

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА МЛАДЕ ОПШТИНЕ ВРБАС за период 2015. – 2019. године

Врбас.март 2015. године

САДРЖАЈ

I поглавље
Како је настајао локални акциони план за младе
II поглавље
Уводна реч председника општине
Циљна група
Опис и анализа стања
Структура становништва
Образовање
Запошљавање
III поглавље
Безбедност младих
IV поглавље
Здравље младих
V поглавље
Информисање младих
VI поглавље
Образовање младих
VII поглавље
Заштита животне средине
VIII поглавље
Запошљавање младих
IX поглавље
Култура
X поглавље
Спорт
XI поглавље
Коришћење слободног времена младих
XII поглавље
Активно учешће младих
XIII поглавље
Табеле
XIV поглавље
Механизми одрживости и спровођења локалног акционог плана

Основна окосница „Локалног акционог плана за младе“ Општине Врбас били су следећи стратешки документи:

1.Закон о младима Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“ број 50/2011)
2. Акциони план за израду Националне стратегије за младе, "Службени гласник Републике Србије" број 55/2008 од 09. маја 2008. године
3.Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011.-2014. који је Скупштина Војводине усвојила 25.11.2010.године (www.omladina.info; /"Службени лист АП Војводине" број 39/2012.)
4. Европске стратегије које се односе на младе („Млади у акцији“,ЕУ стратегија „Млади:Улагање и оснаживање 2010.-2018.“, Декларација „Будућност омладинске политике Већа Европе: Агенда 2020.)

I ПОГЛАВЉЕ

КАКО ЈЕ НАСТАЈАО ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА МЛАДЕ

Комисија за израду Локалног акционог плана политике за младе у току свог рада и креирања мера за побољшање статуса младих у општини Врбас користила је принципе на којима је заснована омладинска политика, а који су у складу са принципима *Националне стратегије за младе* јер проистичу из вредносног система чији су основ *Устав Републике Србије*, *Универзална декларација о људским правима, Конвенција УН о правима детета са протоколима, Конвенција савета Европе о људским правима и основним слободама* и међународни пакет о грађанским и политичким правима.

"Локалним акционим планом за младе општине Врбас за период 2015 – 2019. године" утврђују се основна начела бриге за младе, као и радни план којим Скупштина општине Врбас даје основне задатке телима у саставу локалне самоуправе. Позивају се све јединице локалне самоуправе, сва удружења грађана и остали чиниоци друштвене заједнице, попут верских заједница и политичких странака, да заједничким деловањем допринесу постизању заједничких циљева за добробит младих.

Полазиште Локалног акционог плана политике за младе општине Врбас чине следећи принципи и вредности:

Активно учешће младих - обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућности како би млади равноправно у партнерству са локалним властима учествовали у доношењу одлука које доприносе изградњи демократског друштва.

Коменаџмент - Успостављање пуног и избалансираног партнерства између представника власти задужених за питања младих с једне стране и представника омладинских организација, организација које се баве младима, представника ђачких и студентских парламената са друге стране. Ове две стране у засебним, али и заједничким телима преговарају и равноправно учествују у доношењу одлука о приоритетима, стратешким правцима, као и о расподели средстава намењених имплементацији Локалног акционог плана.

Оснаживање - Изградња високе свести о сопственим правима, о развоју сопствених капацитета, као и о повећаној спремности (мотивацији) за преузимање иницијативе и потпуне одговорности за сопствени живот и локалну заједницу.

Инклузивност - Интегрално и инклузивно обухватање свих категорија и субкултура младих, без дискриминације. Инклузивност подразумева избегавање стереотипног разумевања живота младих, односно редоследа корака током периода младалачке транзиције.

Реалистичност - Реалистичност подразумева да приоритети, циљеви и активности одређени Локалним акционим планом за младе су реално засновани, остварљиви и да су их прихватили сви релевантни актери.

Одрживост - Обезбеђивање и изградња механизама континуираног мониторинга и евалуације. За одрживост Локалног акционог плана политике за младе важан је превентиван план одбране од потенцијалних опасности које могу доћи изнутра (унутар система омладинске политике), али и споља (предизборни период, политичке турбуленције, промене општинске власти и слично).

Заснованост - Локални акциони план политике за младе је пре свега заснован на поузданим информацијама о друштвеном положају младих и њиховим променљивим очекивањима, ставовима и животним стиловима.

Права младих - Усвајање Локалног акционог плана политике за младе, поред потреба, интересовања и проблема младих узима пре свега у обзир њихова права. Као и одрасли, млади имају право на достојанствен живот у коме су им све основне људске потребе задовољене, у коме им је дата могућност да изразе сопствено мишљење и учествују у одлучивању о питањима од њиховог интереса. Млади, баш као и одрасли, имају право на заштиту од дискриминације, на квалитетно образовање и могућност да се слободно удружују са другим младима сличних интересовања.

Транспарентност-Од пресудног значаја за планирање, развој и имплементацију Локалног акционог плана политике за младе је обезбеђивање видљивости у циљу препознавања проблема и потреба младих од стране целокупне локалне заједнице.

Хармонизација- Локални акциони план политике за младе је усклађен са осталим стратешким документима који се тичу политике за младе на националном и међународном нивоу.

Поштујући принципе Локалног акционог плана политике за младе, Комисија је свој рад организовала на следећи начин:

Чланови комисије за израду Локалног акционог плана за младе:

- Ксенија Бенце, помоћница председника Општин Врбас задужена за образовање и васпитање
- Јован Ковачевић,члан Општинског већа Општине Врбас задужен за спорт и омладину
- Јована Вујтовић,члан Општинског већа Општине Врбас
- Сандра Срдановић, секретар Скупштине општине Врбас
- мр Мира Недић,руководилац Одељења за друштвене делатности Општинске управе Врбас
- Небојша Ћетковић,координатор у Канцеларији за младе
- Бранимир Шегрт, извршилац у Канцеларији за младе

У циљу што кавалитетнијег рада, договорено је:

1. Да радну групу која је носилац активности чине:
   мр Мира Недић, руководилац Одељења за друштвене делатности Општинске управе Врбас
   Небојша Ћетковић, координатор у Канцеларији за младе
   Бранимир Шегрт, извршилац у Канцеларији за младе

2. Да се рад на изради Локалног акционог плана одвија у неколико фаза:

- Мишљење младих, њихова интересовања,потребе и проблеме у вези са приоритетним областима испитујемо на репрезентативном узорку ученика осмих разреда основних школа и средњих школа, као и младих од 19 до 30 година анкетирањем. Анкетом су обухваћене све приоритетне области: безбедност младих, здравље младих, информисање младих, образовање младих, заштита животне средине, запошљавање младих, култура младих, спорт младих, коришћење слободног времена младих, активно учешће младих.

- Контролну групу чине носиоци дипломе «Вук Караџић» основних школа и носиоци дипломе «Вук Караџић» средњих школа општине Врбас.

- Организација Јавне расправе на којима учествују:

а) Прва јавна расправа на тему «Активно учешће младих», удружења грађана
б) Друга јавна расправа на тему «Образовање младих», ученички парламенти
в) Трећа јавна расправа на тему «Спорт младих»,представници спортски клубова,професори физичке културе

За сваку област су консултоване су надлежне инсистуције и појединци.

1. **Безбедност младих**

   Владимир Глођовић (виши полицијски инспектор),Александар Крунић (саобраћајни инспектор ОУ Врбас),Александар Николић (инжењер саобраћаја).

2. **Здравље младих**

   др Јасмина Асси (директор Дома Здравља „Вељко Влаховић“, Цвита Павловић психотерапеут и др Марија Возар,специјалиста социјалне медицине

3. **Информисање младих**

   Мирна Пароци (директор Информативног центра), Весна Рогановић (уредник информативне редакције), Далиборка Бојчук (новинар)

4. **Образовање младих**

   проф. Јелена Недић-Шабановић (ССШ „4 Јули“),Татјана Мали, психолог (ОШ „Братство Јединство“ Врбас)

5. **Заштита животне средине**

   Ратко Ђурђевац (Еколошки покрет Врбас),Удружење „Парк Лаза Костић“

6. **Запошљавање младих**

   Горан Калуђеровић (директор Националног центра за запошљавање,филијала Врбас)

7. **Култура**

   Александар Петровић (менаџер за културу), др Силвиа Јелачић (доктор уметности), Јелена Алексић (мастер теоретичар музике), Душан Вујчин (уметнички руководилац подмлатка Фолклорног ансамбла Културног центра Врбас),Тијана Бјелица (глумица), Радован Сератлић (дипл.филолог професор српског језика и књижевности).

8. **Спорт**

   Јован Ковачевић (члан Општинског већа за спорт и омладину),Бојан Антонић (секретар Савеза спортова општине Врбас).

9. **Коришћење слободног времена младих**

   Ученички парламенти основних и средњих школа,учесници анкете (ученици основних и средњих школа општине Врбас),учесници анкете младих од 19 до 30 година.

10. **Активно учешће младих**

    Чланови волонтерског клуба Канцеларије за младе општинске управе Врбас,Еколошки покрет,Куцурско удружење младих,Црвени Крст Врбас, ,УГ»Мултиарт» Врбас,УГ „Парк Лазе Костића“ Врбас.

II ПОГЛАВЉЕ

УВОДНА РЕЧ
ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Желим да изразим велико задовољство и захвалност свим младим

људима општине Врбас који као окосница нашег друштва презентују Општину Врбас у најбољем светлу. Њихов потенцијал и енергија коју носе, свакако су биле смернице за израду овог стратешког документа.

Усвајање "*Локалног акционог плана за младе општине Врбас за период 2015 – 2019. године*" потврђује да су млади ресурс који може да покрене ову средину и учини је бољим местом за живот.

Младе наше заједнице видимо као огромни ресурс развоја и будућности, нарочито у времену брзих економских и друштвених промена и залажемо се за политику наклоњену младима, која ће да користи породици, заједници и друштву.

Уверен сам да ће овај документ бити од великог интереса, како за младе у нашој општини, тако и за нашу општину у целини, јер је овај документ резултат истаживања потреба младих и, као такав, представља део системске бриге о младима на свим нивоима, док са друге стране, истиче потребу интензивирања дијалога са младима у средини где живе, ради њихове целовите и свеобухватне припадности локалној заједници.

И на крају, желим да посебно нагласим да усвајањем овог Акционог плана, као једног изузетно "живог" документа, заправо започиње велики и одговоран посао његовог спровођења у нашој средини у наредне четири године јер ће оне, са својим предностима и недостацима у примени, представљати темељ за деловање и у будућности.

Са поштовањем,

Председник општине
др Братислав Кажић

Предговор

Кључна питања на која треба одговорити у процесу сваког планирања су: *где смо сада*, тј. каква је актуелна ситуација, *у ком правцу идемо*, тј. да одредимо стратешки оквир, *шта желимо да постигнемо,* тј. да одредимо визију и *како ћемо до тога стићи* тј. да направимо акциони план.

Одговарајући на ова питања на нивоу државе су усвојена следећа документа:

Национална стратегија за младе Владе Републике Србије /"Службени гласник РС" број 55/2008. од 09. маја 2008. године/- у израду ове Стратегије су били укључени сви сегменти друштва: држава, привреда, грађани, невладин сектор, медији. Процес израде Стратегије пратила је медијска кампања под називом "Замисли живот". У Стратегији је дефинисана **омладинска политика** коју друштвена заједница и држава осмишљавају у циљу побољшања положаја младих и системског решавања њихових проблема.

У Стратегији је дефинисана **В И З И Ј А:**

МЛАДИ У СРБИЈИ У XXI ВЕКУ СУ АКТИВНИ И РАВНОПРАВНИ УЧЕСНИЦИ У СВИМ ОБЛАСТИМА ДРУШТВЕНОГ ЖИВОТА И ИМАЈУ ЈЕДНАКА ПРАВА И МОГУЋНОСТИ ЗА ПУНИ РАЗВОЈ СВОЈИХ ПОТЕНЦИЈАЛА. ТО ПОДРАЗУМЕВА ЊИХОВУ АКТИВНУ УЛОГУ У ПОРОДИЧНОМ ЖИВОТУ, ОБРАЗОВАЊУ, ЗАПОШЉАВАЊУ, ЗДРАВЉУ И УКУПНОМ ДРУШТВЕНОМ ЖИВОТУ.

МЛАДИ СТИЧУ НОВА ЗНАЊА И ИСКУСТВА, ДРУЖЕ СЕ И ТАКМИЧЕ СА СВОЈИМ ВРШЊАЦИМА ШИРОМ СВЕТА, ПУТУЈУ АЛИ И ВРАЋАЈУ СЕ У СВОЈУ ЗЕМЉУ, ГДЕ АКТИВНО, ОДГОВОРНО И ВРЕДНО ПРИМЕЊУЈУ СВА СТЕЧЕНА ЗНАЊА И ОСТВАРУЈУ КВАЛИТЕТАН ЖИВОТ.

Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011 – 2014. године (Службени лист АПВ", број:21/10) садржи предлоге, мере и активности за четворогодишњи период за решавање дефинисаних проблема младих људи. У Покрајинском Секретаријату за спорт и омладину је рађена евалуација спровођења Акционог плана након првог четворогодишњег периода. Истакнута је важност што положај младих и решавање њихових проблема "више нису на маргини, јер се друштво поново почело бавити младима". Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2015 - 2020 (радни нацрт) се каже да „приступ младима може бити двојак: млади као ресурс и млади као проблем. Становиште да су млади ресурс подразумева подршку њиховим

потенцијалима који треба да буду активирани још док су млади и без одлагања, кроз обезбеђивање оптималних друштвених услова за развој. Приступ младима као проблему подразумева да су они обзиром на осетљив период склони девијантним и ризичним облицима понашања, због чега им је потребна заштита од друштва у које се нису довољно интегрисали. У АП Војводини, омладинска политика се базира на приступу младима као ресурсу. Дакле, задовољавање потреба младих, а кроз решавање њихових проблема и то актуелних, суштинских проблема у времену садашњем, јер свако друго позивање и очекивање од њих да у будућности поведу друштво напред“ Израда и реализација Акционог плана политике за младе у АП Војводини предвиђена је Законом о младима РС и логичан наставак досадашњег рада Покрајинског секретаријата за спорт и омладину. Овај документ доприноси побољшању положаја младих, њиховом квалитету живота и решавању проблема. (www.o**mladi**na.info/appm/komentari/docs/appm_2015_2020_nacrt.pdf)

''Локални акциони план за младе општине Врбас за период 2015 – 2019. године'' је донет на основу претходно наведених докумената, са посебним освртом на пресек тренутног стања положаја младих у општини, анализу проблема са којима се млади суочавају, подстичући њихов осећај корисности, мотивисање и укључивање у решавање проблема и представља скуп мера за решавање дефинисаних проблема са којима се млади најчешће сусрећу у разним областима /образовање, запошљавање, здравље, култура и слободно време…/тј. одговор на питање како ћемо стићи до визије коју смо одредили. Подршка у локалној заједници је изузетно важна јер одговорне стране нису увек и заинтересоване стране.

Комисија за израду Нацрта *Локалног акционог плана за младе општине Врбас за период 2015–2019. године,* именована је Решењем Председника општине, децембра 2013. године и изменом Решења Председника,марта 2014. године којим је Ксенија Бенце именована за помоћницу председника Општин Врбас задужена за образовање

Комисију чине представници релевантних институција и организација који учествују у планирању и реализацији политике за младе.

Рад Комисије је наставак активности "Асоцијације за развој општине Врбас" на реализацији консултативног процеса у општини Врбас током израде Националне Стратегије за младе.

Млади су имали активно учешће у испитивању потреба и утврђивању приоритетних решења (66% младих учесника округлих столова, 98% актера јавних догађаја, 100% испитаника током анкетирања).

Кроз широко постављен консултативни процес препознати проблеми су:

- Лоша безбедност када млади излазе;
- Млади који злоупотребљавају психо-активне супстанце;
- Крајње угрожена животна средина;
- Неинформисаност омладине;

- Два пута већа незапосленост младих у односу на општу популацију, али и недовољна укљученост у активно тражење посла;
- Неуважавање мишљења младих је најважнији разлог за одсуство активног укључивања младих.

Пројекат *Израда пет локалних акционих планова за младе у пет општина (Врбас, Бач, Бачки Петровац, Оџаци и Бачка Топола)* је усмерен ка: изради локалних акционих планова за младе; успостављању сарадње са локалним властима у циљу стварања квалитетних понуда за младе у мањим срединама; размени добре праксе и комуникације између цивилног, државног и приватног сектора; оснаживању младих из осетљивих група за активно учешће у друштву; подстицању иницијатива и лидерства младих; подстицању вршњачке едукације и активизма младих у областима значајним за младе.

Планирани Пројекат је подржало Министарство омладине и спорта. Са општином Врбас је потписан и Меморандум о сарадњи. Овим документом локална самоуправа се определила да у наредне три године побољша и унапреди положај младих у општини Врбас.

"Локалним акционим планом за младе општине Врбас за период 2015 – 2019. године" утврђују се основна начела бриге за младе, као и радни план којим Скупштина општине Врбас даје основне задатке телима у саставу локалне самоуправе. Позивају се све јединице локалне самоуправе, сва удружења грађана и остали чиниоци друштвене заједнице, попут верских заједница и политичких странака, да заједничким деловањем допринесу постизању заједничких циљева за добробит младих.

''Локални акциони план за младе општине Врбас за период 2015 – 2019. године'' **наглашава важност следећих области:**

1.Безбедност младих
2.Здравље младих
3 Иформисање младих
4.Образовање младих
5.Заштита животне средине
6.Запошљавање младих
7.Култура
8.Спорт
9.Коришћење слободног времена младих
10.Активно учешће младих

Општина Врбас се овим документом обавезује да ће пружати једнаке могућности младима из свих друштвених група, без обзира на било коју различитост.

Такође, овим документом, Општина Врбас се обавезује да ће пружити подршку и расположиве ресурсе за реализацију предложених мера, у складу са могућностима. Укључићемо све одговорне стране и анимирати локалну заједницу да овај документ буде носилац промена намењених младима у наредне четири године.

ЦИЉНА ГРУПА

Младост је посебно животно доба у којем се уз биолошко и психолошко сазревање одвија и процес укључивања појединаца у друштвену заједницу. У Републици Србији живи око милион и по младих људи а то је 20% од укупног броја становништва. Према Националној Стратегији за младе, млади су особе узраста од 15 до 30 година старости. Приликом израде *"Локалног акционог плана за младе општине Врбас за период 2015–2019. године"* укључили смо и узраст осмог разреда основне школе те тако обухвата деловање за добробит младих узраста од 14 до 30 година.

Према Светској здравственој организацији адолесценција се дефинише као раздобље између 10. и 19. година.

Адолесценти се сматрају најздравијом узрасном групом становништва и треба да учинимо оно што је потребно да се њихово здравље сачува, унапреди и побољша.

У најчешћа ризична понашања спадају:

- пушење,
- злоупотреба алкохола и дрога,
- незаштићен секс,
- насиље,
- неадекватна физичка активност и
- неадекватна исхрана.

Подједнака је учесталост у ризичним понашањима оба пола, са узрастом расте број ризичних понашања у којима се адолесцент ангажује и обично једно ризично понашање се никада не дешава само.

Закључак је да би се очувало и унапредило здравље адолесцената и здравље народа, у будућности, су неопходни добри *програми за превенцију ризичних понашања који ће се спроводити у преадолесцентном периоду и у раној адолесценцији, односно пре него што адолесценти почну да се ангажују у одређеним облицима ризичног понашања.*

/Зборник Матице Српске за друштвене науке, број 110-111, Нови Сад, 2001. др Невенка Рончевић Бабин, мр Александра Стојадиновић, Добрила Радованов, Лада Маринковић "Здравље адолесцената и ризично понашање"/

УЗОРАК

1. **Анкета**,која обухвата све области истакнуте у „Локалном акционом плану“, је спроведена у свим основним и средњим школама општине Врбас на репрезентативном узорку 410 испитаника.
2. Одржане су три Јавне дебате:

„Активно учешће младих“, присутни

Присуствовали су представници:
I **Локалне самоуправе:**

1. Ксенија Бенце,помоћник председника Општине,ksenija.bence@vrbas.net
2. Јован Ковачевић,члан Већа, jovan.kovacevic@vrbas.net
3. Данијела Илић,члан Већа, danijela.ilic@vrbas.net

4. Јасна Коматовић,члан Већа,jasna.komatovic@vrbas.net
5. мр Мира Недић,начелник Одељења за друштвене делатности, mira.nedic@vrbas.net
6. НебојшаЋетковић,координатор Канцеларије за младе nebojsa.cetkovic@vrbas.net
7. Бранимир Шегрт,Канцеларија за младе ,branimir.segrt@vrbas.net

II **Ученичких парламената** из Гимназије „Жарко Зрењанин“ и ОШ „Братство-јединство“ из Врбаса:
Слободан Гајић,Ленка Њаради,Страхиња Шкорић,Адријана Пиндовић,Матија Агатић
III **Активни појединнци:**
Татјана Мали ОШ „Братство-јединство“ из Врбаса,психолог
Радован Сератлић,Драмско рецитаторски студио КЦ Врбас
Душан Вујчин, Фолклорни ансамбл Културни центар Врбас
др Силвиа Јелачић, Културни центар Врбас
Јелена Алексић, Културни центар Врбас
Александар Петровић, Културни центар Врбас

IV **Удружења**
Еколошки покрет,Врбас:Далибор Пиварски ,Исидора Копривица,Лидија Жуловић,Ксенија Шмит, Дарко Јованов, Ведрана Бакал, Ратко Ђурђевац
Куцурско удружење младих: Ана Марија Недић
Црвени крстВрбас: Татјана Глушчевић, Тамара Гајинов
„Мултиарт“ Врбас: Предраг Попов,Врбас, Борис Бијеловић,Врбас
УГ „Лазин парк“: Никола Грегорински

„Ученичники парламенти“, присутни представници свих школа

Ученици Гимназије „Жарко Зрењанин“: Пузовић Александар,Никола Везмар
Основна школа „20 Октобар“, група ученика
Основна школа“Бранко Радичевић“ Равно Село: Мараш Марина, Балша Цанови
Основна школа „Братство јединство“ Куцура: Михаела Тимко,Маријета Новак,Наташа Гајдош
Основна школа“Бранко Радичевић“ Савино Село: Јована Војновић, Предраг Ђуричић, Радуле Вуканић
Основна школа „Вук Караџић“ Бачко Добро Поље: Мина Остојић,Михаела Осмајић, Божидар Крунић
Основна школа „Јован Јовановић Змај“ Змајево: Анђела Копривица , Јасмина Живковић
Основна школа „Светозар Милетић“: Дуња Гудељ
Основна школа „Петар Петровић Његош“ Врбас: Миљана Глушац,Јована Ковачеви
Средња стручна школа „4 јули“: Јелена Вулевић,Данијела Лукач, Николина Кајтази, Јелкица Миланко,Јелена Вукотић
Основна школа „Браство јединство“ Врбас

„Спорт и омладина-представници спортских клубова и професори физичке културе

Присуствовали су представници:

1. **Локалне самоуправе:**

- Јован Ковачевић, члан Већа за спорт.
- Проф.др.Романа Романов, декан Факултета за спорт и туризам

- Мр Мира Недић, начелница за друштвене делатности Општинске управе Врбас.
- Небојша Ћетковић, координатор Канцеларија за младе
- Бранимир Шегрт, Канцеларија за младе

2. **Представници школа и спортских клубова:**

- Милан Иванић, Савез за школски спорт
- Дејан Обренов,професор физичке културе, С.С.Ш. „4 Јули“
- Микица Марковић, професор физичке културе , Карате клуб Врбас
- Милош Ђаконов, професор физичке културе, Пливачки клуб Врбас
- Драган Башановић, професор физичке културе
- Бранислав Поповић, професор физичке културе
- Бојан Антонић, генерални секретар ССОВ
- Александар Бабић, Шах клуб Врбас
- Веселин Чокаловић, Омладински кошаркашки клуб Врбас
- Станко Зечевић, професор физичке културе Друштво педагога физичке културе Врбас
- Горан Рахман, професор физичке културе, ОШ „П.П.Његош Врбас
- Владимир Рахман, џудо клуб „Тори“ Врбас
- Милош Рогановић, џудо клуб „Тори“ Врбас
- Ивана Бечић, професор физичке културе, ОШ „Бранко Радичевић“ Равно Село
- Слободан Вигњевић, професор физичке културе, С.С.Ш. „4 Јули“ Врбас
- Ђуро Карановић, професор физичке културе, Школа спорта за децу са сметњама у развоју
- Ивана Вујић, дефектолог,Школа спорта за децу са сметњама у развоју
- Филип Ускоковић, мастер физичке културе, Школа спорта за децу са сметњама у развоју
- Моника Тамаш, професор физичке културе , ОШ Братсво јединство“ Куцура
- Небојша Секулић, ОШ Бранко Радичевић“ Савино Село

Контролна група

Носиоци диплома „Вук Караџић“ основних и средњих школа општине Врбас.

ОПИС И АНАЛИЗА СТАЊА

Врбас је привредни, културни, образовни и здравствени центар општине, где по попису из 2012. године живи 42.092 становника, а у самом граду 26.248. Обухвата површину од 376 km² .

Према подацима из "Зборника Матице Српске за друштвене науке 121/2006.година"

Табела индикатора демографске старости становништва Војводине и Врбаса

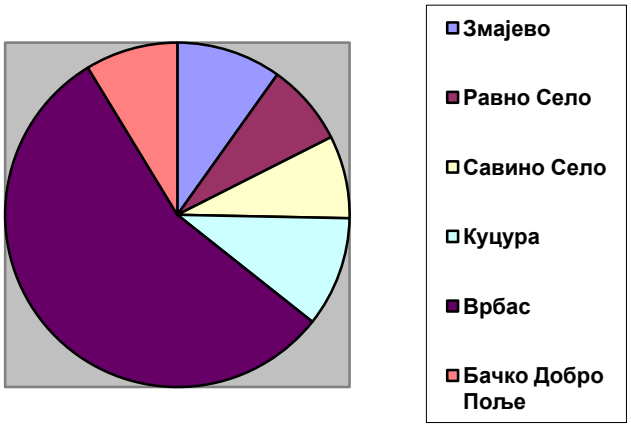
	Број становника	0-19	0-39	60+	Просечна старост	Индекс старења	Стадијум старости	
Војводина	2.098.779	24,2	50,2	21,5	37,2	92,1	6	2012. године
Врбас	**42.852**	**22,56**	**50,5**	**19,24**	**38,3 М 36,6 Ж 39,5**	**79,7**	**5,5555**	**2012. године**

Стадијум демографске зрелости – је "3. стадијум" и нема га ни једна општина. "Најмлађе" становништво у Војводини је у општинама Жабаљ, **ВРБАС**, Беочин, Темерин и Стара Пазова и то је ***Стадијум демографске старости*** или "5 /пети/ стадијум" и од 45 општина у Војводини има 5 општина, међу којима је и општина Врбас, *Стадијум дубоке демографске старости* је "6 стадијум " и има 39 општина, а *Стадијум најдубље демографске старости* - "7 стадијум" има општина Пландиште.

Према попису из 2012. године у општини Врбас живи 42.092 становника.

Преглед броја становништва по местима општине:

Бачко Добро Поље	3.988
Змајево	4.519
Равно Село	3.530
Савино Село	3.395
Куцура	4.743
Насељена места:	20.340
Врбас:	26.248
Укупно општина Врбас	**42.092**

Према последњем попису из 2012. године (информација из Завода за статистику) у општини Врбас, од укупног броја становника, младих узраста од 14 до 30 година има 11.312 или 24,67%.

	10 – 14 год.	15 - 19	20 - 24	25 -29	30 - 34	УКУПНО
	1.	2.	3.	4.	5.	1(20%)+2+3+4+5 (20%)
Свега	**3078:5 = 615**	**3455**	**3502**	**3158**	**2912:5 = 582**	**11312 = 24,67%**
М	1522	1791	1771	1645	1410	
Ж	1556	1664	1731	1513	1502	

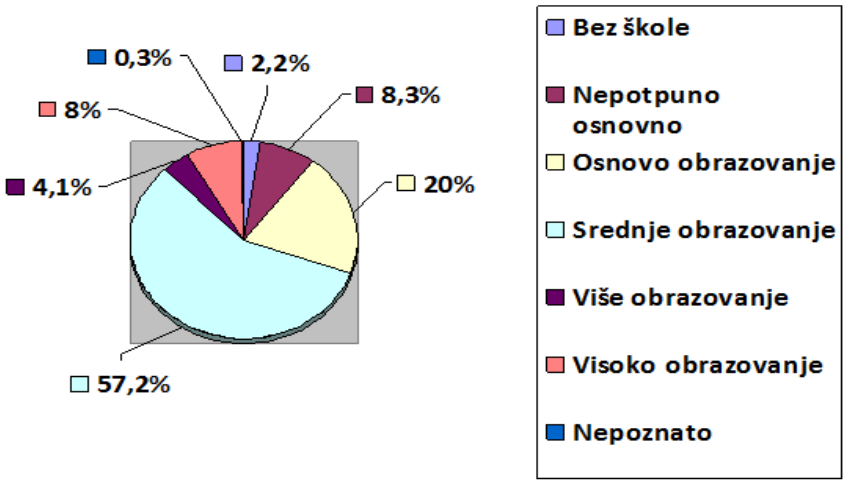

СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА

Образовна структура становништва

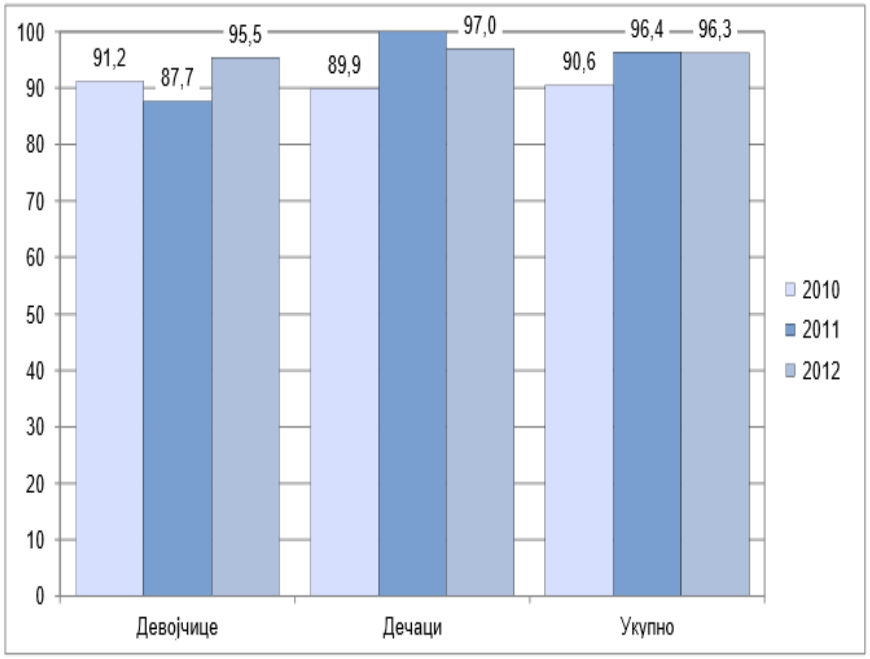

Образовна структура у општини Врбас:
без школе…….....773 (142 м , 631 ж)
непотпуно основно ……..2948 (815 м, 2133 ж)
основно образовање .....7123 (3073 м, 4050 ж)
средње образовање .....20352 (10979м , 9373 ж)
више образовање ……... .1463 (735 м, 728 ж)
високо образовање ….....2834 (1281 м, 1553 ж)
непознато ……..... 97 (48 м, 49 ж)

Извор је Републички завод за статистику

Обухват деце припремним предшколским програмом, 2010–2012. (у %)

ОБРАЗОВАЊЕ

Основно образовање и васпитање

У општини Врбас има десет основних школа, девет редовних и то четири у Врбасу и по једна у сваком од пет насељених места општине и Основна музичка школа. У основним школама има 481 запослених, а 19 запослених има у Основној музичкој школи.

У периоду од 1996. године до 2013. године драстичан је пад броја ученика основних школа у општини Врбас и смањен је за 1753 ученика или 31,55% и формирано је 29 одељења мање.

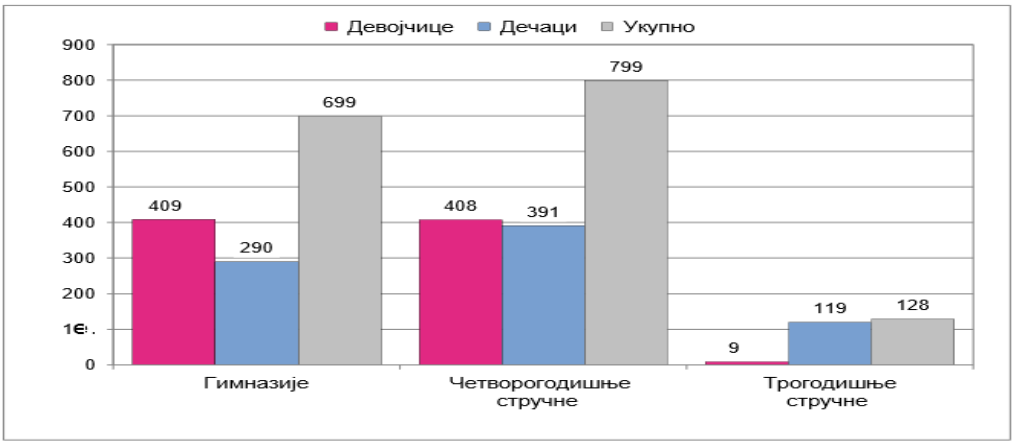
	БРОЈ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА	УКУПАН БРОЈ УЧЕНИКА у 2012/2013	ПАЛО НА ПОПРАВНИ ИСПИТ	поправни испит по захтеву за заштиту права- број	Положило испит по захтеву за заштиту права	Није положило испит по захтеву за заштиту	Положило поправни испит	Понављало разред на основу утврђеног успеха	Број ученика који су престали да похађају наст.	Свега понављало разред	ЗАВРШИЛО РАЗРЕД	Укупан број ученика у 2013/2014
ПУ "Бошко Буха"	593											
ОШ "Петар Петровић Његош"		506	3	0	0	0	3	0	0	0	506	498
ОШ "20. Октобар"		532	7	0	0	0	7	0	1	0	531	534
ОШ "Братство јединство"		231	8	0	0	0	8	1	1	1	229	237
Основна музичка школа		183	0	0	0	0	0	0	12	0	171	185
ОШ "Светозар Милетић"		759	21	0	0	0	21	0	0	0	759	761
ОШ "Братство јединство" Куцура		418	6	0	0	0	6	0	1	0	417	413
ОШ "Бранко Радичевић" Савино Село		251	7	0	0	0	7	0	0	0	251	248
ОШ "Вук Караџић" Бачко Добро Поље		281	2	0	0	0	2	2	1	2	278	277
ОШ "Бранко Радичевић" Равно Село		255	5	0	0	0	5	0	1	0	254	249
ОШ "Јован Јовановић Змај" Змајево		307	3	0	0	0	2	0	0	1	306	314
укупно	593	3723	62	0	0	0	61	3	17	4	3702	3716

Средње образовање и васпитање

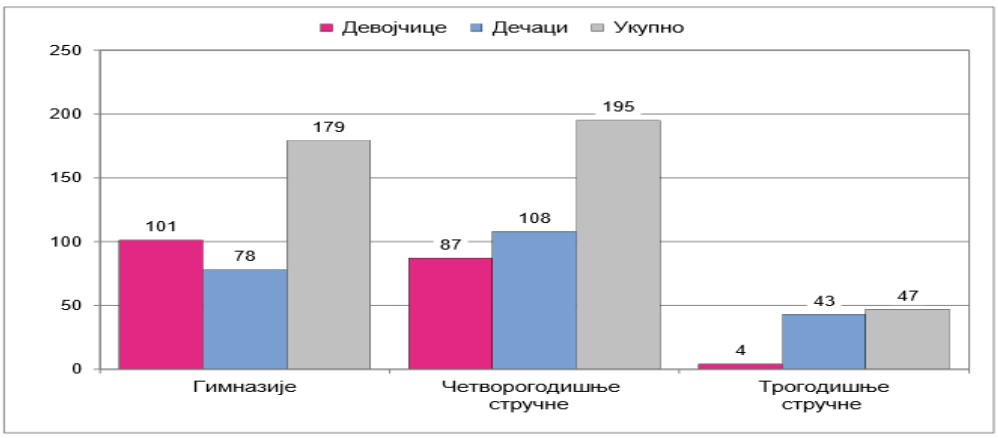
У општини Врбас раде три средње школе: две државне – Гимназија "Жарко Зрењанин" и Средња стручна школа "4. јули" и приватна Медицинска школа "Козма и Дамјан". У средњим државним школама има 174 запослених и 8 у приватној Медицинској школи.

ВРБАС	Број ученика у школској 2012/2013. години, поправни испити, понављало разред, завршило разред									Број ученика у 2013/2014. год.
		Поправни испити				Понављало разред				
	Број ученика у школској 2012/2013. години	Пало на поправни испит	Поправни испит по захтеву за заштиту п	Положило поправни испит по захтеву за	Положило поправни испит	Понавља разред на основу утврђеног ус	Понављало разред престанком похађања наставе	Укупно понављало разред у шк.2012/2013. години разред	Завршило разред	
Гимназија "Жарко Зрењанин" Врбас	693	24	0	0	24	4	0	4	689	672
Средња Стручна Школа "4. Јули"	823	137	1	1	133	42	2	44	779	780
укупно	1516	161	1	1	157	46	2	48	1468	1452

Број ученика уписаних у средње школе, 2012.

Број ученика који завршавају средњу школу, 2012.

ПЛАН УПИСА УЧЕНИКА У ПРВИ РАЗРЕД СРЕДЊЕ ШКОЛЕ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЈШМА И ТРАЈАЊУ ОБРАЗОВАЊА ЗА ШКОЛСКУ 2014/2015. ГОДИНУ

Средња стручна школа „ 4.јули“

ТАБЕЛА 1.

Ред. број	**Назив подручја рада и образовног профила** (образовне профиле који нису верификовани обележити *)	Број планираних места за упис ученика I разред средње школе					
		трогодишње		четворогодишње		УКУПНО	
		одељења	ученика	одељења	ученика	одељења	ученика
	Пољопривреда, производња и прерада хране						
1.	Прехрамбени техничар			1	30	1	30
	Хемија, неметали и графичарство						
2.	Техничар за индустријску фармацеутску технологију			1	30	1	30
3.	Техничар за заштиту животне средине			1	30	1	30
	Машинство и обрада метала						
4.	Машински техничар за компјутерско конструисање			1	30	1	30
5.	Машински техничар моторних возила			1	30	1	30
6.	Механичар грејне и расхладне технике /Механичар гасо и пнеумоенергетских постројења / Аутомеханичар	1	10 10 10			1	30
	Саобраћај						
7.	Возач моторних возила	1	30			1	30
8.	Техничар друмског саобраћаја			2	60	2	60
	УКУПНО одељења / ученика	2	60	7	210	9	270

Гимназија „ Жарко Зрењанин “ Врбас

ТАБЕЛА 1.

Ред. број	**Назив подручја рада и образовног профила** (образовне профиле који нису верификовани обележити *)	Број планираних места за упис ученика у I разред средње школе					
		трогодишње		четворогодишње		УКУПНО	
		одељења	ученика	одељења	ученика	одељења	ученика
1.	Друштвено језички смер			2	60	2	60
2.	Припидно математички смер			2	60	2	60
3.	Општи тип			2	60	2	60
	УКУПНО одељења / ученика			6	180	6	180

Средња медицинска шлока „Козма и Дамјан“

Подручје рада – ЗДРАВСТВО И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	
ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ – С М Е Р	**Б Р О Ј У Ч Е Н И К А**
Медицинска сестра - техничар	20
Фармацеутски техничар	15

Према подацима Општинске управе Врбас у школској 2013/2014. години број овера прихода домаћинства за ђачке домове и кредите је био 290, а број ученика путника са пребивалиштем у општини Врбас који се школују ван Врбаса и имају регресиран превоз из буџета општине и АП Војводине 657.

Осипање ученика у основним и средњим школама у 2013./2014.године

Уписани ученици у основним школама у 2013. години је 3758 ученика.
Уписани ученици у средњим школама 2013. године је 1462 ученика.

Осипање деце из образовног система,када су у питању основне и средње школе са територије општине Врбас,по подацима Републичког завода за статистику је на нивоу републичког просека и износи 1%. (http://www.Devinfo.org)

Више и високо образовање и васпитање

Не постоји званичан податак колико има студената са пребивалиштем у општини Врбас. Према подацима Општинске управе Врбас, школске 2013./2014.године оверу прихода домаћинства у захтеву за студентске кредите и домове је тражило 335 студената, а студената који путују у међумесном саобраћају на факултет има 364.

На основу службеног тражења података од предузећа за превоз путника ЈП“ВРБАС“ из Врбаса добијени су следећи подаци од поменутог предузећа који се базирају на основу издатих картица за превоз студената, које служе за умањење плаћања превоза студената са територије општине Врбас за школску 2014/2015 годину.
Укупан број издатих студентских картица је 412, од тога је за самофинасирајуће студенте издато 354,за буџетске студенте 58

Укупан број буџетских студената који су поднели захтев за регресирани превоз на осонову Решења Председника општине Врбас за школску 2014/2015. годину је 315.

Горе наведених 58 студената на буџету су студенти који су поднели захтев за регресирани превоз и који испуњавају услове прописане Решењем Председника општине о регресирању превоза студената са територије општине Врбас за школску 2014/2015. годину.

Табеларни приказ броја поднетих захтева студената за издавање уверења о приходу домаћинства за студентске домове, кредите и број поднетих захтева студената за превоз у међумесном саобраћају са територије општине Врбас за школску 2013/2014. годину

Број поднетих захтева студената са територије општине Врбас за издавање уверења о приходу домаћинства за домски смештај, студенке кредите и стипендије за школску 2013/2014 годину је	390
Број поднетих захтева за превоз студената у међумесном	416

саобраћају са територије општине Врбас за школску 2013/2014. годину је	
СВЕГА:	**816**

ЗАПОШЉАВАЊЕ

Општина Врбас према попису из 2012. године има 42.092 становника, што је за 3.760 лица мање у односу на попис становништва из 2002. године.

Услед миграција које су се дешавале у непосредној прошлости, мењала се и етничка структура становништва Општине, али је Општина задржала мултинационалне особине а тиме и несумњиво богатство различитости.

Према попису из 2012. године у Општини је било:

Национална припадност		Број	Структура
Срби		23.252	55,24%
Црногорци		7.353	17,46%
Русини		3.375	8%
Мађари		2.464	5,85%
Украјинци		836	1,2%
Остали		226	0,53%

Изражена миграција младих је ка већим центрима.
Просечна зарада у Републици Србији у септембру 2014. - бруто: 60.803,00 динара - нето: 43.975,00 динара. 24.10.2014. Највиша основица доприноса: 27.10.2014. 21.718 динара

Организациона јединица Националне службе за запошљавање, Служба Врбас је јавни сервис који пружа услуге незапосленим лицима и послодавцима у нашој Општини. Особље службе је оспособљено за нове моделе рада што подразумева добијање додатних обука и тренинга у области рада са клијентима. Од девет запослених, осам има високу стручну спрему.

Циљна група: Млади (15-30 година)	УКУПНО	
	Укупно	Жене
УКУПНО	**2.195**	**1.050**
15 - 19 година	**179**	**80**
20 - 24 године	**930**	**416**
25 - 29 година	**1.086**	**554**

На евиденцији незапослених на дан 30.4. 2014. године било је 2195 младих (15 до 30) година од чега су 1050 жене.

Особе са инвалидитетом - УКУПНО			УКУПНО	
			Укупно	Жене
	06 Јужно - бачки		166	36
	80462	Врбас	166	36
УКУПНО			166	36

Најугроженије групе незапослених лица су особе са инвалидитетом, Роми, корисници социјалних давања, млађи од 30 година.

На територији Општине Врбас послују метална, машинска, текстилна, грађевинска, пољопривредна, електро-инсталацијска, електро-метална и прехрамбена индустрија, са увек присутном услужном делатношћу из области трговине и угоститељских услуга.

Послодавци са територије општине су исказали потребу за радницима који поседују потребне додатне вештине:

- практична знања у производним занимањима, што указује на неадекватност образовног система изражен кроз недостатак практичних знања која се стичу током формалног образовања,
- основни ниво познавања рада на рачунарима што се посебно уочава као недостатак код незапослених лица старијих од 35 година,
- виши ниво знања страних језика, посебно енглеског,
- поседовање сертификата као што су атест за заваривање, сертификат за овлашћене књиговође, сертификат за овлашћене ревизоре, испит из безбедности и здравња на раду, испит за ношење ватреног оружја, сертификате за овлашћене мењаче, као и поседовања знања и вештина у пружању занатских услуга.

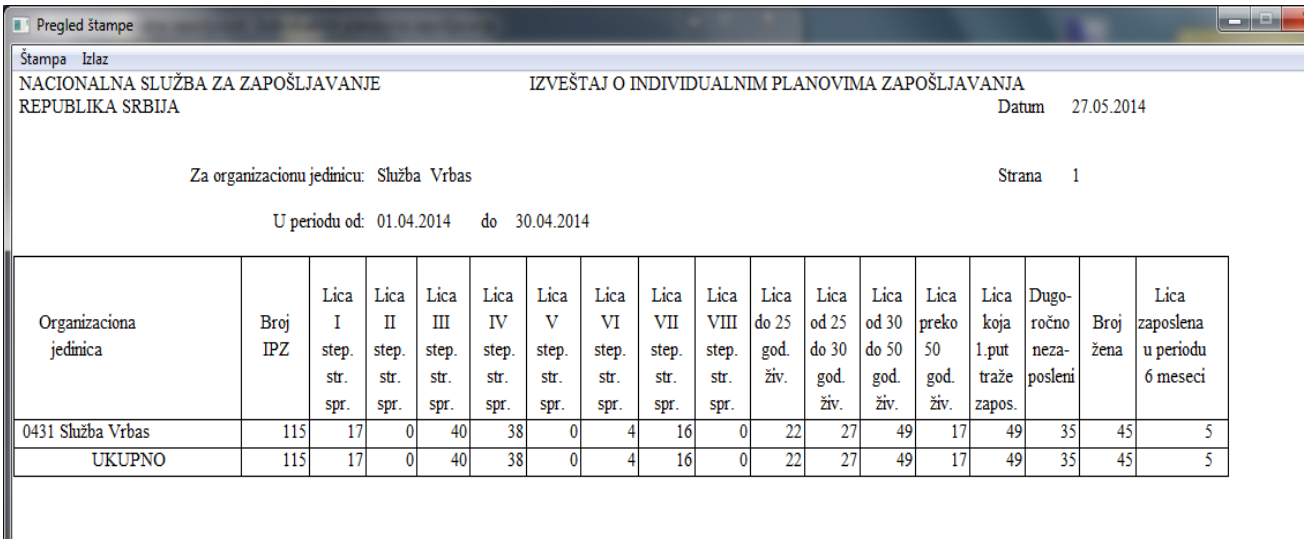
Дефицитарна занимања су у области грађевинарства, услужних делатности (конобари, кувари, месари), затим професори енглеског језика, математике, пољопривредни инжењери (заштита биља), дефектолози, олигофренолози, фармацеути, машински техничари (оператери на машинама са нумеричким управљањем), занатска занимања прехрамбрене струке..

Суфицитарна занимања су правници, економисти са VI степеном стручне спреме, васпитачи, учитељи, матуранти гимназије, економски техничари, пољипривредни техничари, дипл. инг. пољопривреде, текстилни и кожарски радници и трговци, и посебно, занимања произвођача прехрамбених производа, са којима се годинама лица са евиденције незапослених не запошљавају..

Циљна група: млади (15-30 година)	УКУПНО		15 - 19 година		20 - 24 године		25 - 29 година	
	Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
УКУПНО	**2.195**	**1.050**	**179**	**80**	**930**	**416**	**1.086**	**554**
I степен стручне спреме	**352**	**179**	63	34	126	60	163	85
II степен стручне спреме	**30**	**19**	0	0	5	4	25	15
III степен стручне спреме	**612**	**203**	45	9	255	81	312	113
IV степен стручне спреме	**857**	**426**	71	37	467	216	319	173
V степен стручне спреме	**2**	**1**	0	0	1	0	1	1
VI-1 степен стручне спреме	**24**	**13**	0	0	5	2	19	11
VI-2 степен стручне спреме	**102**	**68**	0	0	39	27	63	41
VII-1 степен стручне спреме	**212**	**138**	0	0	32	26	180	112
VII-2 степен стручне спреме	**3**	**2**	0	0	0	0	3	2

VIII степен стручне спреме	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1																			

Godine života	Zvanje	Naziv zvanja	Nivo obraz.	Škola	Naziv škole	Prosečna ocena	Invalid	FOZ	Državljanstvo	Int. raseljeno	Nacionalnost	Status evid.	Čekanje - mes.	Sprečenost za rad	Zaposlenost	Rad.staž - god.	Zan.rad.isk.	Rad.iskus.-mes.	IPZ - zanim	Top kandidat	Kvalifikacije	Ponuda posla	Radno vreme	Uslovi rada	Zarada	Van prebiv.	Inostranstvo	Aktivnost	Klasifikacija	Plan. mera	Plan. obuka
21	300502	Pekar	30	291	Opšte (opšte	5	D	26	Srbija	N		1	10	1	Ne	0		0					3	3	2	1		3	3		
25	302500	Elektron	30	207	Elektrotehnič	0	D	45	Srbija	N		1	3	1	Ne	3		0	302500		3	2	2	2	2	2		2	2		
26	300502	Pekar	30	210	Hemijsko - te	4	D	26	Srbija	N		1	69	1	Ne	0		0													
27	203661	Pomoćn	20	213	Grafičke škole	4	D	26	Srbija			1	13	1	Ne	1		0													
28	303661	Knjigove	30	291	Opšte (opšte	5	D	24	Srbija			1	73	1	Ne	0		0													
28	201813	Pomoćn	20	291	Opšte (opšte	5	D	26	Srbija			1	61	1	Ne	0		0													
28	303661	Knjigove	30	428	Ostale tehnič	5	D	26	Srbija			1	17	1	Ne	0		0	303661		4	2	2	3	2	2		2	2		
28	304221	Obućar	30	291	Opšte (opšte	2	D	26	Srbija	N	1	1	81	1	Ne	0		0	304221		4	2	2	2	2	2		2	2	k-1.3.2	20001
28	309641	Frizer za	30	336	Turističke i ug	4	D	26	Izbeg.			1	82	1	Ne	0		0													
29	203661	Pomoćn	30	291	Opšte (opšte	5	D	26	Srbija	N		1	15	1	Ne	0		0	203661		3	2	2	2	2	2		2	3		
29	109900	Lica bez	10	108	Završena osn	2	D	26	Srbija			1	128	1	Ne	0		0													

Pregled štampe

Štampa Izlaz

NACIONALNA SLUŽBA ZA ZAPOŠLJAVANJE — IZVEŠTAJ O INDIVIDUALNIM PLANOVIMA ZAPOŠLJAVANJA

REPUBLIKA SRBIJA — Datum 27.05.2014

Za organizacionu jedinicu: Služba Vrbas — Strana 1

U periodu od: 01.04.2014 do 30.04.2014

Organizaciona jedinica	Broj IPZ	Lica I step. str. spr.	Lica II step. str. spr.	Lica III step. str. spr.	Lica IV step. str. spr.	Lica V step. str. spr.	Lica VI step. str. spr.	Lica VII step. str. spr.	Lica VIII step. str. spr.	Lica do 25 god. živ.	Lica od 25 do 30 god. živ.	Lica od 30 do 50 god. živ.	Lica preko 50 god. živ.	Lica koja 1.put traže zapos.	Dugo-ročno neza-posleni	Broj žena	Lica zaposlena u periodu 6 meseci
0431 Služba Vrbas	115	17	0	40	38	0	4	16	0	22	27	49	17	49	35	45	5
UKUPNO	115	17	0	40	38	0	4	16	0	22	27	49	17	49	35	45	5

Циљна група: млади (15-30 година)	**УКУПНО**		**15 - 19 година**		**20 - 24 године**		**25 - 29 година**	
	Укупно	**Жене**	**Укупно**	**Жене**	**Укупно**	**Жене**	**Укупно**	**Жене**
УКУПНО	**2.195**	**1.050**	**179**	**80**	**930**	**416**	**1.086**	**554**
100501 - Манипулант у прехрамбеној производњи	**2**	**1**	1	1	1	0	0	0
101801 - Манипулант у обради метала	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
109900 - Лица без занимања и стручне спреме (I ССС - НК)	**349**	**178**	62	33	124	60	163	85
200513 - Помоћник месара	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
201813 - Помоћник бравара	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
202220 - Помоћник аутомеханичара	**2**	**0**	0	0	0	0	2	0
203661 - Помоћник књиговесца	**5**	**2**	0	0	0	0	5	2
205699 - Неразврстана занимања друмског саобраћаја II категорије сложености	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
206513 – Сервир	**2**	**1**	0	0	1	1	1	0

206515 - Помоћни кувар	**5**	**4**	0	0	1	1	4	3
209640 - Помоћни женски фризер	**12**	**11**	0	0	2	2	10	9
209940 - Помоћни фотограф	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
300121 – Цвећар	**1**	**1**	1	1	0	0	0	0
300500 - Прерађивач хране и пића (III ССС и КВ)	**70**	**52**	2	2	32	19	36	31
300502 – Пекар	**6**	**5**	0	0	4	3	2	2
300513 – Месар	**20**	**5**	1	0	3	0	16	5
300515 - Кувар индустријских јела	**12**	**7**	3	1	7	4	2	2
300599 - Неразврстани прерађивачи хране и пића ИИИ категорије сложености	**14**	**13**	0	0	1	1	13	12
301000 - Прерађивач и обрађивач дрвета (III ССС и КВ)	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
301035 - Столар за монтажу, оправке и одржавање	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
301801 – Металостругар	**8**	**0**	0	0	1	0	7	0
301813 – Бравар	**28**	**0**	0	0	11	0	17	0
301836 - Заваривач - резач гасом	**1**	**0**	1	0	0	0	0	0
301900 - Монтер - инсталатер (III ССС и КВ)	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
301973 - Инсталатер грејања	**5**	**0**	0	0	4	0	1	0
302200 - Механичар, машиниста, машинбравар (III ССС и КВ)	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
302201 - Машински механичар	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
302220 – Аутомеханичар	**81**	**0**	4	0	31	0	46	0
302248 - Механичар за машине за прераду неметалних материјала	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
302263 - Машиниста гасоенергетских и пнеумоенергетских постројења	**18**	**0**	0	0	4	0	14	0
302267 - Машиниста хидроенергетских постројења	**1**	**0**	1	0	0	0	0	0
302268 - Механичар за ложишне и димоводне уређаје	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
302273 - Механичар за расхладне уређаје	**9**	**0**	1	0	6	0	2	0
302421 - Електромонтер енергетских машина и уређаја	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
302431 – Електроинсталатер	**11**	**0**	0	0	3	0	8	0
302432 - Електромонтер инсталација и машина	**3**	**0**	0	0	0	0	3	0
302500 - Електромеханичар (III ССС и КВ)	**22**	**0**	2	0	3	0	17	0
302532 - Израђивач електричних производа за домаћинство	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
302533 - Израђивач електричних мерних инструмената и склопова	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
302561 - Електромеханичар погона	**9**	**0**	1	0	3	0	5	0
302564 – Аутоелектричар	**16**	**0**	1	0	2	0	13	0
303200 - Гумар и пластичар (III ССС и КВ)	**5**	**3**	0	0	1	1	4	2
303211 - Руковалац машина и уређаја за прераду полимера	**9**	**7**	0	0	0	0	9	7
303300 - Произвођач керамике и грађевинског материјала (III ССС и КВ)	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
303661 – Књиговезац	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
304000 - Кројач и конфекционар (III ССС и КВ)	**2**	**2**	0	0	1	1	1	1
304022 - Кројач текстила	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
304023 - Шивач конфекције	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
304024 – Кројач	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
304221 – Обућар	**3**	**1**	0	0	0	0	3	1
304721 - Металофарбар – лакирер	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
305302 - Грађевински керамичар	**20**	**0**	0	0	20	0	0	0
305600 - Возач друмског возила (III ССС и КВ)	**56**	**3**	6	0	37	1	13	2

305602 - Возач путничког аутомобила	**2**	**0**	1	0	0	0	1	0
305711 – Возовођа	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
305714 - Машиновођа маневарке	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
305721 - Кондуктер у железничком саобраћају	**6**	**3**	0	0	2	1	4	2
306100 - Руковалац средстава унутрашњег транспорта (III ССС и КВ)	**7**	**3**	0	0	0	0	7	3
306400 - Продавац (III ССС и КВ)	**18**	**14**	2	0	10	9	6	5
306411 - Продавац робе свакодневне потрошње	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
306513 – Келнер	**23**	**2**	6	0	8	1	9	1
306515 - Кувар једноставних јела	**42**	**23**	5	1	24	11	13	11
306516 - Посластичар једноставних посластица	**34**	**30**	4	3	19	16	11	11
309631 – Педикир	**2**	**2**	1	1	1	1	0	0
309640 - Фризер за жене	**21**	**17**	2	0	11	10	8	7
309641 - Фризер за мушкарце	**6**	**2**	0	0	1	0	5	2
400100 - Пољопривредни техничар за производњу биља (IV ССС)	**15**	**10**	0	0	3	1	12	9
400121 - Цвећарско - вртларски техничар	**3**	**3**	1	1	2	2	0	0
400151 - Техничар пољопривредних мелиорација	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
400400 - Ветеринарски техничар (IV ССС)	**14**	**6**	0	0	10	5	4	1
400401 - Ветеринарски лаборант	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
400500 - Прехрамбени техничар и техничар за биотехнологију (IV ССС)	**75**	**61**	2	1	45	37	28	23
401800 - Машински техничар - контролор квалитета (IV ССС)	**4**	**0**	0	0	3	0	1	0
401851 - Техничар обраде метала на машинама са нумеричким управљањем	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
401852 - Техничар машинске роботике и флексибилне аутоматике	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
402000 - Машински техничар - конструктор (IV ССС)	**116**	**18**	5	1	82	14	29	3
402001 - Техничар конструисања машинских елемената	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
402100 - Машински техничар - технолог (IV ССС)	**6**	**0**	0	0	5	0	1	0
402115 - Техничар - технолог производње и одржавања мотора са унутрашњим сагоревањем	**2**	**0**	0	0	1	0	1	0
402120 - Техничар - технолог производње и одржавања друмских возила	**2**	**0**	0	0	1	0	1	0
402160 - Техничар - технолог производње и одржавања енергетских машина и постројења	**4**	**0**	0	0	4	0	0	0
402199 - Неразврстани машински технолози ИВ категорије сложености	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
402200 - Машински техничар - технолог одржавања машина (IV ССС)	**16**	**1**	1	0	12	1	3	0
402263 - Механичар за гасоенергетска и пнеумоенергетска постројења	**3**	**0**	0	0	1	0	2	0
402273 - Сервисни механичар за расхладне уређаје	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
402400 - Електротехничар енергетике (IV ССС)	**20**	**0**	1	0	10	0	9	0
402401 - Електроенергетски техничар	**2**	**0**	0	0	1	0	1	0
402500 - Електротехничар електромеханике (IV ССС)	**4**	**0**	0	0	1	0	3	0
402564 - Електромеханичарски техничар одржавања опреме друмских возила и покретних машина	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
402565 - Електромеханичарски техничар одржавања опреме железничке вуче и возила	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
402600 - Електротехничар електронике (IV ССС)	**8**	**0**	0	0	5	0	3	0
402601 - Техничар производње електронских производа	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0

402700 - Електротехничар за телекомуникације (IV ССС)	**2**	**0**	0	0	0	0	2	0
402800 - Електротехничар за рачунаре (IV ССС)	**26**	**0**	4	0	17	0	5	0
403100 - Хемијско - технолошки техничар (IV ССС)	**19**	**16**	0	0	6	5	13	11
403101 - Хемијски техничар	**11**	**10**	0	0	4	4	7	6
403121 - Хемијски лаборант	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
403600 - Техничар графичарске технологије (IV ССС	**2**	**2**	0	0	1	1	1	1
403622 - Штампарски слагач монтажер	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
403628 - Штампарски машински слагач	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
403662 - Графички техничар дораде и прераде	**2**	**2**	0	0	1	1	1	1
403900 - Текстилни техничар (IV ССС)	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
404000 - Конфекцијски техничар (IV ССС)	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
404001 - Конфекционар текстила	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
405000 - Геодетски техничар (IV ССС)	**1**	**0**	1	0	0	0	0	0
405021 – Геометар	**2**	**1**	0	0	1	0	1	1
405200 - Грађевински техничар (IV ССС)	**5**	**1**	0	0	2	0	3	1
405211 - Техничар хидрограђње	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
405262 - Техничар нискоградње	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
405600 - Техничар друмског саобраћаја (IV ССС)	**42**	**14**	4	1	24	7	14	6
405612 - Техничар друмског саобраћаја	**35**	**9**	6	1	17	5	12	3
405700 - Техничар железничког саобраћаја (IV ССС)	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
405717 - Машиновођа електро – вуче	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
405731 - Отправник возова	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
405741 - Прегледач железничких кола	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
405802 - Наутичар унутрашње пловидбе	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
405990 - Матурант ваздухопловне гимназије	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
406000 - Техничар ПТТ саобраћаја (IV ССС)	**7**	**6**	0	0	6	5	1	1
406100 - Техничар унутрашњег транспорта (ИВ ССС)	**5**	**3**	0	0	1	1	4	2
406400 - Продавац (IV ССС)	**18**	**15**	0	0	4	2	14	13
406421 - Продавац прехрамбене робе	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
406451 - Комерцијални калкулант за унутрашњу трговину	**3**	**2**	0	0	2	1	1	1
406453 - Комерцијални техничар	**3**	**2**	0	0	3	2	0	0
406499 - Неразврстани трговци IV категорије сложености	**2**	**2**	0	0	1	1	1	1
406500 - Туристички и угоститељски техничар (IV ССС)	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
406513 – Конобар	**10**	**0**	0	0	7	0	3	0
406515 – Кувар	**9**	**5**	2	1	5	2	2	2
406516 – Посластичар	**6**	**6**	1	1	1	1	4	4
406531 - Туристички техничар	**5**	**4**	1	1	3	2	1	1
406700 - Економски техничар (IV ССС)	**50**	**33**	4	2	19	12	27	19
406751 - Царински техничар	**2**	**1**	0	0	0	0	2	1
406800 - Правни техничар (IV ССС)	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
406901 - Рачунарски оператер	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
407021 - Кадровски администратор	**1**	**1**	1	1	0	0	0	0
407100 - Административни техничар (IV ССС)	**12**	**9**	2	1	9	8	1	0
407199 - Неразврстани администратори ИВ категорије сложености	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
407230 – Милиционер	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
407299 - Неразврстана занимања одбране, безбедности и заштите IV категорије сложености	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0

408200 - Матурант гимназије језичког или друштвеног смера (IV ССС)	**2**	**1**	0	0	0	0	2	1
408300 - Матурант гимназије математичког или природног смера (IV ССС)	**2**	**1**	0	0	1	1	1	0
408331 - Техничар за заштиту животне средине	**33**	**29**	5	5	28	24	0	0
408511 - Технички дизајнер графике	**3**	**2**	0	0	1	1	2	1
408533 - Технички дизајнер текстила	**3**	**2**	0	0	2	1	1	1
408571 - Ликовни техничар пропагандиста	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
408682 - Фолклорни играч – певач	**2**	**1**	0	0	2	1	0	0
408699 - Неразврстани сценски уметници, музичари и књижевници ИВ категорије сложености	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
409000 - Медицински техничар (IV ССС)	**6**	**2**	2	0	3	1	1	1
409002 - Медицинска сестра	**25**	**23**	7	7	15	13	3	3
409021 - Педијатријска сестра	**5**	**5**	1	1	4	4	0	0
409049 - Гинеколошко - акушерска сестра	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
409082 - Физиотерапеутска сестра	**13**	**9**	2	1	3	2	8	6
409100 - Стоматолошки - зубни техничар (IV ССС)	**2**	**2**	0	0	1	1	1	1
409101 - Стоматолошка сестра	**2**	**2**	0	0	2	2	0	0
409200 - Фармацеутски техничар (IV ССС)	**21**	**16**	10	7	11	9	0	0
409201 - Техничар фармацеутске производње	**2**	**2**	1	1	1	1	0	0
409241 - Фармацеутски техничар промета робе	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
409640 - Модни женски фризер	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
409900 - Матурант гимназије (IV ССС)	**123**	**67**	7	3	55	28	61	36
409940 - Фотографски оператер	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
502400 - Електроенергетичар - специјалиста (V ССС и ВКВ)	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
505612 - Техничар друмског саобраћаја – специјалиста	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
612600 - Инжењер електротехнике за електронику (VI - 1 ССС)	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
612800 - Инжењер електротехнике за рачунарску технику (VI - 1 ССС)	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
615600 - Инжењер друмског саобраћаја (VI - 1 ССС)	**2**	**0**	0	0	0	0	2	0
616400 - Економиста за робни промет у трговини (VI - 1 ССС)	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
616500 - Економиста за туризам и виши угоститељ (VI - 1 ССС)	**3**	**3**	0	0	0	0	3	3
616700 - Економиста за финансије, рачуноводство и банкарство (VI - 1 ССС)	**11**	**7**	0	0	3	2	8	5
616800 - Правник (VI - 1 ССС)	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
617501 - Васпитач предшколске деце	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
619067 - Санитарни еколог	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
619082 – Физиотерапеут	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
620119 - Струковни инжењер пољопривреде	**2**	**0**	0	0	0	0	2	0
622811 - Струковни инжењер електротехнике и рачунарства	**4**	**0**	0	0	3	0	1	0
623610 - Инжењер графичког инжењерства и дизајна	**2**	**2**	0	0	1	1	1	1
623611 - Струковни инжењер графичког инжењерства и дизајна	**2**	**0**	0	0	1	0	1	0
623910 - Инжењер текстилства и дизајна	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
625629 - Струковни инжењер саобраћаја	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
626600 – Менаџер	**4**	**1**	0	0	0	0	4	1
626661 - Струковни менаџер	**3**	**1**	0	0	0	0	3	1
626709 - Струковни економиста	**17**	**11**	0	0	5	3	12	8
626710 – Економиста	**17**	**9**	0	0	3	1	14	8
626923 – Информатичар	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0

627502 – Васпитач	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
627507 - Струковни васпитач	**38**	**37**	0	0	19	18	19	19
627522 - Професор русинског језика и књижевности	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
628220 – Психолог	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
628328 - Инжењер заштите животне средине	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
628329 - Струковни инжењер заштите животне средине	**1**	**0**	0	0	1	0	0	0
628337 - Аналитичар заштите животне средине	**2**	**2**	0	0	2	2	0	0
628529 - Струковни дизајнер	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
629081 - Струковни физиотерапеут	**2**	**0**	0	0	1	0	1	0
710100 - Дипломирани пољопривредни инжењер за производњу биља (VII - 1 ССС)	**5**	**1**	0	0	1	1	4	0
710101 - Ратарски технолог	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
710118 - Дипломирани инжењер пољопривреде	**4**	**1**	0	0	0	0	4	1
710141 - Технолог пољопривредне механизације	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
710161 – Агроекономиста	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
710401 – Ветеринар	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
710500 - Дипломирани инжењер прехрамбене технологије (VII - 1 ССС)	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
710910 - Дипломирани инжењер шумарства	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
711879 - Специјалиста струковни инжењер машинства	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
712000 - Дипломирани машински инжењер - конструктор (VII - 1 ССС)	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
712509 - Дипломирани инжењер мехатронике	**2**	**0**	0	0	1	0	1	0
712510 - Мастер инжењер мехатронике	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
712820 - Дипломирани инжењер електротехнике и рачунарства	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
713100 - Дипломирани инжењер за хемијску технологију и дипломирани инжењер за фармацеутску технологију (VII - 1 ССС)	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
713118 - Дипломирани инжењер технологије	**2**	**1**	0	0	1	0	1	1
713119 - Специјалиста струковни инжењер технологије	**3**	**3**	0	0	0	0	3	3
713609 - Дипломирани инжењер графичког инжењерства и дизајна	**3**	**2**	0	0	1	1	2	1
713610 - Мастер инжењер графичког инжењерства и дизајна	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
715020 - Дипломирани инжењер геодезије	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
715100 - Дипломирани инжењер архитектуре (VII - 1 ССС) / мастер инжењер архитектуре	**2**	**0**	0	0	0	0	2	0
715126 - Дипломирани инжењер пејзажне архитектуре	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
715200 - Дипломирани инжењер грађевинарства (VII - 1 ССС) / мастер инжењер грађевинарства	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
715630 - Мастер инжењер саобраћаја	**2**	**0**	0	0	0	0	2	0
716000 - Дипломирани инжењер ПТТ саобраћаја (VII - 1 ССС)	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
716510 - Дипломирани туризмолог / мастер туризмолог	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
716591 - Организатор угоститељско - хотелијерског пословања	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
716600 - Дипломирани менаџер (VII - 1 ССС) / мастер менаџер	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
716605 - Дипломирани менаџер	**4**	**1**	0	0	1	0	3	1
716620 - Мастер инжењер индустријског инжењерства	**3**	**1**	0	0	1	0	2	1
716630 - Дипломирани инжењер за производни менаџмент	**3**	**1**	0	0	0	0	3	1
716639 - Дипломирани инжењер менаџмента	**7**	**3**	0	0	0	0	7	3

716640 - Мастер инжењер менаџмента	**6**	**4**	0	0	0	0	6	4
716700 - Дипломирани економиста за општу економију, банкарство и финансије (VII - 1 ССС)	**17**	**15**	0	0	3	3	14	12
716710 - Мастер економиста	**4**	**4**	0	0	1	1	3	3
716720 - Дипломирани економиста	**5**	**4**	0	0	1	1	4	3
716800 - Дипломирани правник (VII - 1 ССС) / мастер правник	**17**	**9**	0	0	1	1	16	8
716820 - Дипломирани правник	**15**	**8**	0	0	2	2	13	6
717502 - Професор разредне наставе	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
717503 - Мастер учитељ	**4**	**4**	0	0	0	0	4	4
717505 - Професор филозофије и логике	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
717507 - Специјалиста струковни васпитач	**4**	**3**	0	0	0	0	4	3
717508 - Дипломирани учитељ	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
717509 - Дипломирани васпитач	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
717515 - Дипломирани професор српског језика и књижевности / мастер професор српског језика и књижевности	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
717522 - Дипломирани професор русинског језика и књижевности / мастер професор русинског језика и књижевности	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
717578 - Мастер професор физичког васпитања и спорта	**2**	**0**	0	0	0	0	2	0
717583 - Дипломирани професор физичког васпитања и спорта	**6**	**0**	0	0	0	0	6	0
717584 - Дипломирани професор физичког васпитања и кинезитерапије	**2**	**0**	0	0	0	0	2	0
717612 - Професор географије	**2**	**2**	0	0	1	1	1	1
718202 - Дипломирани филозоф	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
718209 - Дипломирани филолог	**6**	**4**	0	0	4	3	2	1
718211 - Мастер класични филолог	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
718214 - Дипломирани педагог	**4**	**4**	0	0	0	0	4	4
718219 - Дипломирани психолог	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
718220 - Психолог / мастер психолог	**3**	**3**	0	0	0	0	3	3
718225 - Социолог / мастер социолог	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
718226 - Дипломирани социолог	**3**	**3**	0	0	0	0	3	3
718230 - Политиколог / мастер политиколог	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
718231 - Дипломирани политиколог	**2**	**0**	0	0	0	0	2	0
718233 - Дипломирани дефектолог	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
718328 - Мастер инжењер заштите животне средине	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
718337 - Мастер аналитичар заштите животне средине	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
718339 - Дипломирани еколог права заштите животне средине / мастер еколог права заштите животне средине	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
718345 - Хемичар / мастер хемичар	**3**	**3**	0	0	1	1	2	2
718353 - Дипломирани биохемичар	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
718360 - Дипломирани биолог	**3**	**3**	0	0	1	1	2	2
718366 - Дипломирани инжењер заштите животне средине	**5**	**3**	0	0	3	2	2	1
718501 – Сликар	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
718600 - Дипломирани музичар (VII - 1 ССС)	**2**	**2**	0	0	0	0	2	2
718719 - Дипломирани новинар / журналиста	**3**	**2**	0	0	0	0	3	2
718720 - Мастер новинар / журналиста	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
718721 – Новинар	**1**	**1**	0	0	1	1	0	0
718852 - Дипломирани етнолог - антрополог	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
719000 - Доктор медицине	**4**	**4**	0	0	0	0	4	4
719003 - Дипломирани организатор здравствене неге	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1

719100 - Доктор стоматологије	**3**	**1**	0	0	0	0	3	1
719592 - Дипломирани менаџер у спорту	**2**	**1**	0	0	0	0	2	1
726600 - Магистар менаџмента (VII - 2 ССС)	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
726640 - Специјалиста инжењер менаџмента	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1
728346 - Специјалиста биохемије / специјалиста биохемичар	**1**	**0**	0	0	0	0	1	0
808500 - Доктор ликовних уметности (VIII ССС) / Доктор уметности - ликовне уметности	**1**	**1**	0	0	0	0	1	1

| | UKUPNO | | Invalidnost DA | | | | | | | |

III поглавље

БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ

Дефинисање проблема по областима које обухвата ЛАП општине Врбас

Безбедност младих

Лоша безбедност када млади излазе - насиље међу младима је у порасту: вршњачко, породично, политички мотивисано. Они су и субјекти и жртве криминала и насиља.

Проблеми везани за негативни утицај вршњачких група: идентификација са носиоцима негативних модела понашања (доказивања, имица, забаве, провода, хира), недовољно истицање позитивних узора.

Проблеми везани за медије: промоција негативних узора

Када говоримо о појединачној (људској) безбедности, она подразумева живот, здравље, статус, изобиље, слободу. Поменути елементи су веома сложени, а многи од њих се не могу заменити ако се изгубе. Зато се може рећи да људска безбедност има два кључна аспекта. Први представља „сигурност од хроничних претњи као што су глад, болести и репресија, а други подразумева заштићеност од изненадних и болних поремећаја који ремете свакодневни живот, без обзира да ли настају код куће, на послу или у заједници. Безбедност је инструментална вредност,безбедност се одређује као интерес појединца и друштвених заједница и једна од најважнијих људских потреба. Безбедност се често дефинише као циљ и замишљен стандард и схвата се према слободи као филозофски и политички дискурс.

Политичко-правни приступ изучавања безбедности третира безбедност као делатност државе коју на правним и политичким основама организују и спроводе надлежни државни органи ради заштите њене независности,суверенитета, интегритета, унутрашњег поретка, као и личне и имовинске безбедности грађана.

У питању је обезбеђење одређених вредности са становишта друштвено опасних извора угрожавања тих вредности,и организовање мера и активности којима се оне заштићују. Политичко правни приступ изучавање безбедности израз је чињенице да је безбедност атрибут државе и изучава њен политичко-правни израз.

Извештајем о људском развоју из 1994.године констатује се да је листа претњи људској безбедности прилично дуга, али да се већина може сврстати у неку од седам подкатегорија људске безбедности (УНДП, 1994:24-33):

1.Економска безбедност

Суочава се са претњама назапослености, несигурности радног места, лошим условима на послу, неједнакостима у погледу прихода, инфлацијом, слабо развијеном мрежом социјалног осигурања и бескућништвом.

2.Безбедност у погледу хране

Остварује се решавањем проблема који се односе на физички и економски приступ храни. Људи гладују не зато што хране нема, него зато јер не могу да је приуште.

3.Здравствена безбедност

Бави се претњама по живот и здравље људи изазваних инфективним и паразитским болестима, ХИВ-ом и другим вирусима, болестима изазваним загађеним ваздухом или водом, као и неадекватним приступом здравственим службама.

4.Еколошка безбедност
Спречава деградацију локалних и глобалних екосистема, несташицу воде, поплаве и друге природне катастрофе, нерационално крчење шума, као и загађивање воде, ваздуха и земљишта.

5.Лична безбедност
Бави се сузбијањем претњи које могу имати неколико облика: претње од стране државе (физичко насиље), претње од других држава (рат), претње од друге групе људи (етничке тензије), претње од појединаца или криминалних група (криминал или улично насиље),претње усмерене ка женама (силовање и насиље у породици), претње усмерене ка деци(злостављање) и претње усмерене ка себи самом (самоубиство, употреба дрога).

6.Безбедност заједнице
Суочава се са етничким тензијама и насилним сукобима.

7.Политичка безбедност
Представља један од најважнијих аспеката људске безбедности и подразумева живот у таквом друштву које поштује основна људска права и не спроводи државну репресију.

БЕЗБЕДНОСТ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ:

Локалним заједницама недостаје синергија приликом решавања бројних проблема, па тако је и у области безбедности. Врло ретко сви актери на локалном нивоу раде заједно како би се неки безбедносни проблем отклонио. Често напори које улажу чланови општинске власти теку паралелно са напорима које улажу грађани и њихова удружења. Шта више, неретко се ти процеси и не “додирују”.

Промена у размишљању о безбедности, од безбедности у чијем је фокусу само држава ка безбедности појединца, односно људској безбедности, последњих деценија омогућила је да се на квалитативно другачији начин разматра безбедност у локалним заједницама, и да се у складу са тим понуде нова решења која би степен безбедности свих грађана и грађанки једне друштвене заједнице подигла на виши ниво.
За остваривање људске безбедности од велике важности је да сви релевантни субјекти у локалној заједници активно учествују у одлучивању о питањима која се тичу њихове безбедности. Један од начина за активно учествовање кључних чланова заједнице у унапређењу (људске) безбедности на локалу представља и формирање локалних тела за безбедност.

У Србији је од 2002. године до данас успостављено преко 100 тела на локалном нивоу која по статусу и начину рада могу да се подведу под савете за безбедност, мада се у различитим општинама и градовима често различито и зову. Први савети за безбедност на локалном нивоу у Србији настали су као резултат спровођења пилот пројекта „Полиција у локалној заједници и безбедне заједнице у Србији“ који су покренуле међународне организације у Србији у сарадњи са Министарством унутрашњих послова Републике Србије. Међутим, иако постоји велики број формираних тела за безбедност, о њиховом функционисању се још увек мало зна у Србији. Недовољно се зна и на који начин ова тела доприносе унапређењу људске безбедности на локалу. Из тих разлога, истраживачи Центра су у склопу пројекта израдили приручник за рад локалних савета за безбедност. Сврха приручника је да се сви заинтересовани читаоци упознају са концептом људске безбедности и безбедности у локалној заједници, затим са искуствима и позитивним примерима рада савета за безбедност. Посебна пажња приликом израде приручника посвећена је и механизмима сарадње локалних

савета за безбедност са спољним актерима и предлагању могућности за укључивање цивилног друштва, односно грађана и грађанки у одлучивање о безбедности. Оно што је за похвалу јесте да је у Општини Врбас донешена "Стратегија о безбедности у саобраћају" која је обухватила све мере и активности која смањује ризике од настанка саобраћајних незгода и несрећа,обухватајући и безбедност свих учесника у саобраћају.

Општина Врбас је препознала безбедност саобраћаја као кључну,при чему индетификација и управљање црним тачкама чини основу за пројектовање активности и један од приоритета. Актуелним законом о јавним путевима,а посебно Законом о безбедности саобраћаја на путевима прецизно су дефинисане надлежности и обавезе у погледу праћења и старања о безбедности саобраћаја на путевима.

Поред праћења стања пута, интезитета саобраћаја и других обележја саобраћајних токова,предвиђена је обавеза праћења црних тачака, деоница и зона на путној мрежи.

При успостављању система управљање на опасним местима у Општини Врбас, потребно је јасно дефинисати основне појмове који се на њих односе као што су: „црна тачка" „опасна зона" „опасан потез". При томе, треба имати у виду да у законској регулативи и пракси није усаглашен метод индетификације и управљања опасним местима у градским срединама. Имајући у виду велике могућности и одговорност надлежних за саобраћај у управљању опсаним местима на улицама и путевима у надлежности општине,неопходно је утврдити методологију индетификације и управљања,а у циљу смањивања броја настадалих у саобраћају.

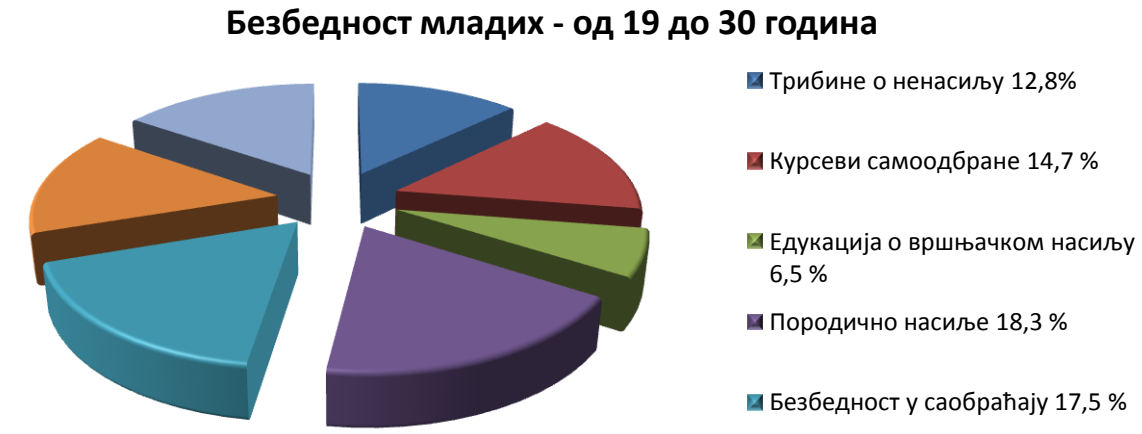
Искуства из Европске уније указују да се квалитетним третманом (санацијом) такозваних црних тачака може утицати на смањење броја погинулих особа за 50 % што директно показује значај овог истраживања и стратегије.

Канцеларија за младе Општинске управе Врбас по питању безбедности спровела је анкету по основним и средњим школама у нашој општини. У анкети која не обухвата само безбедност, него већ и све сфере у животу појединца, ученици су одговарали и говорили које су њихове потребе.
Одговарајући на питањима „шта треба учинити да би се повећала њихова безбедност" дошли смо до закључка да млади људи у Србији се суочавају са бројним проблемима, како онима које имају њихови родитељи – растуће сиромаштво, висока незапосленост и погоршање здравственог статуса, тако и другим који представљају јединствен скуп контекстуализованих изазова, укључујући социо-економске неједнакости, политичку маргинализацију, етничке тензије, наслеђе ратова и трауматичне прошлости, а са којом ни јавност Србије још није „склопила мир". Присутност сталних безбедносних претњи такође је један од основних потенцијалних извора конфликата, нарочито у областима мултиетничке разноликости. Широм западног Балкана, неразвијено поимање људске безбедности, нарочито на локалном нивоу, успорило је развијање безбедносних механизама којима би се реаговало на потребе и забринутост свих грађана и њихових локалних заједница, што посебно погађа популацију младих људи у Србији.

Насиље младих дубоко погађа не само његове жртве, већ и њихове породице, пријатеље и ширу и ужу заједницу. Његове последице су видљиве не само по броју смрти, болести и инвалидности, већ се одражавају и на квалитет живота. Оно у великој мери повећава трошкове јавног здравља и социјалних служби, смањује продуктивност, обезвређује приватно власништво, ремети функционисање друштва и разара друштвено ткиво.

Истраживање, које смо спровели, о њиховим потребама о томе шта они желе и шта мисле да представља опсаност по њих и њихову средину изгледа овако:

Истраживање које је представљено овим извештајем, кроз репрезентативни узорак приказује ставове младих изражене њиховим речима – о томе шта би они урадили да се смањи насиље у свим аспектима њиховог живота. На основу добијених резултата, истраживачки тим је дефинисао неколико приоритетних активности којима би се превенирало насиље младих и описали начини којима појединци из свих сектора друштва могу заједно да раде на истом циљу.

ЗДРАВЉЕ МЛАДИХ

У Националној стратегија за младе - /''Службени гласник РС'' број 55/2008./ као стратешки циљ се истиче:

Чувати и унапређивати здравље младих, смањивати ризике и водеће поремећаје здравља и развијати здравствену заштиту прилагођену младима

Специфични циљеви:

- Развијати здраве стилове живота, чувати и унапређивати здравље младих,
- Чувати и унапређивати репродуктивно здравље младих,
- Чувати и унапређивати ментално здравље,
- Заштитити младе од злоупотребе дувана, алкохола и осталих психоактивних супстанци и предупредити последице по здравље,
- Превенирати полно преносиве инфекције /ППИ/ и HIV/AIDS,
- Унаапређивати систем здравствене заштите да одговори потребама младих

Активности и мере које се односе на здравствене институције произилазе из стратешких докумената *Стратегија за борбу против дрога у Републици Србији за период од 2009. ДО 2013. године* /"Службени гласник РС", број 16/09/ и *Акциони план за борбу против дроге у АП Војводини до 2014 године* /"Службени лист АПВ", број 16/11"/ и то:

- Иницирање формирања Саветовалишта при Домовима здравља, а уколико су она већ формирана - проширивање њихове делатности на рад са зависницима/цама,
- Укључивање болница у АП Војводини и праћење статистика везаних за кориснике/це,
- Успостављање ефикасне сарадње здравствених институција за третман зависника/ца од дроге и алкохола.

У Општини Врбас рад Саветовалишта за младе се одвија у склопу редовног рада педијатара и лекара других специјалности.

Правилник о условима и начину унутрашње организације здравствених установа /''Сл. гласник РС'' број 43/2006./ - здравствена делатност на примарном нивоу у члану 6. прописује

- Дом здравља у седишту управног округа и у општини са најмање 8.500 деце предшколског узраста може организовати у оквиру службе за здравствену заштиту деце одсек - развојно саветовалиште.
- Дом здравља у седишту округа и у општини са најмање 7.000 школске деце узраста од десет до 18 година може организовати у оквиру службе за здравствену заштиту школске деце одсек - саветовалиште за младе.
- Општина Врбас по попису из 2012. године има: од 10 – 14 година 3078 деце, од 15-19 година 345, што је укупно 6.533

Недовољно развијена свест о здравим стиловима живота – млади не вреднују на правилан начин развој здраве и стабилне личности, рекреацију, исхрану и репродуктивно здравље;

Недовољно организованог и континуираног рада на превенцији: болести зависности (пушење дувана, алкохолизам, наркоманија), сексуално преносивих болести и ХИВ-а, менталних проблема у развојном добу, агресивног понашања и насиља

Запостављена брига о менталном здрављу младих: различите тешкоће адолесцентног периода сконцентрисане око формирања стабилног и дефинитивног идентитета.

Дефинисање здравља као сложеног и свеобухватног појма може имати различите приступе, како медицинске тако и филозофске, биолошке, социолошке, психолошке, економске и друге. Дефиниција Светске здравствене организације „Здравље је стање потпуног физичког, психичког и социјалног благостања, а не само одсуство болести и неспособности", је основа за разматрање разноврсних питања везаних за здравље младих.

Дефинисање популације младих узраста од 10 до 19 година као адолесценти, а узраста од 15 до 24 године живота као млади формира комплексну групацију младих особа у узрасту од 10 до навршених 24 година. Ова групација, где је оријентационо сваки 5. становник у овом узрасту, представља будућност сваког друштва. Навике и начин живота који се стичу у младости далекосежно утичу на развој, здравље и целокупан живот одрасле особе.

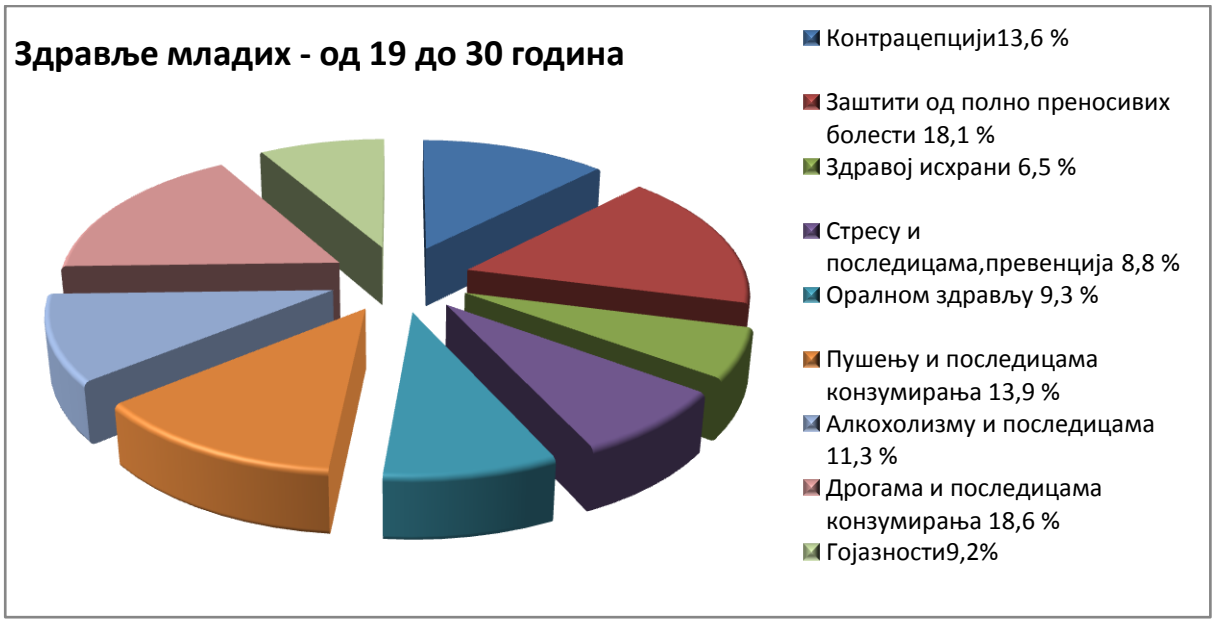
Злоупотреба дрога међу младима у свету, али нажалост и у нашој средини, поприма епидемијске размере. Због великог броја и разноликости ових супстанци, данас, уместо ужег термина „дрога" све чешће користимо шири термин психоактивна супстанца (ПАС) којим означавамо све оне материје које мењају стање свести, опажања, расположење, мишљење и понашање. Према дејству на централни нервни систем, психоактивне супстанце се деле: депресоре, стимулансе, халуциногене и испарљиве раствараче. О зависности говоримо када особа више није у стању да контролише своје понашање у односу на дрогу.

Проблем са којим су суочени млади људи јесте недовољна подршка и брига од стране друштва, породице и појединца услед недовољне информисаности и непостојања здравственог образовања у школском систему.

Здравствени проблеми присутни у популацији младих од основношколског узраста до 30 година старости, а који су најизраженији у нашој средини, захтевају организовану и континуирану акцију и потребно их је решавати.

Проблеми са којима се млади најчешће суочавају су:

• Поремећај исхране - Пропагирање манекенског изгледа често доводи до неправилне исхране и последица које се услед тога јављају. Често се промоција хране врши путем медија. Брза храна је најдоступнија и најприступачнија. Не постоји адекватна и редовна едукација о овој теми, а овом проблему се не посвећује довољна пажња, ни у школама, ни у медијима. Директне последице су појава разних болести, а нарочито анорексија, булимија и гојазност.
• Болести зависности – зависност од употребе /злоупотребе/ психоактивних супстанци (кафе, дувана, алкохол и др.), зависност од рачунара, игрица, интернета, кладионица.
• Злоупотреба психоактивних супстанци - Дроге, алкохола и дувана (никотин), психоактивних супстанци које могу изазвати зависност, физичке и менталне последице, у нашој средини се често поистовећују са разонодом, забавом, а некад и трендом.
• Репродуктивно здравље – недовољно информација о полним односима, када ступити у полне односе, контрацептивним методама, полно преносивим болестима (болестима које се преносе сексуалним путем) и др.
• Полни односи - Данас се у нашој средини релативно рано ступа у прве сексуалне односе, млади су физички и психички неспремни. Сексуална едукација скоро не постоји. Услед незнања, стида и непросвећености не користи се заштита при полним односима, а често ни контрацептивна средства, што доводи до појаве разних болести, нежељене трудноће и сл. Младе људе који имају проблема са импотенцијом и фригидношћу, неповољна друштвена клима не подржава да о томе причају и затраже стручну помоћ.
• Полно преносиве болести - Полно преносиве болести појављују се све чешће услед некоришћења заштите при полним односима. Млади, не схватајући тежину ситуације, тешко се одлучују да се обрате лекару, што доводи до одлагања лечења, а тиме и до појаве многих последица по здравље.
• Нежељена трудноћа - У адолесцентном добу нежељене трудноће се најчешће дешавају услед неприпремљености девојака и младића, која се огледа у физичкој или психичкој неспремности. Последице могу бити тешке и несагледиве за даљи развој личности. Намерни прекиди трудноће због тога нису реткост. Порођаји су све бројнији код младих девојака које не знају за контрацепцију, што може имати за последицу родитеље неприпремљене за потомство.
• Ментално здравље - Лоше здравствено стање младих услед нагомиланих обавеза у школи и ван ње и услед нереалних очекивања породице, школе и самог младог човека.
• Дискриминација младих нарушеног здравља – инвалидиност, ХИВ, наркоманија. Млади угроженог здравља срећу се са дискриминацијом средине.
• У школи – неприпремљеност за одлазак у школу, неразумевање од стране наставника, неприхватање средине, велика очекивања родитеља и наставника.
• У групи вршњака – неразумевање, неприхватање различитости, уцене за улазак у одређено друштво.
• На улици – насиље, лош утицај околине.

Потребе за едукацијама:

- Свака шеста девојка млађа од 19 година имала је искуство бар једне нежељене трудноће; у Србији се годишње региструје око 16.000 адолесцентских трудноћа, а преко 90% ових трудноћа је нежељено (Истраживање Новосадског хуманитарног центра)
- Студије које су урађене у Институту за мајку и дете показују да свака шеста адолесценткиња која је абортирала касније има психичке проблеме.
- 20-30% адолесцената има бар једну полно преносиву инфекцију. Млади од 15 до 26 година спадају у ризичну групу. Због имунолошке и анатомске незрелости слузнице репродуктивних органа и непотпуне хормонске активности, упални процеси се код младих особа брже развијају и тежег су облика.
- Рано ступање у сексуалне односе због нелечених полно преносивих инфекција може повећати ризик од рака грлића материце, односно, може га чак удвостручити
- Од укупног броја установљених трудноћа у Студентској поликлиници, 60 одсто студенткиња трудноћу прекида као нежељену.
- Истраживања Светске здравствене организације и Унисефа показују и да је у Србији здравље младих од 18 до 26 година озбиљно угрожено порастом сексуално преносивих инфекција.

План активности:

1. **Пројекат „Здравствено васпитање о репродуктивном здрављу“,**
   октобар 2014 – јул 2015. година

Аутори:
Др сц. мед. Снежана Укропина
Проф. др Александра Капамација
Проф. др Марија Зотовић Костић
Носилац: Институт за јавно здравље Војводине
Покровитељ: Секретаријат за спорт и омладину АП Војводине

- **Циљ:** објашњење и стручно документовање потребе за едукацијом о репродуктивном и сексуалном здрављу средњошколске омладине
  Превенција ученика у потенцијалном практиковању ризична понашања која се могу одразити на сексуално и репродуктивно здравље (пушење, пијење већих количина алкохола и злоупотреба дрога)

- **Фазе:**
  - пре-интервентно анкетирање ученика (пре опредељења за учешће у програму);
  - примена здравствено-васпитног програма вршњачке (ваннаставне) едукације – 16 вршњачких радионица;
  - пост-интервентно анкетирање исте кохорте ученика.
- Упитник са 56 питања који је конструисан на основу претходних истраживања и прегледом стручне литературе
- Информације о:
  - Социо-демографским карактеристикама ученика
  - Ставовима ученика о питањима у вези са репродуктивним здрављем и сексуалним понашањем
  - Понашању ученика у релевантим доменима
  - Знању ученика о репродуктивном и сексуалном здрављу
- Анонимна анкета ће бити спроведена током једног школског часа,
- Методологију одобрио Етички одбор Института за јавно здравље Војводине (ИЗЈЗВ)
- Спроводе вршњачки едукатори

2. **Програм превентивне и врсњацке едукације младих у средњим школама под називом "Ти бираш"** обухвата теме о репродуктивном здрављу, превенцији сиде и абортуса као и разним облицима зависности - дрога, никотин, коцкање/кладионице, порнографија, видео-игрице.

Програм има препоруку Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне заједнице, подржан је од стране Покрајинског секретаријата за омладину и спорт и део је Акционог плана за младе.

Програм превентивне и вршњачке едукације „Ти бираш" поред информативног упознавања са темама о репродуктивном здрављу, ризику ступања у преране сексуалне односе, абортусу, полно преносивим болестима...укључује интерактивне радионице и пружа практични подстицај на размишљање о животним изборима који млади праве и какве последице ти избори носе са собом. Пројекат „Ти бираш" пружа корисне моделе и радионичарске вежбе које на адекватан начин оспособљавају младе да се супротставе притиску лоших модела у свом окружењу и донесу добре одлуке.

3. Обележавање Светског дана борбе против СИДЕ кроз едукативна предавања и Омладина ЈАЗАСА, акција дељења средстава за контрацепцију
   - Информативни пулт у Канцеларији за младе (адресе ДПСТ центара у Србији)

Вршњачка едукација

Реализован пројекат који је расписала покрајинска администрација дана 1.2.2014 године у сарадњи са Канцеларијом за младе Кула и омладином ЈАЗАС Кула. Пројекат је везан за вршњачку едукацију на тему: „Хив" и „Заштита од полно-преносивих болести". Едуковано десет волонтера из Канцеларије за младе Врбас. Планира се и у наредном четворогодишњем периоду аплицирање на пројекте „Заштита од полно-преносивих болести". Едуковани волонтери ће радити са ученицима завршног разреда основних школа и ученицима средњих школа на информативном упознавању са темама о репродуктивном здрављу, ризику ступања у преране сексуалне односе, абортусу, полно преносивим болестима...укључује интерактивне радионице и пружа практични подстицај на размишљање о животним изборима који млади праве и какве последице ти избори носе са собом.

4. Деловања на превенцији, лечењу, третману и рехабилитацији зависника/ца од дрога

У Републици Србији је усвојена Стратегија за борбу против дрога за период од 2009. до 2013. године ("Сл. гласник РС", бр. 16/09) и кроз њу су регулисана основна правила сарадње и рада различитих сектора у друштву. „Акциони план за борбу против дроге у АП Војводини до 2014.године“ („Службени лист АПВ“ бр 16/2011. Од 15.10.2011.године) у поглављу о Примарној превенцији предвиђа активности и мере укључивања локалних самоуправа у превентивне програме:

- Иницирање формирања одбора за борбу против дроге
- Унапређење сарадње организација у локалној самоуправи у вези са превенцијом употребе дрога

Овом Покрајинском скупштинском одлуком о доношењу Акционог плана политике за младе у АП Војводини за период до 2014.године, дефинисани су следећи циљеви:

• Реализација активности у складу са Стратегијом за борбу против дрога у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године
• Праћење стања и проблема везаних за проблем наркоманије
• деловања на превенцији, лечењу, третману и рехабилитацији зависника/ца од дрога

У Канцеларији за младе је реализована трибина „Злоупотреба дрога“ са еминентним стручњацима који се баве овом облашћу: виши полицијски инспектор,дипломирани социолог,дипломирани психотерапеут, реедукатор-психотерапет.

Планира се оснивање Саветовалишта за младе при Канцеларији за младе које ће кроз организовање трибина,предавања са компетентним гостима из области здравствене и социјалне заштите организовати следеће активности:

- превенција алкохолизма, наркоманије и пушења код младих,
- правилна исхрана и адекватна физичка активност код младих,
- заштита репродуктивног здравља младих и превенција полно преносивих болести,
- проблеми злостављања и занемаривања младих,
- педагошко-психолошко саветовање младих са проблемима одрастања и учења.

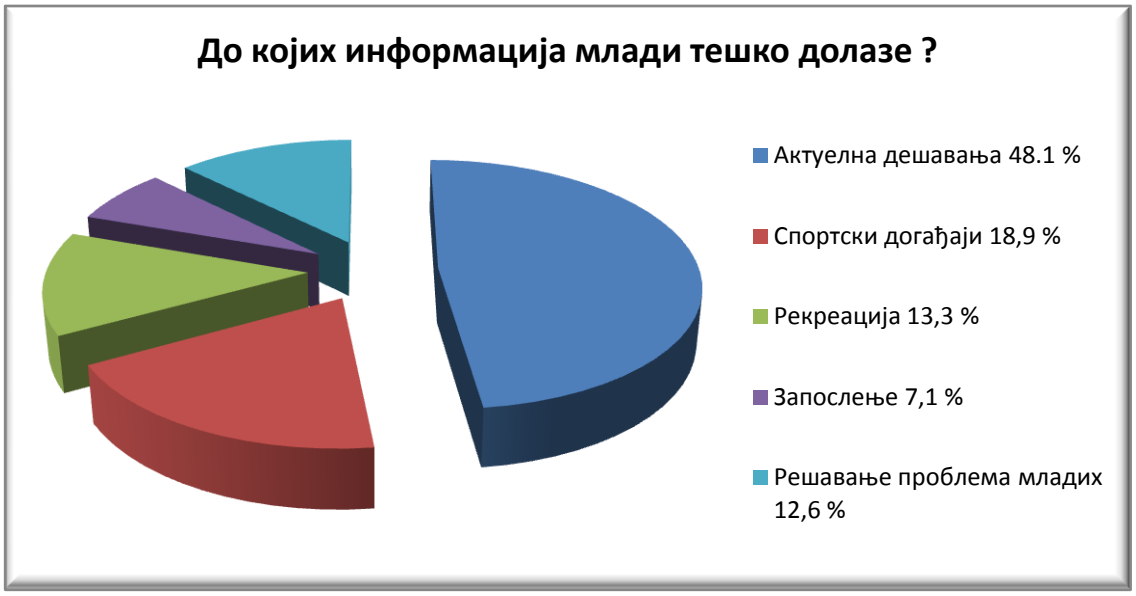
V поглавље

ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ

У Националној стратегија за младе - /''Службени гласник РС'' број 55/2008./ као стратешки циљ се истиче: Конституисање система информисања младих на свим нивоима и у свим областима.

Инфраструктурни и ресурсни проблеми: непостојање адекватног модела информисања младих**,** недовољно материјалних ресурса**,** недовољна подршка развоју људских ресурса за информисање младих.

Неадекватна опремљеност и обученост школских листова и њихових сарадника: недовољна инфраструктурна опремљеност, недовољна обученост младих за рад у медијима**,** непостојање адекватних комуникацијских канала (интернет мреже).

ИНФОРМИСАНОСТ И МОБИЛНОСТ МЛАДИХ

Информисаност

Право младих на приступ информацијама о питањима који за њих имају значај је изузетно важно у погледу подизања нивоа њихове партиципације у друштвеном животу. У овом истраживању смо одлучили истражити који медији су основни извор информисања код младих о садржајима који се тичу младих,да би се што ефикасније могли креирати канали комуникације између институција и младих.

На основу јавних дебата,посете свим основним и средњим школама,дошли смо до следећих података који се тичу тема о којима би млади желели да их информише Канцеларија за младе.

Анкетирање је рађено на узорку од 556 младих људи старосне доби од 14 до 30 година.

	Уопште се не информишем кроз овај извор	Слабије користим овај извор	Највећим делом се информишем кроз овај извор	У потпуности се информишем кроз овај извор
усмено – индивидуални ниво	12,6 %	18,4 %	42,5 %	26,5 %
путем социјалних мрежа	4,1 %	7,3 %	67,7 %	20,9 %
путем мејлова	27,5 %	43,8 %	17,3 %	11,4 %
путем сајтова,штампе	3,2 %	18,4 %	65,9 %	12,5 %

Начин на који млади преносе информације

Главно средство информисања младих према укупном броју испитаних представљају социјалне мреже (Фејсбук 69% , Твитер 26 % и остале социјане мреже 5 %),затим следе веб портали – сајтови и штампа,потом усмени пренос информација и као најслабије заступљено средство информисања младих следе мејлови и директни мејлови.

С обзиром да се млади највише информишу путем социјалних мрежа и штампе,сматрају да се у тим медијима појављују само повремено. У јавности се претежно помињу екстремни и негативни случајеви у којима су млади главни актери (насиље ,саобраћајне несреће) док слабије постоје афирмативне вести или медијски садржаји где су млади позитивно представљени.

Предпоставка је да би требало повећати присуство младих у креирању омладинских садржаја у свим електронским и штампаним медијима,те можда и размотрити мере којима би се омогућило успостављање омладинске медијске куће/институције коју би директно водили млади за младе,те би тиме и њихово присуство било далеко веће у јавности. Такође с обзиром да је информисаност младих путем мејлова на ниском нивоу,с обизом на брзину и практичност овог начина комуникације и ширења информација било би потребно младина скренути пажњу путем трибина и флајера на овај начин комуникације.

Веома битна ставка у информисању младих представља и начин представљања проблема који их окружују,и доступност особа (локалних општинских функционера задужених за младе) које им могу помоћи у решавању истих. Највећи број младих сматра да не зна на адекватан начин да представи проблем (67,3 %) у свом окружењу, насељу, улици где живе

или граду. Поред тога не познају особе којима би се могли обратити по питању представљања самих проблема и по питању изношења идеја о евентуалним решењима самих проблема. 40 % младих је истакло да и уколико би имали прилику да изложе проблем надлежним лицима задуженим за младе не бих знали на који начин то да урадe.

Предпоставка је да би требало организовати низ трибина и вршњачких едукација на тему писања пројеката, организовати што већи број дружења и упознавања младих са општинским званичницима који су ресорно задужени за омладину.

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА МЛАДЕ НА ТЕМУ ИНФОРМИСАНОСТ И МОБИЛНОСТ МЛАДИХ :

- Организовање трибина на тему едукације младих
- Организовање јавних расправа и панел дискусија које би као учеснике поред младих имали и функционере општинске управе задужене за младе,
- Креирање налога на друштвеним мрежама (Фејсбук и Твитер) које би користили као место дискусије и изношења идеја младих по питању побољшања њиховог положаја у Општини,напомена је да су профили креирани на захтев представника Ученичких парламената и носе назив
- Ученички парламенти Врбаса, које воде представници истих,
- Организација семинара,
- Редована посета школама где би се младима као алтернативе за решавање
- проблема истицала Канцеларија за младе,

Прављење јединствене мејлинг и смс листе кроз које би обавештавали младе о актуелним дешавањима по питању спорта,клутуре и музичких манифестација,

- Упућивање младих на Фејсбук профил Канцеларије за младе (https://www.facebook.com/kancelarijazamlade.vrbas.com) и саму Канцеларију за младе као јединствени извор информација о дешавањима везаним за младе,
- Сарадња са информативним центром Општине Врбас по питању тема и емисија које се тичу младих.

У сарадњи са телевизијом „Бачка“ и радиом „Врбас“ дошли смо до информација о телевизијском и радијском програму за младе, а то су:

ТВ “Бачка“

ЕМИСИЈА „ПУТОКАЗ“
трајање: 40 минута, два пута месечно

Емисије обухватају теме везане за васпитање, образовање, запошљавање и проблеме деце и младих до 25 година. Гости емисије су стручњаци разних профила: васпитачи, учитељи, наставници, професори, психолози, педагози, дефектолози, лекари... Такође, о својим успесима,очекивањима, жељама, раду, учењу,односу са вршњацима и старијима, као и о проблемима са којима се суочавају на путу одрастања, говориће деца и омладина. Циљ емисије је указати на прави пут који децу води ка свету одраслих, успешних особа.

ЕМИСИЈА „ДЕЧЈИ ДНЕВНИК“
трајање: 15 минута, четири пута месечно

Емисија прати активности деце предшколског и основношколског узраста у наставним и ваннаставним активностима, учешћа на конкурсима, такмичењима, културним и спортским догађајима, хуманитарним акцијама, камповима...У једној емисији домаћин може да буде нека образовна или васпитна установа, те да се у форми дневника прикажу актуелнеости из њиховог рада (презентери вести била би деца или аутор емисије у сарадњи са децом).Друга могућност је да аутор емисије прикупља информације из свих 9 основних школа, Музичке основне школе и ПУ“Бошко Буха“ - предшколски програм и најактуелније теме и догађаје обради и емитује у емисији „Дечји дневник“.Све се ради у сарадњи са децом која читају најаве и учествују у прављењу прилога, те се, уједно, на овај начин упознају са пословима новинара и водитеља.

РАДИО “Врбас“

ЕМИСИЈА „ПУТОКАЗ“
трајање: 30 минута, четири пута месечно

Циљ и тематика радијске емисије поклапа се са циљем ТВ емисије са истим називом.У емисији би била 3-4 сегмента од по 3 минута /разговор са 1-2 госта/ на задату тему.Преостало време емитује се одговарајућа музика.

ЕМИСИЈА „ОМЛАДИНСКИ ПРОГРАМ“
трајање: 30 минута, два пута месечно

Емисије обрађују актуелне теме везане за средњошколску популацију.У сарадњи са новинарима ЈП за информисање реализују је ученици врбаске Гимназије. Циљ емисије је упознавање са потребама,ангажовањем, образовањем, радом и погледима младих на свеукупну ситуацију у друштву и њиховом окружењу.
Слабости

Инфраструктурни и ресурсни проблеми: непостојање адекватног модела информисања младих**,** недовољно материјалних ресурса**,** недовољна подршка развоју људских ресурса за информисање младих.
Неадекватна опремљеност и обученост школских листова и њихових сарадника: недовољна инфраструктурна опремљеност, недовољна обученост младих за рад у медијима**,** непостојање адекватних комуникацијских канала (интернет мреже).

На основу анкете која је одрађена на репрезентативном узорку младих из општине Врбас може се закључити да млади сматрају да су недовољно информисани о актуелним дешавањима. Чак 48,1% сматра најбитнијим информисање о актуелним дешавањима, које могу пронаћи на Фејсбук профилу Канцеларије за младе (https://www.facebook.com/kancelarijazamlade), али и на веб-сајту Врбаса www.vrbas.net, док свега 12,6% занима решавање проблема младих, а информације о запослењу интересују свега 7,1%. Спортски садржаји занимају 18,9% и њих млади општине Врбас могу пронаћи на веб- сајту: vrbas.net , www.sport.vrbas.net.

Медијска писменост

Извор: www.**medijskapismenost**.net/o-**medijskoj**-**pismenosti**

Појам медијске писмености дефинисан је на Конференцији о медијској писмености 1992. (National Leadreship Conference on Media Literacy,1992) као "способност приступа, анализе, вредновања и одашиљања порука посредством медија" ,(Aufderheide 1992).

Централна тема медијске писмености јесте овладавање критичким и креативним вештинама, односно знањима која помажу да се повежу сложене идеје, да се стално постављају питања, препознају прави одговори, идентификују заблуде, што је у темељима интелектуалних слобода.

Та дефиниција је усмерена на концепт медијске писмености, који полази од медија као позитивних извора информација и забаве, а за њих треба усвојити или освестити многа различита знања и вештине. Развијенија друштва не препуштају појединцима да се самостално брину и несистемски сналазе у стицању тих знања, него подстичу различите друштвене стратегије медијског описмењавања, следећи позитивне међународне примере и препоруке.

Предмет проучавања медијске писмености су потенцијално штетни медијски садржаји (насиље, рекламе, стереотипи или порнографија), утицаји медија и штетних садржаја, регулација и саморегулација (конвенције, национални закони и етички кодекси новинара и оглашивача), те нове технологије и њихова друштвена улога. То обухвата индустријализацију информација, забаве и културе, интерактивну комуникацију, нове медијске жанрове попут блога итд.

Значај медијске писмености понајпре се огледа у утицају медија на главне демократске процесе. За демократско учешће грађана потребне су вештине критичког мишљења и самоизражавања. Медијска писменост омогућава првенствено деци, будућим грађанима - политичке одабире, схватање политичког дискурса и учествовање у њему. Тиме ће и као пунолетни, медијски писмени, добро обавештени грађани, доносити самосталне одлуке о демократском изборном процесу.

Данашњи медији утичу на обликовање мишљења, уверења и стајалишта. Без обзира на разлике у степену утицаја медија, сви истраживачи се слажу да медији утичу на друштво. Схватањем тих утицаја медијска писменост нас спречава да постанемо зависни од медија.

Истраживање – медијска писменост у Србији

Истраживање је спроведено на узорку од више од 3.200 средњошколаца, професора грађанског васпитања, студената новинарства и новинара. Истраживање, које је за Медијску коалицију спровела организација БИРОДИ, даће податке који ће омогућити успешну реализацију планираних активности.

Главни закључци:

- Постоји лажни утисак о степену медијске писмености међу испитаницима
- Едукација о општој медијској писмености свих актера је неопходна
- Едукација о новим медијима и друштвеним мрежама је посебно важна

- Подизање свести о моћи потрошача је потребно - сви учесници истраживања изјавили да медији немају квалитет, али и да немају утисак да могу нешто да ураде у вези са тим.
- Медији (као произвођачи садржаја) морају да буду укључени у едукације о медијској писмености.
- Истраживање је показало да средношколци интернет и друштвене мреже користе више у односу на друге медије. Такође, млади кажу да могу да препознају медијске манипулације и начине на који медији утичу на њихову околину, али кажу да су сами имуни на такве утицаје (због чега је један задатак Кампање за медијску писменост да их наведе да још једном размотре колики је стваран степен њиховиг имунитета).

Један од забрињавајућих закључака истраживања је и што ученици нису сасвим уверени да треба, или не желе, да учествују у радионицама о улози медија.

Кад је реч о професорима грађанског васпитања, упечатљива је била њихова неспремност да учествују у истраживању.

У августу 2013. године, Медијска коалиција, под вођством Независног удружења новинара Србије и Америчка агенције за међународни развој (УСАИД) покренула је петнаестомесечни пројекат, у циљу јачања и подршке демократизацији српског друштва, кроз промоцију медијске писмености, и независног и одговорног новинарства.

Пројекат Кампања за медијску писменост има за циљ да утврди каква је перцепција медија и ниво разумевања улоге медија и медијске културе код млађе и старије популације и да потом, кроз серију активности, допринесе развоју аналитичког приступа медијским садржајима. Циљне групе пројекта су подједнако средњошколци, професори грађанског васпитања и новинари.

Сматрамо да смо у протеклих 15 месеци током спровођења пројекта Медијска писменост "Не дај да те спинују", код младих повећали свест о неопходности критичког приступа информацијама из медија, став је Независног удружења новинара Србије (НУНС)

Новембра 2014.године у Гимназији „Жарко Зрењанин“ је одржано предавање на тему „Медијска писменост младих“ у организацији Независног удружења новинара Војводине и Телевизије Бачка. Независно удружење новинара Војводине организује тренинге из различитих области, а у оквиру акције „Не дај да те спинују“. У наредном периоду се планира низ тренинга из области медијске писмености у Канцеларији за младе за све заинтересоване представнике ученичких парламената, али и за све младе које ова област интересује.

VI поглавље

ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ

У Националној стратегија за младе - /''Службени гласник РС'' број 55/2008./ као стратешки циљ се истиче:

Развијање отвореног,делотворног, ефикасног и праведног система формалног и неформалног образовања који је доступан свим младима у складу са светским трендовима у образовању,али и у контексту образовног система у Републици Србији.

Формално образовање:

Пробеми који се односе на систем су**:** спора и неефикасна реформа школског система (проблем циљева образовања, неприлагођеност образовног система потребама младих), искривљен систем вредности (осећај одговорности, лоши узори), спорост школе у односу на промене које се дешавају**,** недовољна повезаност образовања и рада.
Проблеми који се односе на образовни процес: неприменљивост наставних садржаја (превише теоретског знања и података), запостављена васпитна функција школе, споро и недовољно развијање и богаћење ваншколских и ваннаставних активности, недовољна отвореност школа за искуства из окружења (изолација), ауторитарни систем односа у образовању.
Проблеми који се односе на наставни кадар: недостатак професионалног усавршавања наставника, недовољна мотивисаност наставног кадра.
Проблеми који се односе на младе**:** недовољна мотивисаност ученика за квалитетно учествовање у образовном процесу.

Неформално образовање:

Основни проблем неформалног образовања младих је што у друштву није довољно препознато. Проблеме везане за неформално образовање младих посматрали смо у односу на програме неформалног образовања и оне који те програме спроводе.
Проблеми који се односе на програме неформалног образовања**:** недовољна подршка неформалним облицима образовања младих што доводи до смањеног броја програма и/или пада квалитета програма, недовољно информисање о програмима, недовољно искоришћавање потенцијала младих (игнорисање образовних потреба младих).
Проблеми који се односе на реализаторе програма: недовољна сарадња школа, НВО, институција, медија, удружења, клубова и осталих субјеката који спроводе програме неформалног образовања, ненеговање удруживања младих и неподстицање младих да се прикључе организацијама младих и за младе, волонтерски рад се не вреднује адекватно.

- Канцеларија за младе је током 2014. године организовала семинар под називом „Како написати бизнис план“. Предавачи на овом семинару су били професори са економског факултета у Суботици. И у наредном периоду се планира организовање семинара на тему професионалне едукације.
- Канцеларија за младе Општинске управе Врбас организује бесплатне курсеве италијанског,енглеског,немачког језика у трајању од три месеца за младе од 19 до 30 година.
- У току 2014. године је организовала бесплатан курс латино плеса. Планира се да се тематски слични курсеви организују једном годишње током летњих месеци.
- У току 2014. године је организована припремна настава за полагање пријемних испита за ђаке основних школа. Припремна настава трајала је два месеца,два пута недељно,суботом и недељом по два школска часа. Настава је обухватила два предмета - српски и математику. Предавачи на овим припремиама су били волонтери Канцеларије за младе,који имају факултетско знање у области ових наука.
- Планирају се трибине, предавања, округли столови у сарадњи са Едукативним центрима из окружења,али и Канцеларијом за младе и Савета за младе Војводине.

VII поглавље

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

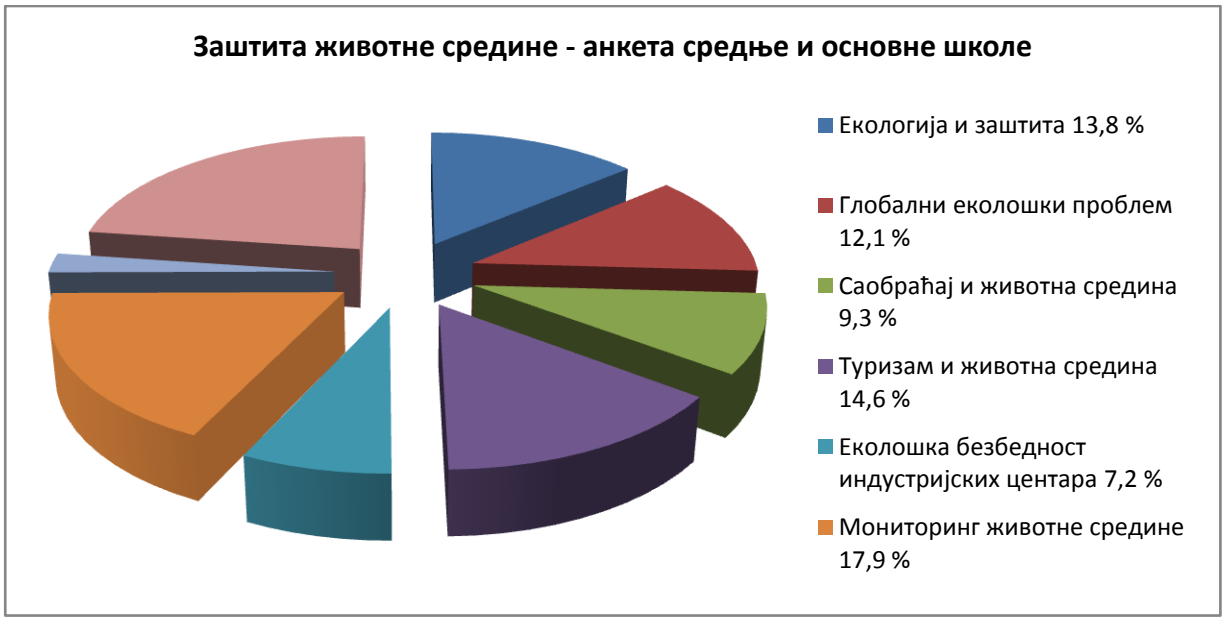
У Националној стратегија за младе - /''Службени гласник РС'' број 55/2008./ као стратешки циљ се истиче:

Подстицање младих на иницијативе и активности које су у складу са основним циљевима одрживог развоја.

Крајње угрожена животна средина

Низак ниво знања везан за екологију и очување животне средине: низак ниво еколошке свести**,** недостатак неформалног еколошког образовања

*Затвореност фондова за реализацију идеја младих***:** недовољна финансијска подршка програмима**,** недовољно поштовање закона**,** недовољно укључивање младих у процесе доношења одлука о еколошким питањима, недовољан број младих квалификованих стручњака у области екологије који се запошљавају у институцијама.

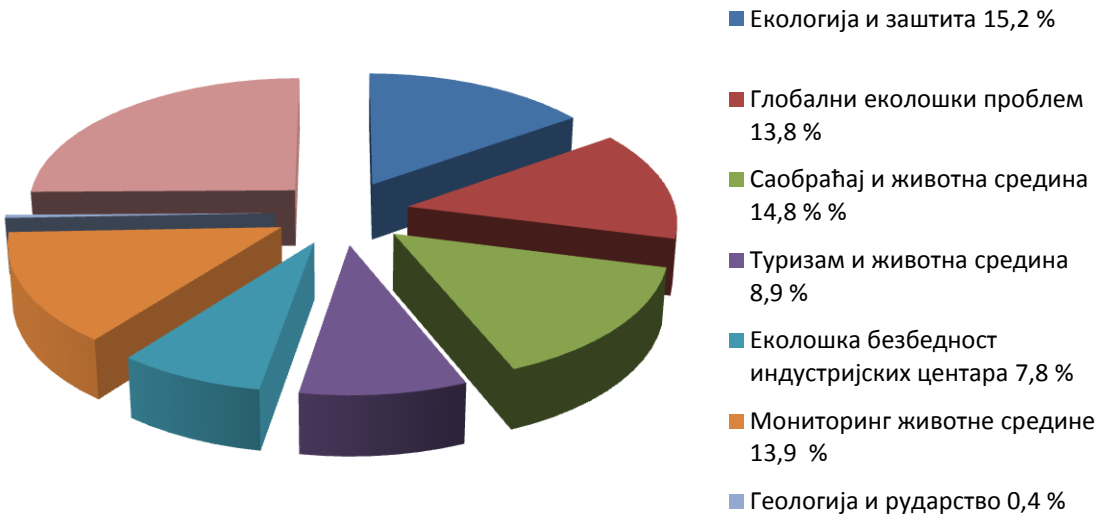

Заштита животне средине подразумева скуп различитих поступака и мера који спречавају угрожавање животне средине с циљем очувања биолошке равнотеже. Еколошка одбрана је мултидисциплинарна и треба да представља трајну обавезу свих чланова друштва. Њена мултидисциплинарност проистиче из чињенице што здравље, животна средина и социјални услови представљају комплекс области и проблема који су усталној интеракцији. Стога сваки поремећај стања животне средине доводи до еколошких поремећаја и поремећаја социјалних односа, који су међусобно повезани и условљени.

Током својих активности, које могу бити урбанизација или експлоатација, човек мења природну средину и то често тако да је нарушава. Изградњом хидроцентрала и акумулација, сечом шума, експлоатацијом минералних сировина, стварањем депонија, нуклеарним пробама и др. човек утиче на промену читавих подручја. Као резултат човекових активности долази до промена или нарушавања екосистема и климатских промена на локалној и глобалној размери.

Младе највише занима учествовање у заштити природне средине у следећим областима

Заштита животне средине од 19 до 30 година

Млади у заштити природне средине у Србији су јединствена, непрофитна, невладина, нестраначка организација, у коју се добровољно укључују млади људи ради остваривања заједничких интересовања, идеја и циљева.
Визија нам је да будемо покретачка снага за све којима је циљ да наша планета буде мирније, здравије и праведније место.

МИСИЈА

Наша мисија је да путем образовања, вођени научним сазнањима, допринесемо:
* заштити и унапређивању животне средине, промовишући принципе одрживог развоја,
* стваралаштву и активнијем деловању младих,
* развоју волонтеризма и промоцији његових вредности.

Екипа локалне ТВ Бачке спровела је ТВ анкету на тему заштите животне средине.Резултати анкете, по очекивању, дали су поразно-негативно мишљење младих суграђана о локалној еколошкој ситуацији и са мало оптимизма за њено поправљање у блиском периоду. Омладина се са мало интереса осврће на останак у загађеној локалној средини, а генерално грађани не верују у ефектну могућност индивидуалног доприноса поправљања ситуације. Поверење у институције система је мало а непознавање својих права велико. Чак и кроз упознавање својих права грађани у просеку још увек не верују да ће им то помоћи у достизању правде у делу безбедног животног амбијента.

У сарадњи са ученицима Средње стручне школе „4. јули“ еколошког смера и Еколошким покретом Врбаса,као и другим еколошким организацијама планира се:

Кампања поправљања урбане културе у Врбасу кроз акције:

- санације графита
- садње зеленила
- уређења обале канала
- чишћењем паркова
- постављана еколошких табли

Канцеларија за младе,Зелени Врбас,Врбашки едукативни центар и Црвени Крст дошли су на идеју о заједничком раду, заједничком учешћу, заједничком волонтирању. Поводом тога у просторијама Канцеларије за младе су одржали предавање поводом Архунске конвенције под слоганом: "Хоћу да знам,хоћу да се питам,захтевам правду". Планира се одржавање предавања,трибина са темама које се односе на заштиту животне средине,а гдесе очекује активно учешће младих.

VIII поглавље

ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ

Запошљавање младих је један од друштвено најкомплекснијих задатака у систему успостављања савременог друштва. Састављен од свих друштвених сегмената, а зависан од њихове међусобне усклађености - запошљавање младих као фактор друштвено економске стабилности представља приоритет друштвених чинилаца. Стварање здраве основе за успостављање подлоге за младе људе да крену према свом животном циљу и путу осамостаљења и интеграције у друштвене токове је одговорност државе. Запошљавање младих зависи од великог броја фактора и њиховог одоса и усклађености - рада државних органа и државних институција, развијеости економије и економско-бакарског сектора, реформисаости образовања и образовних институција (државне и приватне), од удружења која се баве проблемом запошљавања и удружења незапослених младих људи, од јасне стратегије државе, од неформалог образовања, економског сектора и образованог система, као и од усклађености са макроекономским и микроекономским факторима.

Наведени стратешки оквир за област запошљавање младих у Локалном акционом плану за младе општине Врбас су следећа стратешка документа: *"Акциони план за спровођење Националне стратегије за младе за период од 2009. до 2014. године"* усвојен 22. јануара 2009. године /"Службени гласник РС" број 7/2009./ и Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014 /"Службени лист АПВ", број 21/10/.

Узимајући у обзир остале друштвене макро и микро елемете - приватизација, пораст незапослених, неусклађеност образовања са потребама економије, светска глобална економска криза, пад вредности имовине а пораст вредности новца на тржишту - као и статистичке показатеље који нам говоре о високом степену незапослености младих људи у 2014. години у Врбасу.

У Акционом плану политике за младе у Врбасу потребно је дефинисати приоритете за реализацију пројеката из неколико области и препоруке за стварање успешне климе за развој самозапошљавања младих и стварање предузетничког духа младих људи, као и за подстицај запошљавања младих али и за њихово оспособљавање за презентовање знања и вештина будућим послодавица.
Акциони план издваја приоритетне области:

1. Прилагођавање образовних профила потребама тржишта,
2. Обезбеђивање обуке за младе који имају занимања која су суфицитарна и налазе се на тржишту рада,
3. Обезбеђивање програма за приправнике који би омогућили младима практично стицање искуства у професијама за које су се определили
4. Различите могућности обука потенцијалним инвеститорима према свим њиховим захтевима и процедурама.

Нагласак је, дакле, на учењу и прилагођавању знања привредним потребама. Значајно је „конструисање“ радног амбијента или радне етике где су свакако моћи локалне заједнице мале и неопходно их је уподобити са државном политиком, али одређени огледи са пословним инкубаторима који би били протежирани и од стране локалне заједнице могу бити интересантни.

Акциони план дефинише и друштвену везу између (комуникацију) образовања и привреде, образовања и државе као и неопходност Плана за развој привреде који укључује све микро и макро елементе.

1. Пројекти везани за повећање *информисаости младих* **(**о уписивању одређених образовних профила са којима имају већу могућност запошљавања, о запошљавању, кредитно-банкарским могућностима, берза послова, права запослених младих, законски оквир за самозапошљавање и предузетиштво),
   Национална служба за запошљавање, Филијала Нови Сад, Служба Врбас и Канцеларија за младе Општине Врбас, организују од 2012. године Сајам професионалне оријентације и планирања каријере. Циљ Сајма је информисање ученика завршних разреда основних школа са територије Општине Врбас о мрежи образовних институција у окружењу, о стању и кретању на тржишту рада , као и давање смерница о правилном избору будућег занимања. На Сајму се ученицима у директном контакту представљају средње школе из Врбаса, Куле, Црвенке, Србобрана, Сомбора и Новог Сада
   Сардања средњих школа са факултетима:
   Гимназија „Жарко Зрењанин“ и Средња стручна школа „4.јули“ остварују успешну сарадњу са неколико факултета Новосадског универзитета организујући презентације факултета ученицима четвртих разреда Гимназије.
   Средња стручна школа „4.јули“ едукативна посета факултетима на Факултет техничких, Природно математички факултет (присуствии лабораторијским вежбама и радионицама, предавања,) . Средња стручна школа организује посете Сајму образовања.
   Национална служба за запошљавање организује едукацију о законском оквиру за самозапошљавање и предузетиштво и могућностима преквалификације.
2. Пројекти везани за *едукацију и обуку младих* (едукација за оспособљавање младих - писање биографије, мотивационог писма, едукација о самозапошљавању младих, едукација о развоју пословне идеје, едукација о бизнис плановима), пројекти везани за *дискриминисане групе* младих људи.

Канцеларија за младе је у току 2014. године организовала семинар под називом „Како написати бизнис план“. Планира се и у наредном периоду едукација о самозапошљавању младих.

На територији Општине Врбас послују метална, машинска, текстилна, грађевинска, пољопривредна, електро-инсталацијска, електро-метална и прехрамбена индустрија, са увек присутном услужном делатношћу из области трговине и угоститељских услуга.
По наводима Националне службе за запошљавање,филијала Врбас, послодавци са територије Општине су исказали потребу за радницима који поседују потребне додатне вештине:

- практична знања у производним занимањима, што указује на неадекватност образовног система изражен кроз недостатак практичних знања која се стичу током формалног образовања,
- основни ниво познавања рада на рачунарима што се посебно уочава као недостатак код незапослених лица старијих од 35 година,
- виши ниво знања страних језика, посебно енглеског,
- поседовање сертификата као што су атест за заваривање, сертификат за овлашћене књиговође, сертификат за овлашћене ревизоре, испит из безбедности и здравња на раду, испит за ношење ватреног оружја, сертификате за овлашћене мењаче, као и поседовања знања и вештина у пружању занатских услуга.

Дефицитарна занимања су у области грађевинарства, услужних делатности (конобари, кувари, месари), затим професори енглеског језика, математике, пољопривредни инжењери (заштита биља), дефектолози, олигофренолози, фармацеути, машински техничари (оператери на машинама са нумеричким управљањем), занатска занимања прехрамбрене струке..

Суфицитарна занимања су правници, економисти са VI степеном стручне спреме, васпитачи, учитељи, матуранти гимназије, економски техничари, пољипривредни техничари, дипл. инг. пољопривреде, текстилни и кожарски радници и трговци, и посебно, занимања произвођача прехрамбених производа, са којима се годинама лица са евиденције незапослених не запошљавају.

Опште препоруке за реализацију Акционог плана политике за младе у Врбасу

Едукација - Формално образовање - Предлози према државним институцијама за увођење у редован програм оспособљавање младих за развијање вештина послове комуникације. Препорука за прилагођавање програма формалног образовања потребама на тржишту рада, као и осавремењавање номенклатуре занимања. **Неформалано образовање** - Стварање система за вредновање неформалног образовања, његово признавање. Развој пројеката који подстичу предузетнички дух, помажу у промовисању идеје о самозапошљавању и развоју пословних идеја и иновативног предузетништва. Програми за промоцију и приближавање програма Националне службе за запошљавање младим људима у циљу подстицаја самозапошљавања, као и упознавање младих са различитим бенефитима, повластице за добијање почетничких кредита, пореских олакшица и друго.

Законски систем - Препорука према државним институцијама за приближавање и промоцију законских регулатива као и позитивних законских аката код младих у циљу подизања свести о могућностима за самозапошљавање и остваривање пословних идеја.

Комуникација - Јавне кампање за повезивање организација у циљу јавног заговарања према успостављању комуникације и смањивању јаза између потреба привреде и образованог система, као и за позиционирање проблема запошљавања младих као основе за смањење одлива младих стручних људи и покретање иновативног предузетништва у Врбасу.

АНАЛИЗА ОКОЛНОСТИ И ФАКТОРА БИТНИХ ЗА МЛАДЕ И АКЦИОНИ ПЛАН 2015 -2019.

Фактори у окружењу запошљавања и самозапошљавања као политике државног апарата су везани за скоро све друштвене елементе како би се створили предуслови за стварање сигурне средине и запошљавање и самозапошљавање младих. Интеграција у друштво и запошљавање младих је у сталном сукобу са искључивањем из друштвених токова те стога приказујемо и табеларни приказ супротних ефеката ако друштво не створи предуслове за активно запошљавање и самозапошљавање младих:

Друштвена интеграција	Друштвена изопштеност
Запослење и спорадична незапосленост	Дугорочне незапосленост
Висока мотивисаност за тражење посла	Ниска мотивисаност за тражење посла
Финансијска сигурност	Финансијска несигурност
Оптимизам	Песимизам
Задовољство животом	Незадовољство животом
Висока друштвена подршка	Ниска друштвена подршка
Активан животи стил	Пасиван животни стил

Нека од основних начела везано за запошљавање младих у Европи су формирана и написана у документу Европског омладинског Форума. Постављајући основе за запошљавање и самозапошљавање младих људи истаклу су многе квалитетне параметре и факторе који су релевантни за израду стратегија које се баве запошљавањем младих.

- *Учешће младих у изради стратегије за младе*

Млади морају да буду институционално активно укључени у рад и стварање сваке стратегије којом држава решава питање запошљавања и самозапошљавања младих. Они су активан елемент и за реализацију као и за одлучивање приликом доношења одлука јер имају перспективу за разумевање ситуације и стања младих.

- *Грађење, развој и надопуњавање вештина и знања*

Како би млади били припремљеии на све изазове и потребе за њиховим вештинама и знањима мора се створити континуиран, усклађен систем образовања који ће објединити све категорије знања: животно образовање, формално образовање и неформално образовање.

- *Прва шанса за посао и прилика за свако наредно запослење и/или самозапошљавање*

Држава мора да преузме улогу *главног промотера* који ће анимирати привредни систем да активније укључи младе и транспарентније прикажу своје захтеве за људским ресурсима за тачним планом потреба у средњорочном и дугорочном термину.
Промовисање и прављење стратегије за *раније прво запослење* и за свако *наредно запослење* како би се створили предуслови за динамичним захтевом људских ресурса и да у просеку време незапослености младих људи се сведе на минимум.

- *Старатељска улога државе за младе предузетике* како би се омогућило стварање стабилности и самосталности предузетничких послова и ефективније користила средства која се намењују младим предузетницима, а тиме и створили прдуслови за дуговочно одрживи посао младим људима.

- *Мобилност младих* - стварање предуслова државног апарата за покретање мобилности младих у циљу одговарања на потребе за привредним развојем и стварањем услова који ће бити посебно намењени за лаку дислокацију људских ресурса. Покретањем стратегије за промовисањем посебних програма за запошљавање младих у мањим срединама у Војводини.

- *Пристојни и квалитетни услови за рад младих људи*

Институционални иструменти који треба да омогуће квалитетну средину за младе како би се дефинисали добри услови за рад у различитим професијама као и запослењима и тиме подстакли привреду да врши континуирано напредовање, едукацију, усавршавање младих људи, као и контролу радног времена, цене радног сата и осталих релевантних економских чиниоца.

- *Здравље и сигурност на послу* - стварање неопходних законских аката како би се створили предуслови за испуњавање што здравијих услова за рад и обезбедила њихова сигурност дефинисањем неопходних мера у свим процесима пословања привреде.
- *Друштвена (не)равноправност младих* - млади као друштвена група су најчешће спотицани од стране друштвених фактора који им неомогућавају да имају иста права и услове као одрасле особе. Стварањем јасних инструмената држава мора да створи стратегију да се разлике у доби превазиђу и да се равномерно поступа према свим добима са акцентом на младе као веома рањиве при интегрисању са друштвом.
- *Друштвена (не)равноправност жена* - жене као друштвена група се налазе у веома нестабилној друштвеној средини када су у питању млади. Двострука (не)равноправност је изузето изражена и држава мора да створи јасне мере заштите права младих жена приликом запошљавања и самозапошљавања.

- *Друштвена (не)равноправност осетљивих група* (особе са инвалидитетом, Роми, ...) - двострука (не)равноправних друштвених група је обухватила и опште маргинализоване групе у друштву. Држава мора да поради на видљивости проблема као и на законским актима који би омогућили једнаку и повлашћену шансу младима.

- *Програм ПРВА ШАНСА* - приправици - један од програма који је добро прихваћен на свим нивоима власти је свакако шанса за први посао. Овај пројекат постао је један од најпопуларнијих и вероватно најефикаснијих модела за интеграцију младих и њихово запошљавање. У самом програму се ради на оспособљавању младих да стекну своја прва радна искуства кроз субвенционисан програм државе. Привреда има обавезу да после истека периода финасирања од стране државе задржи радника још минимум 12 месеци као стално запослену особу.

Национална служба за запошљавање у оквиру својих предвиђених програма за 2014. годину спроводила је низ активности и пројеката који директно или индиректно формирају захтев за потребе младих приликом запошљавања и/или самозапошљавања, а неки од њих су:
- Обука за познатог послодавца
- Обука за активно тражење посла
- Сајмови запошљавања
- Процена запошљивости и индивидуални планови запошљавања
- Обука за започињање сопственог посла "Пут до успешног предузетника"
- Субвенициja за самозапошљавање
- Исплата новчане накнаде у једнократном износу за самозапошљавање
- Исплата једнократног подстицаја за запошљавање корисника новчане накнаде

Све услуге које Национална служба за запошљавање нуди незапосленим лицима су категорисане у 3 групе: Каријерно вођење и саветовање, Додатно образовање и обуке и Развој предузетништва и програми запошљавања.

Национална служба за запошљавање има и систем инфраструктуре која омогућује бесплатну обуку за рад на рачунару, као и основе пословне кореспонденције како би што лакше млади могли оспособити за запошслење и/или самозапослење.

Поред државних програма Национална служба за запошљавање спроводи и партнерске програме у сарадњи са страним донаторима а усмерених у циљу побољшавања запослености младих људи. Неки од програма где су носиоци државне институције или образовне државне установе су:

- Пројекат подршка националним напорима за промовисање запошљавања младих и управљање миграцијама (заједнички програм)
- Темпус пројекат развој оквира доживотног учења (*DELFIS*)
- Темпус пројекат "преквалификација за незапослена лица са завршеним Универзитетом у Србији (*CONCUR*)"
- Пројекат развој мреже иновативних социјалних предузећа (*ISEDE-NET*)
- Пројекат одрживи одговор тржишта рада за потребе жртава трговине људима у Србији
- Пројекат (*G2G - MATRA-FLEX*) холандско искуство и добра пракса у области запошљавања – Пројекат запошљавања особа са инвалидитетом.

Поред Националне Службе за запошљавање на Републичком нивоу је развијена и Национална Стратегија за младе од стране Министарства омладине и спорта**.** Акциони план је предвиђен за реализацију у периоду од 2009. до 2015. године. Окосница анализе стања незапослености младих је везана за *Каријерно вођење* као пројекат који је носиоц решавања проблема незапослености. Уласком у институције формалног образовања је представљен систем који има за циљ да кроз активну обуку и мултидисциплинарну сарадњу више министарстава креира људске ресурсе који би у образобним институцијама могли да младима помогну да се јасно определе за своју будућност. Идеја је да поред професионалног усмеравања пројекат пружи пуну подршку у свим областима везаним за запошљавање и/или самозапошљавање.

Предлог мера Акционог плана политике за младе за период од 2015 до 2019. године.

Општи циљеви:

1. Активно учешће цивилног сектора у стратегијама запошљавања
2. Високи степен обавештености младих људи о програмима које нуди држава, државне институције и удружења
3. Едукација младих у циљу смањивање времена запошљавања и/или самозапошљавања, као и смањења времена између два посла
4. Брига државе и државних институција о младим предузетницима
5. Брига државе о периоду пре запошљавања и периоду формалног образовања младих
6. Покретање локалних иницијатива за решавање проблема незапослености
7. Посебна брига о дискриминисаним групама и дискриминацији младих Мобилниост младих у циљу равномерног регионалног економског развоја потенцијала Војводини.

Већа незапосленост младих у односу на општу популацију
недостатак стручне помоћи и подршке приликом запошљавања. Изузев родитеља, млади не виде значајног сарадника у проналажењу посла.

Недовољна укљученост младих у програме АТП (активног тражења посла).
Недовољно информисање о могућности запошљавања, усавршавања, потребама тржишта**,** недовољна оснаженост за професионално остваривање (низак ниво знања и мотивисаности).

IX поглавље

КУЛТУРА

Култура младих

„Уметност и култура постоје у облицима који су многострани и стално се мењају зависно од укуса, места и раздобља. Они су, међутим, део прошлог, садашњег и будућег личног и колективног наслеђа, којем свако наредно поколење даје свој допринос. Култура је на одређен начин одраз сваког друштва. Млади, кроз своју културну праксу и своју способност за иницијативу, истраживање и иновацију изграђују и играју улогу у овим културним развојима.“ Европска повеља о учешћу младих

Сама природа циљева културне политике према младима захтева да се она води на међуресорном нивоу, јер култура и организовање слободног времена младих задиру у бројне области (образовање, привреда, туризам, становање, комуникације, заштита животне средине, итд.), а да би постала значајан део општег развоја, она не сме да остане затворена унутар једног ресора, већ мора дословно да продире у све облати људске активности.

У складу са тиме, руководићемо се следећим начелима у спровођењу циљева и мера подстицања културног развоја:

- слобода изражавања у културном и уметничком стваралаштву
- аутономија субјеката у култури
- отвореност и доступност културних садржаја јавности и грађанима/кама
- уважавање културних и демократских вредности европске и националне традиције и разноликости
- културног израза
- интегрисање културног развоја у социо-економски и политички дугорочни развој демократског друштва
- демократичност културне политике
- равноправност субјеката у оснивању установа и других правних лица у култури и равноправност у раду свих установа и других субјеката у култури
- децентрализација у одлучивању, организовању и финансирању културних делатности
- подстицање културног и уметничког стваралаштва и очување културног и историјског наслеђа
- подстицање одрживог развоја културне средине као интегралног дела животне средине.

Култура младих је алтернатива тзв. маинстреам култури и као таква требала би да унапређује и богати културну сцену града, али и да доприноси развоју квалитета живота у заједници. Уз образовање, запошљавање, социјалну политику и активно укључивање младих у друштво, култура младих је веома важна за развој младих у одговорне, креативне и активне чланове друштва. У Врбасу постоје и раде институције културе, чији је оснивач општина Врбас и институције основане од стране Републике Србије, те се у креирању локалне омладинске политике неизбежно узима у обзир и програмско деловање ових установа.

Најстарија установа из области културе у Врбасу је Народна библиотека “Данило Киш”. Народна библиотека спроводи културне програме за грађане и грађанке Врбаса. Млади су чести конзументи културних садржаја ,које организује библиотека, али и носиоци, када је у питању Фестивал поезије младих. Фестивал поезије младих, данас је најстарија и најзначајнија књижевна манифестација за младе песнике у нас. Одржава се, у последњој недељи маја, већ 46. година и траје пет дана у оквиру којих се одржи десетак књижевних програма. Последњих година наши гости су били: Светлана Велмар Јанковић, Милован Данојлић, Владимир Пиштало, Давид Албахари, а у музичком делу су наступали

Јадранка Јовановић, Оливер Њего, Гарави Сокак, Мадам Пиано, Горан Султановић и кабаре „Путуј Европо”…
Оно што овај фестивал истиче изнад сличних је и то што наши финалисти поново долазе из целог региона и бораве у Врбасу, за време трајања фестивала и на тај начин их уводимо у књижевни свет, из кога скоро нико више не изађе. Победнику штампамо и промовишемо књигу и тиме му крунишемо стваралаштво.
Канцеларија за младе узима учешћа у организацији Фестивала поезије младих организујући вече слем-поезије. Слем поезија је такмичење у оквиру кога песници и песникиње читају или изводе напамет своје оригиналне радове. Затим њихове изведбе оцењују, на основу бројчане скале, претходно изабрани чланови публике.

Библиотека има план да се у даљем раду више окрене популарисању књиге, кроз активности: радионице за децу, младе и одрасле, са темама сликања, неговања традиције ручних радова на овим просторима, уз обавезну употребу литературе из књижног фонда Библиотеке. Веома је битно, да се сарадња са школама и Гимназијом у Врбасу, прошири кроз радионице које би укључиле научни фонд, где би, при том, предавачи имали више простора за деловање у облику видео бима на отвореном, простор за експерименте (физика, хемија) и жив контакт са публиком. За децу су осмишљене радионице, које уз читање и популарисање нашег фонда подстичу креативност и развој когнитивне мисли, тзв. мапе ума. За старији узраст би увели посебне области као теме: математика, биологија, историја, физика, здравље, а паралелно би ишле радионице са предавањем и видео бимом по темама.

Народна библиотека има Акциони план намењен младима у коме су као приоритети дефинисани:

- Популарисање књижног фонда на намачком и италијанском језику
- Популарисање стручног књижног фонда
- Поспешивање културних активности и јавног живота Библиотеке у летњем периоду

Циљ пројекта

- Популарисање језика као и популарне литературе и лектире на немачком и италијанском језику.
- Популарисање стручне литературе из области физике – омаж Николи Тесли. (Сарадања са ПМФ у Новом Саду)
- Популарисање културно-уметничких и едукативних активности, као и образовно-научних програма, у летњем периоду са циљном групом деце и младих
- Популарисање стручне литературе на тему очувања здравља, здравог начина исхране и стилова живота. (Сарадања са Здравственим центром „Вељко Влаховић” Врбас)
- Прављење колекције слика и цртежа, освешћивање младих о значају здравља, сарадња са другим библиотекама, прављење изложби слика, популарисање стручног фонда, помоћ у професионалној орјентацији младих.

Ликовна секција

Досадашњи рад Ликовне секције Култуног центра Врбас је имао неке мање и више блиставе тренутке, и без икакве замерке на досадашња остварења, предстојећи период сматрам да би могао да буде ефикаснији и то из три кључна аспекта:
1. Модернизација;
3. Мала школа ликовних уметности.

- Модернизација:

Ликовна галерија Културног центра би задржала основну функцију презентовања дела значајних ликовних уметника и уметника у успону, како у земљи тако и из иностранства. Наставила би се културна сарадња са Културним центром из Сомбора, уз намеру да се та сарадња прошири и на друге културне центре, односно галерије по Србији. Жеља ми је да, пре свега, окупим све академске уметнике из Врбаса, којих има 24, јер сматрам да треба да чине сржликовног живота наше заједнице, и да уз аматере, којих је за похвалу све више и више, стабилизујемо ликовну сцену града. Неопходно је да са другим центрима уметности и културе вршимо размену изложби и да наши уметници добију могућност излагања у галеријама широм Србије. Посебно место у ликовном програму би задржали: Ликовни салон, Палета младих и изложбе са наших ликовних колонија. Неопходно је сазвати уметнички савет који би одлучивао о годишњем програму излагања у Галерији. Такође би се ликовне колоније могле освежити позивањем нових учесника уз планирање даљег развијања међумесне сарадње.
У даљем плану је развијање међународне сарадње са културним институцијама, посебно из региона, али и шире, поготово што говорим три језика, те полазна основа за успешност пројекта постоји.
3. Мала школа ликовних уметности:
Један од најзанчајнијих планова у будућности ликовних уметника и културних радника из области ликовних уметности би свакако требало да буде неговање и развијање културно - уметничког подмлатка локалне заједнице. Ту пре свега мисли на ђаке основних и средњих школа. Оформљивањем радионице за цртање, сликање и остале ликовне дисциплине, иницирали би окупљање и стварање будућих уметника и љубитеља уметности, и уз мало среће она би прерасла у прву Основну ликовну школу у Србији.

Динамика рада предвиђа деловање у најскорије време уз пажљиво планирање сарадње са Министарством просвете Републике Србије, Покрајинским секретаријатом за образовање.

Предлог плана рада хорске музике у Врбасу у наредне четири године

Циљ рада је опстанак како хорског, тако и музичког живота у Врбасу, који ће одржати континуитет бројности чланова хора и ниво квалитета певања неговањем разноврсног репертоара и што чешћим јавним наступима. Циљна група су сви грађани из Врбаса и његове околине.

Задаци:

- Аудиције за нове чланове *Хора бачких певача*, које ће се одржавати два пута годишње.
- Оформљен је дечији хор у сарадњи са Предшколском установом и основним школама, осмишљавање и реализација задатих програмских активности.
- Поновна поставка дечије опере.
- Активнија сарадња са школама основног и средњег образовања, те регрутовање нових чланова у области музичке уметности из тих редова (надзор над радом наставника музичке уметности по основним и средњим школама).
- Поставка мјузикла-кабареа.
- Одабир адекватног хорског репертоара који поштује принципе актуелности и традиционалности. Актуелност подразумева композиције које су модерног израза, прилагођене аматерском певачком друштву, док традиционалност подразумева неговање народне и духовне музике кроз хорска музичка дела.

-Одржавање заједничких проба по два сата недељно, а засебних проба по гласовима по три сата недељно.

-Праћење многобројних фестивала попут фестивала Мајске музичке свечаности у Републици Српској, Охридског фестивала у Македонији, Хорског фестивала Краков у Пољској и многих сличних фестивала у оквиру Републике Србије, итд.

-Учешће на претходно поменутим фестивалима, свим концертима и културним дешавањима у Врбасу.

-Караоке на нивоу општине Врбас, те културна размена са општинама које већ упражњавају овакав вид музичког израза.

-Проналажење (кроз рад) изузетних талената, те њихово правилно усмеравање ка изградњи колективних и личних квалитета.

-Организовање солистичких и хуманитарних концерата.

Интензивним радом на хорској музици и хорском музичком животу очекује се развој и друштвеног живота у Врбасу. Оформљавање дечијег хора, усмерава младе нараштаје ка квалитетној музици, што доприноси развоју музичке културе у Врбасу.

Културна размена између културних центара у Војводини – Србији би допринела унапређивању културног живота младих у Врбасу.

Пројекат „Популаризација биоскопске културе“

Планирано трајање пројекта ревитализације и популаризације биоскопске културе међу децом и омладином је четири године, са циљем стварања нове генерације културно-уметничке публике. У оквиру овог пројекта планирана је филмска радионица и радионица анимације са циљем стварања могућности за прављење фестивала омладинског филма (омладинског, не студентског). Стварање фестивала као таквог било би могуће треће године рада на пројекту ревитализације и популаризације биоскопске културе међу децом и омладином, док би полазници радионице у међувремену гостовали на сличним фестивалима у организацији других удружења.

Међу сталне активности чланова удружења, па самим тим и удружења, убрајају се учешћа и гостовања на манифестацијама других организација, тако да у наредном периоду планирамо и њихова гостовања и презентацију у нашем граду са циљем умрежавања и популаризације различитих врста уметности, односно активизма.

Организовање стрип-маркета - односно популаризација уметности стрипа организовањем редовне размене стрипова међу љубитељима, гостовање издавача, дистрибутера и аутора, као и постојећих фестивала стрипа. Организовање стрип читаонице и истраживање заинтересованости за организовање радионице. Едукација о стрипу као деветој уметности у форми графичке новеле, уз наглашавање повезаности стрипа и филма у облику сторубоард-а, те самим тим припајање ове активности пројекту ревитализације и популаризације биоскопске културе међу децом и омладином.

Наравно, ту је и пројекат везан за уличне уметности са графити радионицом.

ФОЛКЛОРНИ АНСАМБЛ

Неговање културног наслеђа и едуковање деце раног узраста.
Школа ткања-радионице за израду народних рукотворина.
Певачке групе за децу старијег школског узраста,превасходно изворне и народне песме.
Школице фолклора и народне традиције.
Предавања у школама у склопу грађанског васпитања,са темама културног наслеђа и народне традиције и основним елементима игре.

Планира се у наредном четворогодишњем периоду сарадња са плес клубовима и младим презентерима различитих врста плесова: салса (бацхата,Ча ча ча,, румба, регетон..), латиноамеричке и стандардне плесове (Ча ча , румба, самба, дзајв, енглески валцер, бечки валцер, танго, аргентински танго, диско, фохтрот, босанова, сиртаки…), хип хоп, оријентални плес (трбушни плес), бреак данце, акробатски плес, тецктоник-електро данце, стејг денс, мазорет плес…

Глумачка радионица „Театар“ створена је са жељом да децу уведе у свет глуме, која успешно ангажује читаву личност детета и омогући им да завире у свет кулиса. Наш мото је да се таленти не рађају него се откривају, негују и развијају. Доказано је да дете путем драмског образовања:

1.СЦЕНСКИ ПОКРЕТ - ослобађа тело у покрету и простору!
2.СЦЕНСКИ ГОВОР - обогаћује језик и културу говора!
3.ГЛУМАЧКИ ЗАДАЦИ И ИГРЕ - развија машту, стваралачке способности и самопоуздање!
4.ВЕЖБЕ ПАМЋЕЊА И КОНЦЕНТРАЦИЈЕ -постиже боље успехе у учењу и памћењу!
5.СТВАРАЊЕ ПРЕДСТАВА И ЈАВНИ НАСТУП - превазилази трему, прилагођава се тимском раду и схвата важност одговорности!

Глумачка радионица „Театар“ настала је на традицији школског позоришта, са циљем културно-уметничког образовања, јачања потенцијала и развоја личности.
Кроз упознавање и практиковање техника глумачког заната, школа глуме „ТЕАТАР“, код полазника ће подстицати:

-Развој стваралачких способности
-Развој опажања, размишљања и слободног изражавања
-Развој способности за самоконтролу, досетљивост, комбиновање, замишљање, имагинативност
-Ослобађање у простору и покрету
-Развијање способности за концентрацију, усмеравање пажње, координацију покрета
-Стварање критичне и самокритичне личности
-Развој културе говора кроз рад на књижевном говору, побољшање дикције
-Развој способности толеранције и сарадње са другима, навикавање на тимски рад
-Развијање могућности да се претходно стечена знања употребе на нов и оригиналан начин

Програм глумачке радионице „Театар“ заснован је на принципима рада Академије уметности и прилагођен деци основношколског и средњошколског узраста, као и свима који су заљубљеници у ову уметност, без обзира на године. Такође, један од главних циљева школе глуме је практична примена наученог и стицање неопходног искуства.

Програм рада биће прилагођен психофизичким капацитетима одређеног узраста, а у основи ће се састојати из следећих сегмената:

Програм за глуму и план рада за сваки час састављен је по принципу по ком се ради на академијама у нашој земљи. За уобличавање програма смо користили литературу којом се баве све светске школе овог типа. Систем Станиславског, Мајкл Чехов, Лее Стразберг, Бертолд Брехт су програми које ћемо користити за едукацију. Вежбе су преузете и из нашег личног искуства са студија, глумачких радионица и професионалног рада. Часови су формирани тако да сваки полазник има свој простор где може исказати машту и креативност у индивидуалном и колективном раду, да се кроз најразличитије вежбе ослободе и препознају и развију свој таленат. Радећи на правилном изговору, невербалној комуникацији и ширењу вокабулара, учићемо их развијању индивидуалности унутар групе.

X поглавље

СПОРТ

Стратегија развоја школског спорта у Аутономној Покрајини Војводини за период 2013-2017.године.

Подстицање школског спорта може представљати ефективну стратегију промоције и подстицање бављења спортом деце и омладине у Аутономној покрајини Војводини,са свим очекиваним користима по појединце,локалне заједнице и Покрајину у целини. Такође,може допринети омасовљењу спорта и стварању широке базе за развој врхунског спорта. Актуелне процене очекиваног трајања живота нашу земљу сврставају на 76. позицију од укупно 198 рангираних земаља на свету. Према подацима из 2006. године,у Србији је укупно сваки пети становник гојазан (18.6%),сваки трећи становник пуши (33.6%),око 40% свакодневно или повремено конзумира алкохол,а скоро половина становништва има хипертензију (46.5%).

Упркос евидентним подацима у односу на истраживање и у 2000.године,физичка активност становништва је на веома ниском нивоу,чак 74.3% становника Србије није довољно физички активно (мисли се на бављење физичком активношћу три пута недељно).

Физичко васпитање и школско спорт: Посебни и повезани

Истраживања показују да је бављење школским спортом позитивно повезано са укупним нивоом физичке активности деце и младих и другим позитивним здравственим понашањима. Бављење школским спортом може утицати на здравствено понашање младих на три начина:

1. Обезбеђује значајну количину физичке активности.
2. Одвраћа младе од понашања неповољних по здравље.
3. Редукује излагање младих неадекватном окружењу које може подстицати разна ризична понашања.

По много чему, школски спорт има одлике спорта за све ученике. Притом се релације спорта за све врхунским спотом често тумаче теоријом дупле пирамиде: масовност и велики обухват спорта за све дају основу за врхунске појединце и обрнуто, врхунски спортисти представљају узоре и инспирацију за појединце који се укључују у спорт.

Што је шира основа пирамиде,тј.што се више људи бави спортом веће су шансе да појединци достигну врх у ткамичарском бављењу спортом. Основа пирамиде односи се на стицање основних кретних вештина,бављење разноврсним спортским активностима,усвајање основних знања и позитивних ставова према физичкој активности и спорту,и одговара школском физичком васпитању. На следећи ниво,ниво учествовања,прелази један број појединаца,посебно заинтересован за одређене спортове и учествовање у такмичењима на основном такмичарском нивоу. Школски спорт би одговарао овом нивоу спортске пирамиде.
Школска и друга такмичења:
Постојећа законска регулатива обезбеђује школе да организују и спроводе спорстка такмичења и интегрални део процеса физичког васпитања, према плану стручног већа коју сачињавају сви наставници физичког васпитања.
Обавезна су унутар школска такмичења у гимнастици, атлетици,и у најмање једној спортској игри током године.

Стручно веће сачињава план и програм унутаршколских такмичења ученика који чини саставни део Годишњег плана рада школе. Школска такмичења би требало спроводити током целе школсле године,а према важећим прописима школа је обавезна да обезбеди материјалне,организационе и друге услове како би школска такмичења била доступна свим ученицима. Замишљено је да се најуспешнији ученици укључе у програм такмичења Савеза за школски спорт Србије.

У зависности од административног округа,унутаршколска такмичења из спортске гимнастике нису одржани у 83 до 94% школа,док из атлетике нису одржана у 46 до 59.5% војвођанских основних и средњих школа,иако су обавезна за све школе.
Циљеви ове стратегије развоја, нашег истраживања,и анкетирања младих јесте подстицање бављења деце спортом,организовање и одржавање спортских такмичења.
Што се тиче општине Врбас имамо члана Општинског већа задуженог за спорт и омладину Јована Ковачевића и Савез спортова општине Врбас чији је генерални секретар Бојан Антонић.

Савез спортова општине Врбас има задужења за клубове, удружења, школски спорт, турнире, такмичења.

Канцеларија за младе општинске управе Врбас обишла је основне и средње школе у нашој општини где је анкетирала ученике о њиховим потребама о спорту. Истраживање изгледа овако:

Истраживање је показало да би млади највише учествовали у неком фудбалском клубу,али ни остали спортови не заостају много.Ово истраживање смо спровели над малолетним лицима до 18 година. Следећа табела су подаци за лица од 19 до 30 година:

Од активности које се спроводе и које ће бити спроведене морамо похвалити пројекат који је написао Фудбалски Савез Србије **„Моја школа-мој клуб“.**
ФС Србије је вођен идејом да се фудбалским спортом бави што већи број деце у школама и омладине. Овај пројекат подржавају УЕФА,Министарство просвете,Народна канцеларија председника Републике Србије,бројни медијски партнери.
Као што и сам назив пројекта каже, циљ ФСС је да помогне развој школског спорта кроз оснивање и бесплатну регистрацију што већег броја шкослких клубова подједнако за дечаке и за девојчице.
У Србији се настава за 600.000 деце организује у 3.500 школа,а циљ фудбалског савеза Србије је да што већи број школа се укључи у овај пројекат. Школа је средина у којој деца проводе значајан број времена и која поред образовања треба да пружи и телесни развој,социјализацију и пример фер плеја,како на игралиштима тако и ван спортских терена.
Стога ће у наредном периоду пројекат „Моја школа-мој клуб“ школама пружати подршку у спортској опреми и реквизитима. Такође ће бити и направљени препоручени програми које ће активности спроводити на највишем нивоу и стандардима.
Основни циљ је да се деци представи фудбалски спорт и пружи прилика укључивања у редовне активности ФСС. Циљ је континуирано бављење спортом и унапређење и популаризација здравог живота.
Овај пројекат представља и део платформе за развијање женског фудбала,што подразумева да програму могу приступити све школе уз услов да укључе минимум 30% девојчица у активности школских клубова.

Такође, поред пројекта „Моја школа-мој клуб“ је у току акција невладине организације **„Савез за школски спорт“** под називом **„Спорт у школе“** који окупља децу узраста од 1. до 4. разреда основне школе и подстиче их да се баве спортом.

Савез за школски спорт организује такмичење у десетпортова:

1. Рукомет
2. Кошарка
3. Одбојка
4. Мали фудбал
5. Пливање

6. Атлетика
7. Стрељаштво
8. Гимнастика
9. Стони тенис
10. Карате
11. Шах

Систем такмичења предвиђа 5 степена: школско, општинско,међуопштинско (окружно), међуокружно (регионално) и републичко.

Канцеларија за младе у сарадњи са Шах клубом Врбаса подржава пројекат „Шах у школе“ одобрен од Министарства просвете и науке организујући бесплатну школу шаха за све младе који су заинтересовани. На првом школском такмичењу у шаху је учествовало 400 ученика из целе општине, док је на општинском такмичењу било 97 ученика што потврђује да је интересовање за шах код младих људи велико.

Такмичењима руководи и организује их Савез за школски спорт Србије, као пуноправни члан Спортског савеза Србије. Руковођење такмичењима се одвија преко Савезових организација по општинама и окрузима.
Број учесника на овим такмичењима на свим нивоима данас досеже бројку од преко 350.000 учесника у једној школској години.

Такмичења се одвијају под покровитељством Владе Републике Србије,
Министарства омладине и спорта и Министарства просвете, науке и технолошког развоја, што је у многоме допринело да цео овај систем добије на важности спровођења, међу школском омладином у Србији.
Такође исто важан пројекат који треба подржати јесте под називом „Шта трениraш?“
Ту акцију је реализовало Министарство омладине и спорта,основни циљ акције је првенствено позив младима и свим другима да пронађу одређену физичку активност са којом ће се бавити,односно да усвоје здрав начин живота.
Оно што не смемо да занемаримо јесу и деца која не могу у потпуности да дају свој максимум у тренажном процесу,деца која су нама јако важна и која треба да добију подјенаку важност у спорту. А то су деца са посебним потребама. За похвалу је да уз помоћ пар младих ентузијаста и заљубљеника у спорт основан програм,слободно чак можемо и рећи „Школа спорта за децу са сметњама у развоју“ у Општини Врбас.

Последњих година све је више деце са сметњама у развоју. Истовремено, повећава се и брига за такву децу, али нажалост, у нашој земљи много мање него у осталим државама Европе. Према подацима Светске здравствене организације (World health organization), 10% светског становништва чине особе са сметњама у развоју. У Србији тренутно има више од 800 000 особа са сметњама у развоју.

Сматра се да су моторика и моторичке способности оно подручје код деце са сметњама у развоју на које се у њиховом васпитно-образовном процесу може највише утицати, како би се што боље припремили за лично, радно и одбрамбено уклапање у друштвени живот и како би њихова социјализација, па и самоактуелизација била што ефикаснија

Физичко вежбање и одговарајући ниво физичке припремљености сматрају се важним за здравље особа са сметњама у развоју, а редовна физичка активност током живота препоручује се за превенцију болести и повећање емоционалне стабилности.

Редовна физичка активност може и да промовише активни начин живота и повећа физичке и радне капацитете код ове специфичне популације.

Данас се сматра да је низак ниво физичке припремљености особа са сметњама у развоју последица седентарног начина живота и недостатка могућности да се ове особе укључе у било које облике планиране физичке активности.

Редовна физичка активност може да допринесе не само побољшању мишићне снаге и аеробне издржљивости, већ да побољша и равнотежу и самоперцепцију код особа са лаком менталном ометеношћу.

ЦИЉ ШКОЛЕ СПОРТА

Општи циљ:

Унапређење и стварање услова за побољшање квалитета живота деце и омладине са сметњама у развоју, у градској општини Врбас.

Специфични циљеви:

- развијање и очување способности стицањем вештина и знања, усклађивање покрета екстремитета и тела;
- потпомагање правилног раста и развоја, чување и унапређење здравља;
- побољшање моторичких способности, а пре свега координације, равнотеже, способности за структурирање кретања;
- развијање моторичког знања у природним облицима кретања;
- васпитање морално-вољних особина и позитивних црта личности (социјализација);
- васпитање естетских осећања и вредности;
- васпитање правилног односа према физичком вежбању и личне одговорности за властити учинак;
- учешће у спортским активностима на терену и укључивање у све облике спортских манифестација;

- развијање спортског духа такмичења усмереног на проверавање физичких способности, издржљивости, координације покрета, степену усвојених знања и вештина, кроз вежбе и игре на терену, итд.

Очекујемо да ће се временом број директних корисника овог пројекта постепено повећавати и да ће се програмираним радом, у складу са њиховим психофизичким способностима, узрастом, интересовањима и врстом и степеном оштећења, развијати координација, гипкост, равнотежа, снага и остале моторичке способности, смањити страх, повећати сигурност и самопоуздање код деце и омладине са сметњама у развоју, да ће ефикасније решавати моторичке проблеме, постати чвршћа, отворенија и комуникативнија. Све се то преноси и у свакодневни живот и активности код куће, у школи, на улици, што значајно утиче на њихово целокупно моторичко понашање и формирање боље структуре личности.

XI поглавље

КОРИШЋЕЊЕ СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА МЛАДИХ

У Националној стратегија за младе - /''Службени гласник РС'' број 55/2008./ као стратешки циљ се истиче:

Унапређивање могућности за квалитетно провођење слободног времена малдих.

На слободно време гледамо као на променљиву појаву и модеран феномен који је обележио сва подручја друштвеног деловања: од социјалног, педагошког, политичког, економског, здравственог, комерцијалног.

Младост је посебно животно раздобље у којем се од младих очекује да развију социјалне вештине и способности за преузимање трајних друштвених улога на свим подручјима људског деловања. Млади се социјализују и кроз активности слободног времена и његова је важност порасла до те мере да се младим људима сугерише да у савременом животу избор професије може зависити од избора активности којима се баве у слободно време. Избор активности у слободно време одређени су субјективним факторима – друштвени положај младих и њихових родитеља, образовање, способности, стечене навике итд., али и објективни фактори – културно наслеђе уже и шире околине, актуелна понуда и доступност одређених садржаја.

Значај активности у слободно време за психички, когнитивни и социјални развој младих постала је посебно битна тема у већини савремених друштава. Такве активности у великој мери доприносе емоционалном и социјалном развоју младих, па је важно да се преузму све мере да њихово организовање у току слободног времена не постане процес насилног усађивања идеја, ставова и когнитивних стратегија код младих или њихово искључивање из других аспеката социјалног живота. Посебна вредност организовања активности у слободном времену младих огледа се у унапређивању квалитета живота и остваривању права на квалитетан живот, као и у могућности превенције различитих болести зависности и социјално непожељних облика понашања. Слободно време младих требало би да буде вредносно обојено садржајима и активностима који ће омогућити младима интелектуално, естетско, морално и радно васпитање.

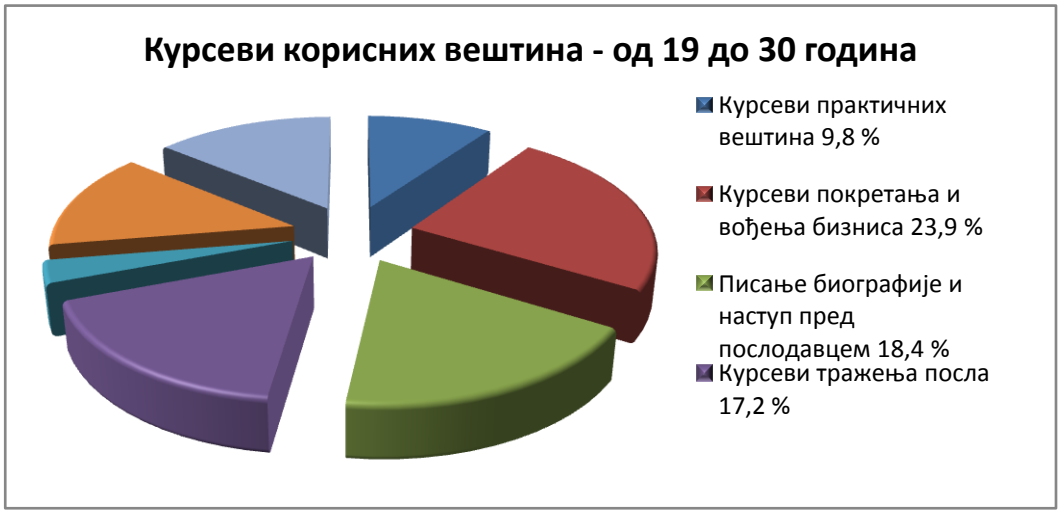

Од вредносних оријентација младих у слободном времену зависи којим ће се активностима највише бавити и испунити своје слободно време. Слободно време треба да буде време где су се млади ослободили свих притисака и обавеза које им намеће друштво, школа, родитељи, а које нису њихов слободан избор и задовољство. Активности у слободно време заправо су један вид интеракције са околином у процесима индивидуализације и социјализације. Такође, од склопа личности младих зависи за које ће се активности у слободном времену определити и коју потребу теже да задовоље. Код неких је више изражена потреба за активним коришћењем слободног времена, тј. потреба за забавом, дружењем, изласцима, бављење спортом, док се други посвећују читању књига, гледању телевизије, одмору, односно пасивном провођењу слободног времена.

Анализом анкете коју су урадили ученици основних и средњих школа закључујемо да су се од понуђених неколико курсева корисних вештина најчешће опредељивали за курсеве

покретања и вођења бизниса 18,9%, писање биографије и наступ пред послодавцем 15,3%, курс практичних вештина 10,3%.

Код младих од 19 до 30 година су се најчешће опредељивали за курсеве покретања и вођења бизниса 23,9%, писање биографије и наступ пред послодавцем 18,4%, следе курсеви тражења посла 17,2%.

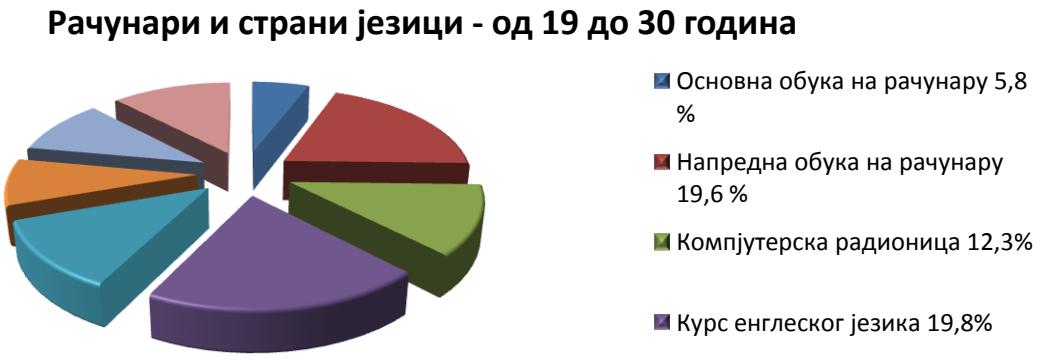
Током коришћења слободног времена, остварују се неке битне функције које су карактеристичне за слободно време, као што су одмор, разонода, рекреација. Једна од функција слободног времена је развој личности која представља уједно и најтежу функцију слободног времена која од стране младих често бива запостављена и замењена одмором и разонодом. То је процес за самореализацију личности, за развијање стваралачког понашања индивидуе. Млади би требало да у току слободног времена имају могућност да развијају своје диспозиције, креативност, колективистички дух као и могућност властитог изражавања кроз одређене активности.

Слободно време младих релативно је велики временски простор. Својим садржајима, облицима, интегрисан је у животе младих. Уколико је недовољно осмишљен и вођен, простор слободног времена може постати негативан. Зато је веома важно помоћи младима да организују и структуирају слободно време и омогућити им да сами учествују у његовом креирању. Треба водити рачуна о њиховим потребама за забавом, дружењем, али и за активностима које изискују физички и ментални напор, а све то у складу са њиховом слободом избора. Због тога велику пажњу треба посветити чиниоцима организовања слободног времена, родитељима, школи, вршњацима и мас-медијима, који постају све присутнији у нашим животима.

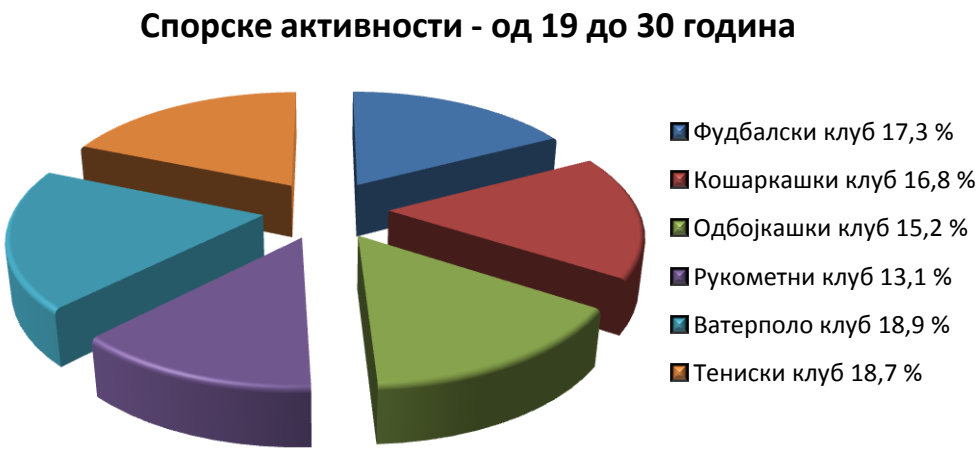
Гледајући ове бројке стичемо утисак да велики број испитаника жели курсеве обуке за рад на рачунару.Такође млади имају потребу и жељу за знањем страних језика. Током 2014.године су реализовани тромесечни бесплатни курсеви енглеског,немачког и италијанског језика.

Испитаници су се у највећем броју одлучили за енглески језик, поред немачког, италијанског, руског, шпанског језика. Данас је познавање енглеског језика постало незаобилазно у свим сферама људског живота. Деца већ од најранијег узраста прате цртане филмове и играју се играчкама које се оглашавају на енглеском. Млади, путем интернета комуницирају са вршњацима, пословни људи широм света споразумевају се и послују користећи енглески језик, а и сви остали се, с времена на време, сусрећу са потребом познавања енглеског језика, првенствено користећи персоналне рачунаре и интернет садржаје.

Сомборски едукативни центар и Канцеларија за младе Општинске управе Врбас, у сарадњи са Центром за физичку културу „Драго Јововић“ из Врбаса, а уз подршку Министарства омладине и спорта Републике Србије у оквиру пројекта „Активирање младих Сомбора, Врбаса и Апатина за креативно лето 2014“ је на базенима Центра за физичку културу „Драго Јововић“ организовала традиционалну манифестацију „Игре без граница“. Учесници су имали прилику да се друже, забаве и такмиче кроз одбојку, стони тенис, ватерполо. Планира се да се ова манифестација и убудуће одржава богатећи садржаје, али и број екипа које учествују.

Поводом Дана младих који се обележава сваке године 12 августа, Канцеларија за младе је организовала, а планира и убудуће да организује следеће спортске садржаје:

- Турнир у одбојци
- Турнир у ватерполу

Уважавајући интересовања младих, планира се анимирање и мотивисање младих да се баве спортом кроз организацију различитих спортских садржаја.

Како подстакнути младе да активно учествују у активностима омладинских организација?

Омладинске организације се већ дуги низ година суочавају са проблемом недовољне заинтересованости од стране младих људи за укључивање у њихове активности. Наводе се бројни разлози, али главни свакако јесте недовољна информисаност младих о раду истих. Закључак са већине трибина Канцеларија за младе на ову тему је да је потребно младе људе учесталије и интензивније информисати о пројектима и програмима који су актуелни. Прави је изазов за сваку организацију проналажење модела који ће користити за информисање младих људи, али координатори Канцеларија за младе сматрају да велики број организација успева да различитим каналима допре до све већег броја младих људи. Свест младих људи о значају квалитетног провођења слободног времена се значајно променила последњих година. Полако се повећава број активиста у омладинским организацијама, спортиста у клубовима, чланова у библиотекама, посетилаца културних манифестација. Повећањем „понуде“ (активности организација, едукација, курсева…) доћи ће до повећања и броја младих који ће квалитетније проводити своје слободно време.

Како млади проводе слободно време?

Млади у Врбасу слободно време проводе у зависности од интересовања. Једни цео дан проводе по кафићима, други су активни у разним организацијама у граду или се баве спортом. Такође, постоји глумачка радионица у склопу Културног центра Врбас „Театар“,али и хор“Бачки певачи“. Велики је број младих који су пасивни и време проводе на друштвеним социјалним мрежама,уз рачунар дакле играјући видео игре.

Као разлоге за неквалитетно коришћење слободног времена се наводе инфраструктурни и ресурсни проблеми: недовољно простора намењеног младима (простор за рад и реализацију

садржаја), постојећи простори нису адекватно уређени и опремљени**:** недовољна финансијска подршка за иницијативе младих.

Понуђени садржаји неприлагођени уметничким и научним афинитетима младих: ваннаставне активности у школама не пружају довољно могућности за потврђивање и развој многобројних талената.Планира се богаћење садржаја намењених младима који би били прилагођени њиховим афинитетима.

Млади су показали интересовање за музичке садржаје. Осим неколико концерата локалних бендова,организован је у 2014. години и ДОРФ фестивал (Фестивал документарног музичког филма) из Винковаца који су одређене музичке жанрове (хип хоп и реп) презентовали младима из Врбаса. Организоване су и изложбе инструмената „Ноћ Хаване“ у оквиру Ноћи музеја,али и вечери Латино плеса. У зависности од интересовања младих овакви и слични садржаји ће се и убудуће организовати.

XII поглавље

АКТИВНО УЧЕШЋЕ МЛАДИХ

Неуважавање мишљења младих је најважнији разлог за одсуство активног укључивања младих. Иако се о*д младих у Србији очекује много*, пре свега да буду носиоци новог европског духа промена, да буду у првим редовима транзиционих збивања и активно допринесу процесима али у исто време одлуке о њиховим животима се доносе негде другде.

Визија или у ком правцу треба да се развија импементација *''Локалног акционог плана за младе општине Врбас за период 2015–2019. године''*

Приоритетна област локалног акционог плана општине Врбас је ***АКТИВНО УЧЕШЋЕ МЛАДИХ***.

У Европској повељи о учешћу младих на локалном и регионалном нивоу наводи се да је учешће младих у животу једне заједнице више од гласања или кандидовања на изборима. Учешће се заснива на имању права, средстава, простора, прилике и подршке за учешће у активностима и акцијама и утицање на доношење одлука како би се допрининело изградњи бољег друштва. Постоје различити типови учешћа, од учешћа у економским активностима, учешћа у политичком животу или културном животу друштва. Најчешћи облици учешћа младих данас су: волонтирање, учешће у различитим облицима неформалног образовања, вршњачка едукација, активизам кроз неформалне групе или организације цивилног друштва, чланство у синдикатима или организацијама цивилног друштва.
И поред побројаних конкретних механизама који су у међувремену настали како би осигурали активно учешће младих, стиче се утисак да велика већина младих није довољно и активно укључена у процес доношења одлука, да се младима манипулише, да се користе као декорација и да се ствара илузија о учешћу младих.
Проблеми недостатка радног искуства и радних компетенци утиче на активно тражење запослења. Неконкурентност на тржишту рада утиче на развијање осјећаја беспомоћности што за крајњу последицу може да има социјалну искљученост као и дуготрајнију економску зависност.
Решење овог проблема видимо у унапређењу професионалне орјентације студената и њихове боље припреме за тржиште рада кроз подстицање ефикаснијег коришћења слободног времена и обављање праксе у организацијама цивилног друштва.
Када је реч о учешћу младих, увек ће бити оних који ће инсистирати на томе да је у питању активно учешће младих, а не само учешће. И то је сасвим у реду. Данас, у години када истиче Акциони план за имплементацију Националне стратегије за младе, корисно је направити мини анализу да ли млади у Србији стварно могу више учествовати и ако могу да ли стварно више и учествују у односу на период када је Национална стратегија и писана.

Најчешће се истиче да су млади заинтересовани и способни да учествују, али да нису довољно мотивисани и да је ниво учешћа на ниском нивоу најчешће због непостојања културе активног учествовања младих. То је тако било и почетком 2000. године, али је тако и десетак година касније.
Са друге стране они који треба да обезбеде механизме за активно учествовање су и почетком 2000. године, а и десетак година касније сматрали да млади имају могућност утицаја на одлучивање и да постоје механизми за ангажовање младих.
Истина је да после 2000. године нису били у праву. Али, истина је и да се доста ствари у међувремену променило и да данас постоје конкретни механизми за активно учешће младих. Постоји поменута Национална стратегија за младе и Акциони план за њено спровођење, постоји Закон о младима, већина општина има формиране Канцеларије за младе и локалне

Савете за младе.Закон о основном образовању и васпитању, Закон о основама система образовања и васпитања и Закон о средњем образовању и васпитању дефинишу механизме ученичког организовања и учешћа, док Закон о високом образовању дефинише конкретне механизме организовања и учешћа студената.

Постоје различити типови учешћа, од учешћа у економским активностима до учешћа у политичком животу или културном животу друштва. Најчешћи облици учешћа младих данас у Србији су: волонтерски рад, учешће у различитим облицима неформалног образовања, вршњачка едукација, активизам кроз неформалне групе или организације цивилног друштва, учешче у раду Савета за младе, чланство у политичким странкама, синдикатима, интересним групама или организацијама, учествовање у изборима, консултације, учешће у раду студентских и ученичких организација и парламената, подмладака политичких партија, канцеларија за младе, спортских и културних удружења младих.

Учешће у доношењу одлука:

И поред побројаних конкретних механизама који су у међувремену настали како би осигурали активно учешће младих, стиче се утисак да велика већина младих није довољно и активно укључена у процес доношења одлука, да се младима манипулише, да се користе као декорација и да се ствара илузија о учешћу младих. Резултати истраживања учешћа деце и младих у доношењу одлука у локалним самоуправама у Србији говоре да 78,8 % младих није никада присуствовало састанку са представницима општине, 85,6% није било никад укључено у равноправно доношење одлука са представницима власти, 67,8% није присуствовало консултацијама са доносиоцима одлука и 53,1% није никад присуствовало састанку са представницима школе. Према оцени младих најзаинтересованији да сазнају њихово мишљење су родитељи и другови, представници школе, канцеларије за младе и ОЦД, комшије, а најмање заинтересовани представници општине. Занимљиво је да млади не виде канцеларије за младе као делове општина.

Учешће у активностима и акцијама за младе:

Колико год сви говорили да консултују младе, па чак и организације и институције које директно раде са младима, истраживања говоре да често сви занемарују важност консултација. Уместо тога обично можемо чути изјаве како сви “разумеју младе” и “знају шта је младима потребно”, а онда приликом реализације неке активности нигде нема младих. То не значи да је идеја организатора активности или програма за младе била лоша, то значи да једноставно то није оно што одређена група младих жели да ради и да те младе људе нико ништа није ни питао.

Како повећати учешће младих:

Активно учешће младих у доношењу одлука или у активностима и програмима за младе су кључ за успешност. Младе можемо укључити кроз једноставан разговор, постављајући једноставна питања, можемо користити стикере и флип цхарт табле, фокус групе, кутије за идеје, анкете и сл. Можемо користи коменаџмент систем који се огледа у јединственом партнерству између представника младих и представника власти, на пример овај систем даје прилику младим људима да искажу своје мишљење кроз формулисање и спровођење омладинске политике Савета Европе.
Сам процес консултовања не би требало да буде формалан и дуг, требало би да се одвија у време које младима највише одговара, треба рачунати да млади људи желе да виде да се ствари мењају и то да се мењању брзо чак и ако су то само мали кораци, треба избегавати отворена питања која нису од користи као на пример “Шта хоћеш да урадиш”и слично.

Важно је вредновати ставове младих људи, питати их за савет, избегавати уопштавања, подстицати их на ангажовање и на крају укључити младе људе у све фазе планирања, управљања и евалуације активности или програма.
Потребно је бити искрен и након добијања повратне информације од младих људи јасно изнети шта је реално урадити, а шта није. У том процесу потребно је запитати се и да ли нешто стварно не може да се уради или не може јер ће нас то можда померити из наше зоне комфора.
Данас можда немамо реалну слику, али када се буде урадило озбиљно вредновање спровођења АП за реализацију Националне стратегије за младе то ће нам показати колико млади данас заиста више учествују. Колико је основано омладинских центара у јединицама локалне самоуправе, колико су ојачани капацитети и могућности младих за активно учешће у локалној заједници, колико су оснажени млади из осетљивих група за активно учешће у друштву, да ли је значајно повећан број младих жена на највишим местима одлучивања у државним институцијама итд.
Али како год да стоје извештаји, да би истински унапредили учешће младих неопходно је креирати одрживе механизме који ће осигурати да се глас свих младих подједнако и праведно чује, било да су то млади студенти, ученици, подмладци политичких партија, представници организација за младе и омладинских организација, неформланих група, појединци.

АКТИВНО УКЉУЧИВАЊЕ МЛАДИХ У ДРУШТВО, ИЗГРАДЊА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА, ВОЛОНТЕРИЗАМ

Општи је утисак да је активно укључивање младих у друштвене процесе у последњој деценији минимално. Као што смо већ навели, у Војводини млади, између 14 и 30, година чине велики проценат укупног становништва, што захтева озбиљно бављење овом проблематиком.
Неопходно је успостављање механизама и система који ће дужи период регулисати и обезбедити младима путеве укључивања у процесе изградње вредносних поимања развоја заједнице, а друштву, са сваком новом генерацијом, креативне покретачке импулсе.

Један од закључака истраживања : "Омладина Србије пред изазовима будућности" јесте да "...Омладина активизму каже да, али не зна где и како". Значи ли то да друштво није на прави начин поставило оквире који омогућавају активизам? Да ли и колико друштво има поверења у младе? Колико млади имају поверења у институције? Постоји ли сарадња институција и организација из различитих сектора које отварају могућности за активно укључивање младих у друштво?

Одлучили смо да, с циљем налажења штосвеобухватнијег решења, ове проблеме сагледамо из три угла:
Активно учешће младих у друштву
Изградња цивилног друштва.
Волонтерски рад

АКТИВНО УЧЕШЋЕ МЛАДИХ У ДРУШТВУ

Млади имају могућност да се активно укључе у друштвена дешавања, као и да на њих утичу својим деловањем и остварењем личних идеја, првенствено као ученици и студенти кроз образовне и пратеће школске програме, затим као корисници/е и учесници/е у програмима организација за младе, као чланови/це организација младих и као чланови политичких партија.

ИЗГРАДЊА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

Појам цивилног друштва подразумева "...Својеврсни разменски однос између друштва и државе, са свим елементима напетости и (не)задовољства у том односу - од критике, контроле и сукоба, до компромиса и сарадње на плану максимирања грађанских слобода и давања смисла животу друштвене заједнице."

ВОЛОНТЕРСКИ РАД

Волонтерски рад су "оне активности којима се људи баве по сопственој жељи, било да то раде спонтано и индивидуално било организовано и перманентно, делујући кроз институције и службе, али увек без материјалних сатисфакција, изузимајући моралне и друге друштвених сатисфакција."(др Милосав Миросављевић)
Волонтерски рад издвојили смо као посебно, треће поглавље, јер смо закључили да млади људи данас или имају погрешну представу о овом облику друштвеног ангажмана, или је немају уопште.
Као и у претходном делу, издвојили смо следеће проблеме. Не постоји промоција волонтерског рада; не постоје волонтерски центри; организације које се баве волонтерским радом нису умрежене; не ради се на мотивацији младих да се волонтерски ангажују; начин на који је млада генерација одрастала довео је до незаинтересованости за волонтерски рад...

Резултати анкете спроведене у општини Врбас,анкету су попуњавала лица од 19 до 30 година.

У малим срединама већину омладине чине они који би радо отишли у неку већу средину. Они који би требали да буду покретачка снага друштва, остали су без воље да учине нешто за себе и своју локалну заједницу. Углавном су пасивни и незаинтересовани за било коју врсту активности и неформалног образовања. Мало је оних који су чланови неке омладинске организације, а још мање оних који учествују у активностима које те организације спроводе.
Осим равнодушних, постоје и млади који не чекају да други учине нешто за њих, већ настоје да раде на себи колико год је то могуће. Овакву омладину окупља Канцеларија за младе општине Врбас, пружајући им могућност учешћа у свим активностима које спроводи. Једна од таквих активности су радионице, које младима нуде усавршавање вештина из разних области и креативно коришћење слободног времена. Сви заинтересовани, од 15 до 30 година, до сада су имали прилику да, кроз ове радионице, науче нешто о психоактивним супстанцама, заштити животне средине, волонтеризму, као и да размене мишљења о положају младих у њиховој локалној заједници.

XII поглавље

ТАБЕЛЕ

извор: http://www.omladina.info/appm/komentari/docs/appm_2015_2020_nacrt.pdf

I ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ					
Општи циљ: Ефикасно образовање прилагођено свим младима, у складу са европским трендовима, као и потребама младих					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Временски рок	Ресурси
1.1. Повећавати број младих који су обухваћени формалним образовањем	1.1.1. Програми промоције значаја образовања и утицај образовања на развој појединца и друштва у целини	Број пројеката Број промотивних кампања, едукација Обухват младих промотивним кампањама Обухват младих едукативним програмима Обухват медија промотивним кампањама и едукацијама Територијална покривеност	Удружења Установе	2015 - 2020	ПССО Установе Удружења Медији
	1.1.2.Подржати програме и активности усмерене на стицање функционалног знања и примену модерних технологија, програме учења на даљину и друге иновативне методе за повећање обухвата младих који су напустили редован образовани процес или нису могли да буду део тог процеса	Број пројеката Обухват младих пројектима Број пројеката са примену нових технологија Број пројеката за стицање функционалног знања Број иновативних метода Број младих који је напустио образовни систем Број младих који се вратио у образовни систем Процена применљивости и квалитета оваквих програма и активности према оцени младих Територијална покривеност	Удружења Установе	2015 - 2020	ПССО Установе Удружења
	1.1.3. Подржати програме превенције раног напуштања и враћање младих који су већ напустили образовни систем у исти (менторство, осавремењавање и укључивање у допунске и ваннаставне активности)	Број пројеката Обухват младих допунским и ваннаставним активностима Број младих који је напустио образовни систем Број младих који се вратио у образовни систем Територијална покривеност	Удружења Установе	2015 - 2020	ПССО Установе
	1.1.4.Подржати ваннаставне активности у васпитно образовним установама, посебно рад секција, као и подстицати васпитно-образовне установе да повећавају број	Број пројеката Број ваннаставних активности Обухват младих ваннаставним активностима Број младих укључених у школске спортске секције Процена квалитета ваннаставних активности	Удружења Установе	2015 - 2020	ПССО Установе Удружења

	спортских секција у складу са Стратегијом школског спорта у АПВ у периоду 2013-2017	према оцени младих Број секција Обухват младих секцијама Процена квалитета рада секција према оцени младих Процентуално учешће младих различитих категорија			
1.2. Повећавати број младих који су обухваћени неформалним образовањем	1.2.1.Подржати програме неформалног образовања у оквиру васпитно-образовних установа и подржати програме промоције и важности неформалног образовања	Број пројекта Обухват младих неформалним образовањем Територијална покривеност Процена квалитета програма неформалног образовања према оцени младих Број промоција, кампања и едукација Обухват младих промоцијама, кампањама, едукацијама Обухват медија промоцијама, кампањама, едукацијама	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Установе
	1.2.2.Промовисати образовање и рад омладинских радника	Број пројеката Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења Установе Медији
	1.2.3. Унапредити квалитет програма неформалног образовања кроз обуке и тренинге за тренере	Број пројекта Број и разноврсност обука Обухват младих Процена квалитета програма неформалног образовања према оцени младих Број младих који је након прођене обуке применио стечена знања у свом раду	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Установе
	1.2.4. Подржати програме и активности неформалног образовања усмерене на стицање функционалног знања и примену модерних технологија	Број пројеката Обухват младих пројектима Број активности са применом нових технологија Број активности за стицање функционалног знања Процена применљивости и квалитета оваквих програма и активности према оцени младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Установе
1.3. Унапређивати квалитет образовања кроз интерсекторску и међусекторску сарадњу	1.3.1. Подржати програме развоја интерсекторске сарадње образовних институција са научним, културним, спотским и другим установама. Подржати програме унапређења интерресорне сарадње међу институцијама по узору на програм	Број успостављених сарадњи Број заједничких пројеката и активности Процена квалитета међусобне сарадње према оцени младих и свих сектора Број школа са сертификатом „Активне школе“ Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Установе Привредни сектор

	„Активне школе“				
	1.3.2. Подржати програме радне праксе кроз међусекторску сарадњу (цивилног, владиног и привредног сектора)	Број програма радне праксе Процена квалитета и применљивости знања стечених програмима радне праксе према оцени младих Обухват младих радним праксама Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Установе Привредни сектор
	1.3.3. Развити и унапредити програме формалног и неформалног образовања усклађене са потребама привреде у циљу лакшег запошљавања	Број пројеката Број унапређених програма Број нових програма Обухват младих програмима Процена квалитета и применљивости знања стечених програмима према оцени младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Установе Привредни сектор
	1.3.4. Промовисати рад и функционисање удружења младих и за младе у оквиру предмета грађанско васпитање	Број пројеката Обухват удружења младих и за младе Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Установе
1.4. Повећавати број младих укључених у међународне образовне програме и пројекте	1.4.1. Подржати међународну размену знања и едукативне програме за младе	Број пројеката Обухват младих међународним разменама знања и едукативним програмима за младе Процена квалитета и применљивости знања стечених програмима према оцени младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Установе
	1.4.2. Подржати програме информисања младих о могућностима за образовање и усавршавање у иностранству	Број пројеката Обухват младих информисањем о могућностима за образовање и усавршавање у иностранству Обухват различитих канала информисања Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Установе Медији
	1.4.3. Подржати размену искустава у раду између образовних установа и организација цивилног друштва на домаћем и међународном нивоу	Број пројеката Обухват младих разменом искустава у раду између образовних установа и организација цивилног друштва на домаћем и међународном нивоу Територијална покривеност	Удружења Установе	2015 - 2020	ПССО Удружња Установе
1.5. Подстицати и награђивати талентоване младе	1.5.1. Награђивати младе таленате и подржати их кроз Фонд за таленте	Број награђених младих Обухват младих Број пројеката којима су млади таленти подржани Обухват подржаних младих којима су побољшани услови за рад Територијална покривеност	ПССО	2015 - 2020	ПССО Центри за таленте у АПВ Установе

	1.5.2. Подржати рад регионалних центара за таленте у АП Војводини	Број подржаних центара Број реализованих програма Територијална покривеност	ПССО	2015 - 2020	ПССО Центри за таленте у АПВ

II ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ					
Општи циљ: Успостављени програми подршке младим људима у превазилажењу проблема и препрека са којима се суочавају приликом одабира занимања, ступања и опстанка на тржишту рада					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
2.1.Систематски пратити и процењивати положај младих на тржишту рада	2.1.1. Спровести анализу положаја младих на тржишту рада (кроз анализе које су показатељи демографске и образовне теденције, показатељи радне снаге, стопе неактивности, зараде и услове рада)	Спроведена анализа на територији АПВ Број укључених општина/градова, институција и организација Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО НСЗ ПСПЗРП
	2.1.2. Подржати формирање академске мреже младих на локалном нивоу и на нивоу АП Војводине	Формиране локалне Академске мреже младих Формирана Покрајинска Академска мрежа младих Обухват младих Број општина и градова укључених у мрежу Број локалних академских мрежа младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2018	ПССО ЛС
2.2. Успоставити и усвојити концепт заједничке сарадње сва три сектора у области запошљавања младих	2.2.1. Програми оспособљавања локалних актера за заједничко писање и имплементацију локалних акционих планова за запошљавање младих	Број написаних локалних акционих планова за запошљавање младих Број реализованих обука за примену ко-менаџмент концепта Број младих укључених у процесе одлучивања заједно са стручњацима/ преставницима институција и организација које се баве запошљавањем младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2018	ПССО ЛС НСЗ Савети за младе Савети за запошљавање Установе ПСПЗРП
	2.2.2. Подржати пројекте који унапређују однос и сарадњу између образовних институција и послодаваца	Број укључених школа Број укључених послодаваца Обухват младих Број споразума о сарадњи између образовних институција и послодаваца који регулишу активности током и након завршетка пројекта	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН Установе Привредна комора
2.3. Развијати програме подршке младима у тражењу посла кроз каријерно саветовање и	2.3.1. Успоставити и подржати локалне каријерне центре на територији АП Војводине, као заједничке сервисе свих локалних	Број основаних каријених центара Број партнерских организација и институција укључених у рад каријених центара Број програма које каријерни центри спроводе	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе НСЗ ЛС

едукацију за стицање нових знања и вештина	актера за каријерно саветовање и едукацију	(сусрети, jobshadowing активности, дан отворених врата...) Број креираних брошура Обухват младих Број организовних едукација			Удружења
	2.3.2. Подржати пројекте обуке из елементарних занимања за младе без квалификација	Број спроведених програма обука Обухват младих обукама	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ
	2.3.3. Подржати пројеке обуке из социјалног предузетништва и пројекте подршке социјалним предузећима која укључују младе а који се реализују у сарадњи са удружењима	Број спроведених програма обука Обухват младих обукама Број основаних социјалних предузећа који укључују младе на територији АП Војводине	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ Удружења
	2.3.4. Подржати пројекте младих који укључују социјално предузетништво	Број подржаних пројеката Број основаних социјалних предузећа која укључују младе Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ Удружења
	2.3.5. Креирати иновативне програме подршке младима из рањивих група приликом одабира занимања и ступања на тржиште рада (превођење, адаптација и прилагођавање постојећих и нових програма тој циљној групи)	Број креираних програма Број партнерских организација и институција укључених у програме Број креираних аудио и штампаних брошура Обухват младих Број организовних едукација и активности у склопу једног пројекта	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ Удружења
	2.3.6.Унапредити постојеће и развити нове програме преко којих млади стичу практична знања, вештине и компетенције које су неопходне на тржишту рада	Број подржаних програма Број нових програма Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ Удружења
	2.3.7.Промовисати каријерно вођење, саветовање и целоживотно учење	Број реализованих промоција Број партнера укључених у активности Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ Удружења
2.4.Унапредити програме који доприносе стицању професионалног искуства и радног ангажовања младих	2.4.1. Подржати различите видове радног ангажовања младих у АП Војводини	Број подржаних програма радног ангажовања Обухват младих Број успостављених партнерстава	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ Удружења
	2.4.2. Подржати у успостављање и рад бизнис инкубатора на територији АП Војводине	Број основаних бизнис инкубатора Број корисника услуга бизнис инкубатора Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ

					Удружења
	2.4.3. Подржати омладинско предузетништво у оквиру васпитно образовних установа (виртуелна предузећа, ученичке задруге, ученичке компаније и сл.)	Број подржаних пројеката Број младих укључен у пројекте	Установе Удружења	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ
	2.4.4. Подржати пројекте ради унапређења теоријског знања и практичних вештина младих у области предузетништва	Број подржаних пројеката Број реализованих програма НФО Обухват младих Број изграђених партнерстава	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ Удружења
2.5. Промовисати примере добре праксе кроз размену искустава и међуопштинску сарадњу на нивоу АП Војводине	2.5.1. Подржати организаовање студијских посета које промовишу и укључују младе у програме запошљавања и самозапошљавања	Број подржаних студијских посета Број посета на регионалним и локалним сајмовима образовања и запошљавања Број укључених незапослених младих у студијске посете Број укључених представника институција и организација који се баве запошљавањем младих у студијске посете	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ Удружења
	2.5.2. Подржати примену интернет алата и медија који промовишу предузетничку културу	Број реализованих пројеката Обухват младих Број креираних партнерстава	Удружења КЗМ Установе	2015- 2020	ПССО Установе ЛС НСЗ Удружења

III ЗДРАВЉЕ И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ПРЕМА МЛАДИМА					
Здравље младих					
Општи циљ: Подржане и промовисане постојеће и иновативне активности, програми и услуге у области здравствене превенције и заштите, са акцентом на младе из рањивих група					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
3.1**.** Промовисати здраве стилове живота, са акцентом на активном укључивању младих у промотивне активности и индивидуалној одговорности младих за сопствено	3.1.1. Промовисати развој превентивних програма усмерених на развој здравих стилова живота и вештина за здраво живљење (информисање, едуковање и саветовање)	Број промовисаних програма Број промовисаних програма из области информисања Број промовисаних едукативних програма Број промовисаних саветовања Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Институт за јавно здравље Здравствене установе

здавље	3.1.2. Континуирано реализовати вршњачке едукације за младе, на основу усвојених националних стандарда и према акредитованим програмима заштите здравља младих	Број реализованих вршњачких едукација Број акредитованих програма Обухват младих Територијална покривеност Процена квалитета реализованих програма на основу оцене младих-корисника	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.1.3. Подржати нове едукативне програме намењене младима	Број нових програма Обухват младих Територијална покривеност Процена квалитета реализованих програма на основу оцене младих-корисника	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Здравствене установе
	3.1.4. Подржати програме спортско-рекративних активности усмерене на очување и унапређење здравља младих	Број подржаних програма Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020.	ПССО Установе Спортске организације
	3.1.5. Подржати инклузивне програме усмерене на смањивање дискриминације према младима нарушеног здравља (инвалидитет, ХИВ/Сида), као и подршка младима који су у процесу лечења	Број реализованих програма усмерених на смањивање дискриминације Број реализованих програма у болницама Број младих ангажованих као волонтери у болницама и др. установама кроз програме Обухват младих Територијална распрострањеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Здравствене установе
3.2. Подстицати коришћење иновативних канала и начина комуникације у програмима промоције и превенције	3.2.1. Подржати развој нових канала комуникације у програмима здравствене превенције са посебним нагласком на *onlajn* системе информисања и саветовања младих у области здравља	Број унапређених програма Број корисника нових канала комуникације у подржаним програмима Квалитет *online* система информисања, на основу оцене младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Здравствене установе
	3.2.2. Подржати кампање и пројекте који се баве превенцијом злоупотребе психоактивних супстанци, алкохола, дувана, коцкања и поремећаја исхране на креативан и модеран начин	Број реализованих кампања Број пројеката Обухват младих кампањама	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Здравствене установе Медији
3.3. Подстицати програме превенције и заштите здравља младих у оболасти ХИВ и ППИ	3.3.1. Промовисати тестирање на ППИ и ХИВ/АИДС и учинити га доступнијим (одвојеним у односу на пол)	Број промотивних активности Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.3.2. Промовисати превентивне програме који се односе на ППИ, ХИВ/АИДС, а обухватају општу популацију младих, младе из рањивих група у руралним	Број промовисаних програма Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Здравствене установе

	срединама				
	3.3.3. Програми информисања младих о могућностима превенције нежељених трудноћа ППИ и ХИВ/АИДС-а	Број информативних програма Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Здравствене установе Медији
3.4. Јачати међусекторску сарадњу између установа и удружења младих и за младе	3.4.1. Унапређивати свакодневно окружење младих на начин који подржава бригу о здрављу (уклањање реклама за алкохол и дуван са места где млади проводе време - околина школа, уређење спортских и рекреативних терена)	Број обухваћених делова града Број обухваћених места Обухват младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС
	3.4.2. Подржати увођење здраве исхране у васпитно образовне установе	Број подржаних активности Територијална покривеност Број васпитно-образованих установа укључених у програме	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН Установе ЛС
	3.4.3. Реализовати креативно-едукативне програме у здравственим установама за младе који су у процесу лечења	Број реализованих креативно-едукативних програма Обухват младих Број установа где је програм реализован	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
3.5. Подстицати програме превенције и заштите менталног здравља младих, младих из рањивих и ризичних група	3.5.1. Подржати специјализоване програме инклузивног карактера за младе са посебним потребама	Број подржаних програма Обухват младих Територијана покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.5.2. Програми заштите менталног здравља младих усмерени на развој животних вештина – вештина комуникације, преговарања, решавања проблема и конфликата, управљање стресом ради повећања самопоуздања	Број реализованих програма Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.5.3. Програми за подршку и развој (постојеће и нове) служби за психолошку подршку младима: СОС телефони, интернет и *face-to-face* саветовалишта	Број спроведених програма Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.5.4. Програми промоције заштите менталног здравља младих и смањивања дискриминације према младима са поремећајима менталног здравља путем социјалног маркетинга и социјалних мрежа, уз пратеће медијске кампање	Број спроведених програма и кампања Територијална покривеност Број друштвених мрежа Број пратилаца на друштвеним мрежама Обухват младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.5.5. Програми информисања младих, наставника, родитеља и др. о менталном здрављу и начинима	Број спроведених програма Обухват младих Обухват наставника	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе

	његовог очувања	Обухват родитеља Број споразума са удружењима родитеља/наставника			Установе
3.6. Превенција болести зависности	3.6.1.Подржати програме превенције: злоупотреба психоактивних супстанци, алкохола, дувана, коцкања и поремећаја исхране	Број подржаних програма превенције Број подржаних програма за сваку болест зависности Обухват младих Територијална покривеност	ПССО Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.6.2. Формирати мреже организација и установа које се баве превенцијом болести зависности	Број чланова у мрежи Број предложених мера, активности и програма којима би се мрежа бавила	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
3.7. Континуирано развијати здравствени систем усмерен ка младима кроз приступе који су пријемчиви младима	3.7.1. Активности усмерене на смањење штете од употребе дрога у локалним заједницама (*harm- reduction* програми)	Број реализованих активности Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.7.2. Подржати и сензитивисати рад Саветовалишта за младе при Домовима здравља за приступ прилагођен младима	Број подржаних Саветовалишта Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.7.3. Подржати нове едукативне програме намењене здравственим радницима, наставницима, ради стицања знања о пријемчљивом приступу младима, здрављу младих и начинима њихове заштите	Број реализованих програма према здравственим радницима, наставницима Број обухваћених корисника програма Једнака заступљеност свих наведених тема у оквиру подржаних програма	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
3.8. Развијати образовне програме у области репродуктивног здравља	3.8.1. Увести предмет „Здравствено васпитање о репродуктивном здрављу“ у наставни програм васпитно - образовних установа	Уведен наставни предмет у наставни програм васпитно-образовних установа	ПССО	2015 - 2020	ПССО Установе
	3.8.2. Подржати програме вршњачке едукације за младе који су ван система (свратишта, сигурне куће и сл.) у области репродуктивног здравља, уз посебан осврт на специфичности и родне улоге младића и девојака	Број подржаних програма Обухват младих Број нових вршњачких едукатора	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.8.3. Промовисати методе савремене контрацепције и заштите репродуктивног здравља (водећи рачуна о родним разликама између младића и девојака) путем социјалног маркетинга и социјалних мрежа уз континуирану медијску кампању	Број промотивних активности Број пратилаца на друштвеним мрежама Анализа трајање медијске кампање Обухват младих програмима Обухват младих медијском кампањом	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Здравствене установе
	3.8.4. Промовисати превентивне	Број промовисаних превентивних програма	Удружења	2015 -	ПССО

	програме репродуктивног здравља младих	Обухват младих Територијална покривеност Квалитет програма на основу оцене младих-учесника	Установе КЗМ	2020	Здравствене установе
Социјална политика према младима					
Општи циљ: Унапређени програми, активности и услуге који доприносе већој друштвеној укључености младих					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
3.9. Подстицати испитивања потреба за локалним социјалним услугама и развијати локалне социјалне услуге за младе из рањивих група	3.9.1.Подржати истраживања о ситуацији, потребама и капацитетима младих из рањивих група	Број реализованих акционих истраживања Број општина у којима су реализована истраживања Обухват младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ПСЗСД ЛС Удружења
	3.9.2.Програми промоције и повећања доступности услуга у заједници за младе из рањивих група (кампање о правима и услугама)	Број општина у којима су реализоване кампање Број услуга које су подржане Обухват младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЛС Удружења Медији
	3.9.3. Подржати програме који промовишу и реализују концепт „Дизајн за све“ (архитектонска приступачност, коришћење асистивних технологија, доступност информација итд.)	Број реализованих пројеката Обухват младих са инвалидитетом Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења Удружења особа са инвалидитетом Медији
	3.9.4. Подржати различите облике психосоцијалне подршке младим родитељима (едукације, вршњачка подршка и др.)	Број и врста психосоцијалних програма Обухват младих родитеља Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЦСР Удружења
	3.9.5. Реализовати иновативне инклузивне активности (фестивали, кампање, едукације...) којима се пружа подршка или их реализују млади из хранитељских породица, млади са проблемима у понашању, млади са инвалидитетом, млади који су изашли из институције социјалне заштите итд)	Број реализованих пројеката Обухват младих из рањивих група који су активно укључени у пројекте Обухват младих пројектима Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЦСР ПСЗСД Удружења
	3.9.6. Подржати различите облике психосоцијалне подршке за младе из рањивих група (млади из хранитељских породица, млади са проблемима у понашању, млади са инвалидитетом, млади који су изашли из институције социјалне заштите итд.)	Број реализованих пројеката Обухват младих из рањивих група који су активно укључени у пројекте Обухват младих програмом	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЦСР ПСЗСД Удружења
	3.9.7. Подстицати локалне	Број општина које су издвојиле средства у	Удружења	2015 -	ПССО

	самоуправе да уврсте у буџете финанисијску подршку младима из рањивих група као и већа средства за финансирање социјалних услуга намењених младима (свратишта, клубове, саветовалишта...)	буџету за финансијску подршку младима из рањивих група Број реализованих пројеката за младе у општинама Број општина које су у одлукама о социјалној заштити уврстили младе из рањивих група као кориснике Број општина које финансирају услуге социјалне заштите за младе	Установе КЗМ	2020	ЛС Удружења
3.10. Развијати програме за превенцију свих облика злостављања, насиља и експлоатације	3.10.1. Подржати програме едукације младих и њихових организација о законској регулативи, стратешком оквиру у области превенције злостављања, насиља и експлоатације	Број одржаних едукација Обухват младих едукацијама	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења
	3.10.2. Организовати кратке и ефектне акције информисања младих о њиховим правима и начинима како да их остваре у области превенције злостављања, насиља и експлоатације	Број одржаних акција Обухват информисаних младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења Медији
	3.10.3. Развијати различите облике саветодавних програма (вршњачка саветовалишта, СОС телефони и сл.)	Број подржаних саветовалишта, СОС телефона и сл. Обухват младих ангажованих на програмима Обухват младих корисника програма	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЦСР ЛС Удружења
	3.10.4. Подржати умрежавања у локалној заједници у области превенције злостављања, насиља и експлоатације младих, посебно младих из рањивих група	Број покренутих мрежа Број и структура укључених локалних актера	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЦСР ЛС Удружења Медији
3.11. Оснаживати постојеће и развијати иновативне приступе у области превенције насиља и дискриминације	3.11.1. Различити облици кампања и програми неформалног образовања у локалним заједницама који разбијају родне стереотипе и табуе у најширој јавности	Број реализованих кампања Обухват младих у кампањама и НФО Број локалних заједница у којима су реализовани програми	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Удружења Медији
	3.11.2. Едукације и кампање међу младима у васпитно-образовним установама на тему: родних стереотипа, предрасуда и дискриминације, ненасилне комуникације, толеранције, родно заснованог и вршњачког и партнерског насиља	Број реализованих едукација Број реализованих кампања Број обухваћених школа Обухват младих кампањама и едукацијама	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Удружења Медији
	3.11.3. Подржати саветовалишта за младе у области превенције насиља и повећање њихове видљивости,	Број подржаних саветовалишта Број новоотворених саветовалишта Број корисника	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Удружења

	атрактивности и доступности у локалној заједници				ЦСР
	3.11.4. Програми едукације вршњачких и парњачких едукатора у области превенције насиља и дискриминације	Број реализованих програма Обухват младих едукацијама	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе Удружења
	3.11.5. Коришћење електронских медија ради организовања разних иновативних облика информативног и саветодавног рада у области превенције насиља (*onlajn* саветовалишта, друштвене мреже, форуми итд)	Број реализованих пројеката Врста медија и иновативних решења	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења Медији
	3.11.6. Спровести истраживања у области родне равноправности, партнерског насиља у популацији младих, вршњачког насиља и насиља у породици	Број реализованих истраживања Обухват младих истраживањима	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења Установе
	3.11.7. Реализовати инклузивне антидискриминацијске пројекте који промовишу активно учешће или лидерство младих из рањивих група	Број реализованих пројеката Обухват младих пројектима Обухват младих из рањивих група Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења ЦСР
	3.11.8. Приближавати теме о рањивим групама младима из најшире популације на иновативне, провокативне и атрактивне, разумљиве начине (нпр. награде за најоригиналније решење за кампању за промоцију права младих са инвалидитетом и сл.)	Број иновативних иницијатива Обухват младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења
	3.11.9.Развијати програме за сензибилизацију професионалаца који раде са младима из рањивих група (организовање кампања и обука намењених професионалцима у институцијама, организовање радне праксе за младе припаднике рањивих група, менторски рад професионалаца као подршка младима у процесу	Број реализованих програма Обухват професионалаца у програмима Обухват младих из рањивих група	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ПСЗСД Удружења ЦСР

IV КУЛТУРА И ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ					
Култура					
Општи циљ: Повећана доступност и понуда, унапређен квалитет културне потрошње младих и за младе, као и оснажени млади за учешће у креирању културне понуде					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
4.1. Подстицати и афирмисати стваралаштво младих у свим областима културе и уметности	4.1.1. Подржати пројекте у области уметничког и савременог стваралаштва младих	Број подржаних пројеката Број младих укључених у планирање, припрему и реализацију подржаних пројеката Обухват младих корисника	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Привредни сектор Фондови Установе
	4.1.2. Подржати програме и пројекте који се односе на увођење различитих облика алтернативног стваралаштва младих	Број подржаних пројеката и програма Број младих укључених у планирање, припрему и реализацију подржаних пројеката и програма Обухват младих корисника	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Привредни сектор Установе Удружења Фондови
	4.1.3. Подржати програме и пројекте младих који укључују гостујуће продукције у земљи и у иностранству	Број гостујућих продукција из земље и иностранства Број продукција из земље које су гостовале у иностранству Број младих из свих група конзумената програма који укључују гостујућу продукцију Број ЛС у којима су гостовале продукције из земље и иностранства	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ПСМС ЛС Установе Удружења Фондови Привредни сектор
	4.1.4. Подржати мултикултуралне и интеркултуралне пројекте младих и за младе	Број подржаних пројеката Број младих укључених у планирање, припрему и реализацију подржаних пројеката Обухват младих корисника	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Установе Удружења Фондови Привредни сектор
	4.1.5. Подржати инклузивне пројекте	Број подржаних пројеката	Удружења	2015 -	ПССО

	који утичу на доступност културне понуде за младе из маргинализованих група, пројекте који промовишу младе из маргинализованих група као креаторе и стваралоце (ангажовање знаковних преводилаца, набавка уређаја за симултано преођење и друге опреме која омогућава праћење програма од стране маргинализованих група, уклањање архитектонских баријера)	Број младих из рањивих група укључен у планирање, припрему и реализацију пројеката Обухват младих Број уклоњених архитектонских баријера	КЗМ Установе	2020	ПСКИ ПСЗСД ЛС Установе Удружења Фондови Привредни сектор
4.2. Унапређивати понуду, квалитет и доступност садржаја из области културе	4.2.1. Подржати програме и пројекте који утичу на повећање доступности информација о услугама, програмима и манифестацијама свих релевантних установа културе и других актера у култури на покрајинском и локалном нивоу путем Интернета	Број подржаних програма и пројеката који утичу на повећање доступности информација путем Интернета Број креираних интернет презентација установа културе и других актера у култури Број прегледа интернет презентација Број и правовременост објављених информација (*rating* сајта)	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Установе Удружења Фондови
	4.2.2. Подржати увођење редовних културних рубрика у електронске и штампане медије	Број подржаних програма и пројеката Број уведених културних рубрика у електронске и штампане медије Обухват младих који су учествовали у креирању и увођењу културних рубрика у електронске и штампане медије Обухват младих који су корисници/це културних рубрика електронских и штампаних медија	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Установе Удружења Медији Фондови Привредни сектор
	4.2.3. Кампање и акције усмерене на изградњу културних навика младих	Број подржаних кампања и акција Обухват младих који су учествовали у планирању, припреми и реализацији кампања и акција Обухват конзумената културних саджаја	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Установе Удружења Фондови Привредни сектор
	4.2.4. Подржати едукације и семинаре о организовању и управљању културним догађајима	Број одржаних едукација и семинара Обухват младих који су учестовали у планирању, припреми и реализацији едукација и семинара Обухват младих који су присуствовали едукацијама и семинарима Број одржаних културних догађаја након едукација и семинара	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Установе Удружења Фондови
	4.2.5. Спровести истраживање о	Број спроведених истраживања	Удружења	2015 -	ПССО

	културним потребама младих из свих група	Број обухваћених испитаника/ца из свих група Број прегледа корисника/ца портала (базе података) на годишњем нивоу	КЗМ Установе	2020	ПСКИ ЛС Установе Удружења Фондови
4.3. Афирмисати активности младих и за младе у области изворног народног стваралаштва, очувања нематеријалног културног и индустријског наслеђа и културе сећања	4.3.1. Подржати пројекте младих у области изворног народног стваралаштва и очувања нематеријалног културног наслеђа и културе сећања	Број подржаних пројеката Обухват младих који су учестовали у планирању, припреми и реализацији пројеката Обухват корисника пројеката Број одржаних јубилеја	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Установе Удружења Фондови
	4.3.2. Подржати пројекте ревитализације и реактивације објеката индустријског наслеђа	Број подржаних пројеката Број ревитализованих и реактивираних објеката Обухват младих учестовали у ревитализацији и реактивацији објеката Обухват младих корисника/ца ревитализованих и реактивираних објеката	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Установе Удружења Фондови Привредни сектор Завод за заштиту споменика културе
4.4. Унапредити услове за културне и уметничке активности и сарадњу младих стваралаца	4.4.1. Подржати пројекте који унапређују културну и уметничку размену младих из свих група и удружења младих и за младе у земљи и иностранству	Број пројеката реализованих реализованих у земљи и иностранству Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ПСМС ЛС Установе Удружења Фондови
	4.4.2. Подржати пројекте мапирања напуштених јавних простора у Војводини ради њиховог прилагођавања намени	Број подржаних пројеката Број мапираних објеката	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ЛС Установе Удружења Фондови Привредни сектор Завод за заштиту споменика културе
	4.4.3. Подржати пројекте унапређења постојећих простора и њихово привођење намени и подршка пројектима отварања нових простора	Број простора који су унапређени и приведени намени Број новоотворених простора Обухват младих корисника унапређених и	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ ПСОПУН ЛС

	за младе из свих група	новоотворених простора			Установе Удружења Фондови Привредни сектор
Информисање младих					
Општи циљ: Обезбеђено благовремено и квалитетно информисање младих					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
4.5. Подстицати квалитетно информисање младих	4.5.1. Програми промоције стандарда квалитета омладинског информативног рада у складу са Европском повељом о информисању младих	Број реализованих програма Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСКИ Удружења
	4.5.2. Подржати организацију сајмова, форума, трибина младих ради међусобног информисања о удружењима младих и за младе, њиховим активностима пројектима и др. информацијама значајних за младе на локалном и покрајинском нивоу	Број организованих сајмова, форума, трибина и сл. Број укључених удружења, медија и др. Обухват младих Територијална покривеност	ПССО Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС
	4.5.3. Подржати оснивање инфо пунктова ради информисања о активностима и постојећим могућностима за младе у областима битним за њих	Број формираних инфо пунктова Евиденција области/тема за које су формирани инфо пултови	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе КЗМ ЛС
	4.5.4. Ажурирати базу података организација младих и за младе у АП Војводини и њено промовисање	Број унетих организација у базу Број посета/корисника базе Број реализованих промоција	ПССО Удружења	2015 - 2020	ПССО
	4.5.5. Информисати младе о расположивим ЕУ Фондовима који се односе на омладинску политику, њихове приорите и услове аплицирања	Број реализованих пројеката Територијална покривеност Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО НАПОР
	4.5.6. Подржати функционисање Војвођанског омладинског центра	Обезбеђена одрживост ВОЦ-а	ПССО Установе	2015 - 2020	ПССО
	4.5.7. Подржати реализацију програма Војвођанског омладинског центра	Број реализованих програма у ВОЦ-у Обухват младих програмима ВОЦ-а	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО
	4.5.8. Спроводити истраживања ради системског праћења и процењивања потреба, проблема, ставова младих на нивоу АП Војводине	Број реализованих истраживања Територијална покривеност Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе
	4.5.9. Информисати младе о	Број пројеката	Удружења	2015 -	ПССО

	правима, одговорностима, могућностима и видовима остваривања њихових права	Квалитет информација на основу оцене младих	КЗМ Установе	2020	Установе Медији
	4.5.10. Развијати критички приступ у односу на информације које се пласирају младима	Број пројеката Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе Медији
	4.5.11. Унапредити информисање младих о програмима финансирања мобилности младих у васпитно-образованим установама	Број пројеката Број укључених васпитно-образованих установа Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе
4.6. Подстицати младе на креирање и пласирање информација	4.6.1. Подстицати младе на креирање информативних садржаја на интернету (веб портал, апликације, блогови и др.)	Број пројеката Обухват младих који су креирали информатичке садржаје Број медија који су пласирали ове садржаје	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе Медији
	4.6.2. Подржати реализацију информативно-образовних програма за младе, електронских и штампаних средстава информисања (часописи, радио и тв емисије)	Број и врста подржаних информативно-образованих радио и телевизијских програма Број подржаних информативно-образовних активности у електронским и штампаним медијима Број медија који су пласирали ове садржаје Квалитет садржаја на основу оцене младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе Медији
	4.6.3. Подржати оснивање *IT* клубова при КЗМ или при другим просторима намењених младима са акцентом на младе у руралним срединама	Број основаних клубова Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС Медији
	4.6.4. Подржати едукације младих које се односе на информатичку писменост	Број пројеката Обухват младих Територијална покривеност Квалитет едукација на основу оцена младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе Медији Привредни сектор
	4.6.5.Подржати едукације и обуке актера омладинске политике ради квалитетнијег медијског пласирања информација ка младима	Број пројеката Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе Медији ЛС
	4.6.6. Повећати видљивост рада Локалних канцеларија за младе, ученичких и студентских парламената	Број подржаних пројеката Број укључених КЗМ, УП и СП Територијална распрострањеност Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС ПСОПУН ПСНТР Установе Медији
	4.6.7. Промовисати активизам младих на местима која су њима блиска (школе, школска дворишта, факултети, паркови, локали, спортске и музичке манифестације	Број реализованих промотивних програма Број и врста места на којима су организоване промоције Обухват младих Квалитет промотивних активности на основу	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС

	online активности и сл.)	оцене младих			

V АКТИВИЗАМ И СЛОБОДНО ВРЕМЕ МЛАДИХ					
Активизам младих					
Општи циљ: Развијен активизам младих у свим сегментима друштва					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
5.1. Развијати капацитете актера омладинске политике и механизме учешћа младих на покрајинском и локалном нивоу	5.1.1. Унапредити знања и вештина актера омладинске политике за активно учешће у друштвеним процесима (лидерске вештине, стратешки, организациони, волонтерски, пројектни менаџмент, упознавање са правним регулативама, управљање развојним процесима и сл.)	Број пројеката Обухват младих Територијална покривеност Квалитет програма оцењен од стране корисника	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ УП
	5.1.2. Програми умрежавања и размене искустава актера омладинске политике у АПВ (заједничке акције, трибине, конференције семинари, *online* повезивање и сл.)	Број пројеката Број умрежених актера омладинске политике Обухват младих Територијална покривеност	ПССО Удружења КЗМ Установе	2015 - 2018	ПССО Удружења КЗМ Савети за младе
	5.1.3. Унапредити просторно-функционалне капацитете удружења младих и за младе	Број пројеката Обухват удружења младих и удружења за младе Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2018	ПССО ЛС
	5.1.4. Подржати пројекте ради јачања капацитета младих за активно учешће, управљање пројектним циклусима и управљање организацијама	Број подржаних пројеката Обухват младих Квалитет едукација оцењен од стране корисника и корисница Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ
	5.1.5. Подржати програме за унапређење стандарда и осигурање квалитета омладинског рада	Број подржаних програма Број омладинских раника укључених у програм Обухват младих Квалитет програма оцењених од стране корисника и корисница Територијална покривеност	Удружења КЗМ	2015 - 2018	ПССО НАПОР Удружења КЗМ
	5.1.6. Промовисати и подржати рад Форума младих АП Војводине	Број одржаних Форума АПВ Обухват младих Форумом АПВ Број промотивних активности Форума	ПССО Удружења КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ Савети за

					младе Форум младих АПВ
	5.1.7. Промовисати рад Савета младих АП Војводине	Број промотивних активности	ПССО КЗМ Удружења	2015 - 2020	ПССО ЛС Савети за младе
	5.1.8. Подржати рад Канцеларија за младе, системски прикупљати податаке који се односе на Канцеларије за младе, њихово умрежавање	Број подржаних пројеката КЗМ Број младих обухваћених активностима Територијална покривеност Прикупљени подаци о КЗМ у АПВ	ПССО КЗМ Удружења	2015 - 2020	ПССО ЛС КЗМ
	5.1.9. Подржати учешће на регионалним и међународним скуповима за размену искустава имплементатора омладинске политике, ради размене примера добре праксе	Број пројеката Број младих који су учестовали на регионалним скуповима	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС Удружења КЗМ
5.2. Подстицати и подржавати програме у којима су млади активно и равноправно укључени у све сегменте планирања и реализације	5.2.1. Унапредити капацитет и повећати видљивост младих који су активни у локалној заједници (програми неформалног образовања, награђивање)	Број пројеката Обухват младих едукацијама Квалитет програма оцењених од корисника и корисница Установљена награда Број награђених младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења ЛС
	5.2.2. Подржати програме у које су активно и непосредно укључени млади из рањивих група и млади у руралним срединама	Број подржаних пројеката које су реализовали млади из руралних средина и рањивих група Обухват младих Квалитет програма оцењених од корисника	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ ЛС МЗ
	5.2.3. Подржати сарадњу удружења и установа са неформалним групама младих	Број сарадничких пројеката Обухват младих Број удружења обухваћених програмима Број установа обухваћених програмима	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења ЛС АПВ
	5.2.5. Реализовати едукације ради стицања знања за писање пројеката код ЕУ Фондова који се односе на омладинску политику	Број пројеката Обухват младих едукацијама Квалитет едукација оцењених од корисника	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ
	5. 2.6. Реализовати едукације на тему инструмената функционисања ЕУ и ефеката уласка у ЕУ	Број пројеката Број младих обухваћених едукацијама Квалитет едукација оцењених од корисника	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2018	ПССО Удружења КЗМ
	5.2.7. Спроводити кампање и едукације на тему промоције укључивања младих у политички	Број подржаних кампања Обухват младих кампањама Број спроведених едукација	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ

	живот и грађански активизам	Обухват младих едукацијама Квалитет едукација оцењених од корисника			
	5.2.8. Промовисати активизам на начин прилагођен младима (вршњачка едукација, неформално образовање, *online* активности...), као и међу младима из рањивих група	Број промотивних активности Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС Удружења КЗМ
5.3. Унапредити активизам младих у образовним установама кроз рад ученичких и студентских парламената	5.3.1. Промовисати значај ученичких/студентских парламената међу младима и активно учешће младих у доношењу одлука у образовању	Број промотивних програма Број образовних установа обухваћених програмима Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе УП СП КЗМ Удружења
	5.3.2. Унапредити квалитет рада и утицати на повећан број активности ученичких и студентских паралмената	Број подржаних пројеката Обухват представника ученичких/студентских парламената Број образовних установа Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе УП СП КЗМ Удружења
	5.3.3. Сензибилисати наставни кадар за рад са ученичким/студентским парламентима	Број пројеката Број представника наставног кадра обухваћених програмом Број образовних установа Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе УП СП КЗМ Удружења
	5.3.4. Умрежавати ученичке парламенте на локалном и покрајинском нивоу	Број подржаних пројеката умрежавања на локалном нивоу Број подржаних пројеката умрежавања на покрајинском нивоу Број ученичких парламената обухваћених пројектима Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН ЛС Установе УП СП КЗМ Удружења
5.4. Подстицати активизам младих у функцији развијања међусекторске сарадње на свим нивоима и у свим областима	5.4.1.Подржати успостављање мрежа/платформи/форума који окупљају различите друштвене секторе, а баве се младима на локалном и покрајинском нивоу	Број формираних мрежа/платофрми/форума Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС КЗМ Удружења Форум младих АПВ
	5.4.2.Реализовати обуке и информисати представнике јавног, цивилног и приватног сектора о значају подршке младима (нпр. на који начин професионалци у појединим институцијама могу да	Број пројеката Број представника јавног, цивилног и приватног сектора обухваћених обукама Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС КЗМ Удружења

	унапреде положај младих, друштвено-одговорно пословање, корпоративна филантропија)				
	5.4.3.Развијати праксе размене искустава међу организацијама - презентација примера добре праксе, успостављање партнерстава међу организацијама, општинама, институцијама	Број пројеката Број остварених партнерстава Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС Савети за младе КОМС КЗМ Удружења Форум младих АПВ
Слободно време младих					
Општи циљ: Побољшане могућности за квалитетно провођење слободног времена младих					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
5.5. Подржати и допринозити квалитету и разноврсности активности у оквиру слободног времена младих	5.5.1. Спроводити истраживања о потребама, проблемима и ставовима младих у АП Војводини	Број спроведених истраживања Број обухваћених испитаника	ПССО Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН Установе ЛС Фондови Привредни сектор
	5.5.2. Промовисати и подржати пројекте младих који доприносе квалитетном провођењу слободног времена	Број подржаних пројеката Територијална покривеност Обухват младих Квалитет програма на основу оцене младих корисника	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН ПСКИ ЛС Удружења Установе Фондови Медији Привредни сектор
	5.5.3. Подржати активности васпитно-образовних установа током распуста у циљу квалитетног провођења слободног времена младих – „активан распуст“	Број пројеката Број укључених васпитно-образовних установа Обухват младих	ПССО Удружења Установе	2015 - 2020	ПССО Установе
5.6. Пружити подршку и обезбедити просторно-техничке услове за самоорганизовање младих	5.6.1. Подржати и промовисати пројекте који подразумевају непосредну сарадњу са неформалним групама младих	Број пројеката Обухват младих Број укључених неформалних група	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС Фондови Привредни сектор Удружења

	5.6.2. Подстицати оснивање, функционисање и побољшање услова за рад омладинских клубова	Број реконструисаних и адаптираних омладинских клубова Број новоотворених омладинских клубова Обухват младих који су учестовали у унапређењу постојећих и отварању нових омладинских клубова Број младих корисника омадинских клубова Број организација младих и за младе корисника унапређених или нових омладинских клубова	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС Фондови Привредни сектор
	5.6.3.Подржати програмске активности омладинских клубова	Број подржаних и реализованих програмских активности Обухват младих Број организација младих и за младе корисника програмских активности	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ЛС Привредни сектор Фондови
	5.6.4. Иницирати или подржати рад школских омладинских клубова или „школског кутка“ за квалитетно провођење слободног времена младих	Број основаних или подржаних школских клубова Број реализованих програма „школског кутка“ Број младих корисника школских клубова и програма „школског кутка“ Број младих који су учествовали у креирању школских клубова и „школских куткова“ Број установа	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН Установе Удружења ЛС Фондови Привредни сектор

VI ВОЛОНТЕРИЗАМ И МОБИЛНОСТ МЛАДИХ					
Волонтеризам младих					
Општи циљ: Развијена свест младих, чланова локалне заједнице и доносилаца одлука о значају и важности волонтеризма					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
6.1. Подржати активно укључивање младих у волонтерски рад и информисање о могућностима волонтирања у земљи и иностранству	6.1.1. Подржати активности које промовишу волонтеризам и мотивишу младе да се баве волонтерским радом, као и активности које доприносе информисању младих о волонтирању у земљи и иностранству	Број промотивних пројеката Обухват младих Број волонтерских центара и удружења која спроводе те активности Број новооснованих волонтерских организација Обухват младих кампањама Обухват младих пројектима	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЛС Удружења НФМ КЗМ
	6.1.2. Подстицати програме активног укључивања младих у волонтерски рад, инклузивно волонтирање у циљу социјалне укључености рањивих	Број пројеката, кампања, волонтерских акција, инклузивних пројеката Обухват младих Број укључених неформалних група	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЛС Удружења НФМ

	група				КЗМ
	6.1.3. Подстицати међугенерацијску сарадњу кроз програме волонтирања	Број пројеката Број кампања Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења НФМ КЗМ
	6.1.4. Развити програме волонтирања у кризним ситуацијама, заштите од природних катастрофа и елементарних непогода	Број пројеката Број кампања Обухват младих Територијална покривеност	Удружења Установе КЗМ Црвени крст	2015 - 2020	ПССО Удружења Сектор за ванредне ситуације Црвени крст
6.2. Подржати волонтерске програме установа и организација	6.2.1. Подржати установе које реализују волонтерске програме за младе, образоване за тражени стручни рад	Број установа Број волонтера	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе ЛС
	6.2.2. Подржати волонтерске пројекте удружења младих и за младе	Број пројеката Број кампања Обухват младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЛС КЗМ Удружења
	6.2.3. Подржати волонтерске кампове и волонтерске размене у земљи и иностранству	Број кампова Број размена Обухват младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЛС Удружења КЗМ
	6.2.4. Подржати обуке за стручно усавршавање о волонтерском менаџменту у различитим областима	Број пројеката Обухват младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЛС КЗМ Удружења
6.3. Подржати оснивање и рад локалних волонтерских центара	6.3.1. Подстицати оснивање и активности волонтерских центара на локалном нивоу	Број волонтерских центара Број пројеката Број кампања Обухват младих пројектима Обухват младих кампањама	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЛС Удружења КЗМ
	6.3.2. Формирати интерсекторску радну групу која ради на унапређењу волонтеризма на покрајинском нивоу	Формирана радна група	ПССО	2015 - 2020	ПССО
	6.3.3. Додела годишње Покрајинске награде за волонтирање	Установљена награда	ПССО Удружења	2015 - 2020	ПССО Удружења
	6.3.4. Подржати активности васпитно образовних установа који мотивишу ученике да кроз волонтирање стекну вештине неформалног образовања	Број пројеката Број установа Обухват ученика Број кампања	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Установе
Мобилност младих					
Општи циљ: Повећано учешће младих у процесу мобилности					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци	Време	Ресурси

			активности		
6.4. Подржати мобилност младих и информисање у овој области	6.4.1. Подржати активности усмерене на информисање младих о могућностима и програмима мобилности	Број пројеката Број кампања Обухват младих пројектима Обухват младих кампањама	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Медији Удружења КЗМ
	6.4.2. Унапредити информисање младих о програмима мобилности младих у школском систему, укључујући и савет родитеља	Број пројеката Број школа Обухват ученика	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН Установе
	6.4.3. Подржати обуке наставног особља, омладинских радника о сврси и програмима мобилности	Број пројеката Обухват наставног особља и омладинских радника	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН Удуржења Установе
	6.4.4. Подржати пројекте који доприносе мобилности младих, међурегионалну и међународну сарадњу	Број пројеката Обухват младих	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења КЗМ
	6.4.5. Подржати учешће удружења младих и за младе у европским и светским мрежама младих	Број пројеката Обухват младих Број укључених удружења	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	ПССО Удружења Европска комисија
	6.4.6. Подржати пројекте младих који подразумевају учешће у различитим програмима и пројектима међурегионалне и међународне сарадње, са посебним акцентом на међународне тренинге, размене и студијска путовања (кроз Еразмус+ и др. програме) у циљу оснаживања младих у свим областима	Број пројеката Обухват младих пројектима	Удружења Установе КЗМ	2015 - 2020	

VII БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ					
Општи циљ: Унапређени услови и оснажени млади за развијање безбедносне културе					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
7.1. Унапређени услови и оснажени млади за развијање безбедносне културе	7.1.1. Подржати пројекте међусекторске сарадње који имају за циљ унапређење безбедности и безбедносне културе младих кроз заједничке активности	Број пројеката реализованих у међусекторској сарадњи Број потписаних споразума, меморандума и протокола о сарадњи Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН ЛС МУП Установе
	7.1.2. Подржати програме изградње капацитета институција, удружења и	Број пројеката Број медијских извештаја	Удружења КЗМ	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН

	медија за сензибилизацију и заштиту људских права и права младих	Обухват младих	Установе		ПСКИ ЛС Медији Установе
	7.1.3. Подржати пројекте креирања приступачнијих процедура и приближавања институција сектора безбедности младима	Број пројеката Број студијских посета Обухват младих Број реализованих кампања	Удружења КЗМ	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН ЛС МУП Медији
7.2. Развијати безбедносну културу младих, подстицати и стварати безбедније школско окружење, окружење на спортским манифестацијама и на јавним местима	7.2.1. Подржати пројекте едукације младих ради подизања свести о одговорности младих и подстицања на солидарност, партиципацију, толеранцију, поштовање различитости и ненасилне комуникације	Број пројеката Број школа Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН Установе
	7.2.2. Подржати пројекте едукације младих о фер и спортском навијању и понашању на спортским манифестацијама	Број пројеката Број укључених спортских клубова Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Спортска удружења
	7.2.3. Подржати пројекте едукације и оснаживања младих за стварање безбеднијег школског окружења и окружења на јавним местима	Број пројеката Број школа Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН Установе
	7.2.4. Подржати програме едукације и повећања безбедности младих у кризним ситуацијама (пожари, елементарне непогоде и сл.)	Број пројеката Број школа Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ	2015 - 2020	ПССО ЛС МУП Ватрогасне службе
7.3. Подстицати и креирати безбедније окружење на интернету и превенцију електронског насиља	7.3.1. Подржати едукативне пројекте за младе ради подизања нивоа свести о ризицима и безбедности на интернету	Број пројеката Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе
	7.3.2. Подржати едукативни пројекте за младе о значају заштите података о личности на интернету и друштвеним мрежама	Број пројеката Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе
	7.3.3. Подржати програме оснаживања тимова вршњачких едукатора који ће се бавити превенцијом електронског насиља	Број пројеката Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО Установе
7.4. Континуирано превенирати сузбијање вршњачког насиља и насиља у породици	7.4.1. Подржати програме континуиране обуке просветних и омладинских радника у АП Војводини за препознавање и превенцију	Број пројеката Број просветних радника Обухват школа Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН ЛС Установе

	насиља				
	7.4.2. Подржати едукативне програме за младе, родитеље и старатеље о препознавању и превенцији родно заснованог насиља, насиља у партнерским односима и насилничког понашања код деце	Број пројеката Овухват младих Обухват родитеља, старатеља	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН ЛС ЦСР Установе
7.5. Подстицати и стварати безбедније окружење младих у саобраћају	7.5.1. Подржати едукативне пројекте за младе о значају поштовања саобраћајних прописа кроз примере из праксе	Број пројеката Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО МУП Установе
	7.5.2. Подржати програме који имају за циљ подизање свести младих о опасностима вожње под дејством алкохола и психоактивних супстанци кроз јавне кампање	Број кампања и промотивних активности Број прегледа креираних видео спотова на интернету	Удружења КЗМ	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН Медији
7.6. Подржати истраживања о насиљу	7.6.1. Подржати спровођење истраживања о свим обицлицима насиља и броју кривичних дела насилничког насиља, системско обрађивање података и анализа о насиљу међу младима	Спроведена истраживања Обухват младих истраживањима	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН ЛС Установе МУП
	7.6.2. Подржати спровођење истраживања о поверењу младих у сектор безбедности и електронском насиљу	Спроведена истраживања Обухват младих истраживањима	Удружења КЗМ	2015 - 2020	ПССО

VIII ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ					
Општи циљ: Унапређен однос младих према заштити животне средине и одрживом развоју					
Специфични циљеви	Активности	Индикатори	Носиоци активности	Време	Ресурси
8.1. Унапредити програме неформалног образовања, информисања, промоције и популаризације ЗЖС и ОР, и обезбеђивати подршку за примену знања и запошљавање младих у овим областима	8.1.1. Подржати програме неформалне едукације, стручног усавршавања и запошљавања младих у области ЗЖС и ОР, као и организовање стручних скупова у циљу информисања, размене знања и искуства у овим областима	Број програма неформалне едукације Број програма стручног усавршавања Број програма запошљавања/ангажовања Број стручних скупова Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН ПСПЗРП ПСУГЗЖС ПСЕМС ПСПШВ Удружења КЗМ Установе
	8.1.2. Подржати мултидисциплинарне програме који	Број програма Обухват младих	Удружења КЗМ	2015 - 2020	ПССО ПСОПУН

	су намењени младима у области ЗЖС и ОР кроз сарадњу образовних установа и институција са удружењима и канцеларијама за младе	Територијална покривеност	Установе		ПСУГЗЖС ПСЕМС ПСПШВ Установе Удружења КЗМ
	8.1.3. Спроводити програме подстицања и подршке 'зелених' идеје младих у области ЗЖС и ОР уз промоцију и награђивања најбољих идеја и примера добре праксе у овим областима	Број програма Број подржаних идеја Број награђених идеја Укупан број награђених младих (појединаца) Број награђених удружења младих и за младе Број награђених неформалних група Број награђени канцеларија за младе Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС ПСЕМС ПСНТР ПСПШВ Удружења КЗМ Привредни сектор
	8.1.4. Подржати спровођење научно-истраживачких активности младих у циљу мониторинга, прикупљања и обраде података о стању животне средине и нивоу еколошке свести младих	Број написаних научних радова, студија, анализа и др. Број спроведених истраживања Број спроведених анкетних истраживања Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС Удружења КЗМ Установе
	8.1.5. Подржати спровођење медијских кампања, сајмова и манифестација, обележавање важних еколошких датума, неговање здравих стилова живота и креативно стваралаштво младих у области ЗЖС и ОР	Број активности и пројеката Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС ПСЕМС ПСПШВ Удружења КЗМ Установе Медији Привредни сектор
	8.1.6. Подржати информативно-едукативне програме младих и за младе у циљу побољшања приступачности и транспарентности информација о стању у животној средини и еколошком праву у законској регулативи свих нивоа	Број програма Број и типови канала комуникације за информисање младих Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС Удружења КЗМ Медији
8.2. Унапредити процес заштите и очувања животне средине и развијати капацитете за активно учешће младих на пољу ЗЖС и ОР у руралим и неразвијеним срединама и на заштићеним подручјима	8.2.1. Подржати оснивање еколошких удружења младих и за младе у руралним и неразвијеним срединама и укључивати младе у њихов рад и управљање	Број еколошких организација Број младих чланова организација Број младих у управљачким структурама организација Територијална поркивеност оганизацијама	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС КЗМ Удружења НФМ
	8.2.2. Подржати програме неформалне едукације у руралним срединама и на заштићеним	Број програма Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС ПСЕМС

	подручјима, као и активности које имају директан утицај на заштиту, очување и унапређење животне средине и постизање одрживог развоја	Број активности Обухват младих активностима			ПСПШВ Удружења КЗМ
	8.2.3. Подржати програме екотуризма у руралним срединама и на заштићеним подручјима, као и програме очувања традиционалних видова коришћења природних ресурса у циљу одрживог развоја	Број програма екотуризма Број програма очувања традиционалних видова коришћења природних ресурса Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС ПСЕМС ПСПШВ Удружења КЗМ Јавна предузећа
	8.2.4. Подржати програме усмерене на развој инфраструктуре за образовање младих о животној средини и одрживом развоју у руралним и неразвијеним срединама	Број простора који се користе за образовање о ЖС и ОР Број активности спроведених у наведеним просторима Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС ПСЕМС ПСОПУН Удружења КЗМ Привредни сектор
8.3. Јачати капацитете за активно учешће у доношењу одлука у области ЗЖС и ОР, и унапредити умрежавање и мобилност младих у овим области на свим нивоима	8.3.1. Подржати програме који подстичу политичко деловање и доношење одлука у области ЗЖС и ОР кроз партиципацију младих у јавним расправама, трибинама, фокус групама, округлим столовима, самитима, конференцијама, симпозијумима, форумима и раду органа/тела који доносе одлуке, предлажу и усвајају документе и директно или индиректно доприносе ЗЖС и ОР	Број програма Број јавних расправа, трибина, фокус група, округлих столова, самита, конференција, симпозијума, форума Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС Удружења КЗМ ЛС
	8.3.2. Подржати умрежавање и спровођење заједничких пројеката еколошких удружења младих и за младе у области лобирања и јавног заговарања за усвајање и имплементцију локалних политика у области животне средине (локалних еколошких акционих планова, локалних планова одрживог развоја, локалних планова акције за климу и др.) као и оснивања локалних механизама за финансирање у овој области	Број пројеката Број усвојених и/или измењених политика у области ЗЖС и ОР Територијална покривеност Број организација које су умрежене у заједничке активности Обухват младих	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС Удружења КЗМ ЛС

	8.3.3. Подржати програме комуникације и сарадње између надлежних органа локалне самоуправе, институција и омладинских удружења у области ЗЖС и ОР, уз оснивање локалних еколошких савета и укључивање младих у њихов рад	Број програма Број организација и институција укључених у програме Обухват младих Територијална покривеност Број еколошких савета Број младих чланова еколошких савета	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС КЗМ ЛС Удружења
	8.3.4. Спроводити програме подршке за умрежавање и мобилност младих на свим нивоима, у области ЗЖС и ОР, с посебним акцентом на међународне тренинге, размене и студијска путовања младих у циљу оснаживања младих у овим областима	Број програма Обухват младих Територијална покривеност	Удружења КЗМ Установе	2015 - 2020	ПССО ПСУГЗЖС Удружења КЗМ

XIV поглавље

МЕХАНИЗМИ ОДРЖИВОСТИ И СПРОВОЂЕЊА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Неопходни механизми имплементације и реализације

Национална стратегија за младе осигурала је оквир за израду Акционих планова за младе. Акциони план за младе општине Врбас је документат којим су обухваћене области живота и рада младих са посебним акцентом на специфичности саме средине. Процес је укључио велики број професионалаца, као и младих. Документ садржи препознате проблеме, предложена решења, мере, време реализације као и одговорно тело за спровођење.

Да би овај део имплементације био могућ, потребно је да *Скупштина усвоји документа као део своје стратегије бриге о младима* и да осигура *механизме* за његову успешну реализацију. Један од механизама је оснивање Канцеларије за младе, а други одлука о алокацији буџета намењеног за имплементацију ЛАП-а. Потребно је, наиме, да се у програмском делу буџета предвиде наменска средства за спровођење мера и активности ЛАП-а, која би представљала основу за тражење додатних донаторских средстава, у периоду од 2015. до 2019. године.

Циљеви Канцеларије за младе

Канцеларија за младе је оперативно тело, које обједињава све службе и органе који се баве младима, израђује планове, координира активности и усклађује акције са циљем да:

- брине о приоритетним проблемима младих уз уважавање потреба младих
- изграђује односе и сарађује са локалним организацијама и иницијативама младих
- буде опредељена ка европским интеграцијама и користи препоруке Европске повеље о учешћу младих на локалном и регионалном нивоу
- подржава изградњу грађанског друштва и партнерстава.

ЛИТЕРАТУРА

1. Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2005-2008. Аутономна покрајина Војводина: Покрајински секретаријат за спорт и омладину
2. Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014 (2010). Аутономна покрајина Војводина: Покрајински секретаријат за спорт и омладину
3. Закон о младима. (2011). Београд: Службени гласник РС, број 50/2011
4. Извештај о реализацији Акционог плана политике за младе у АП Војводини 2005 - 2008. године (2009). Покрајински секретаријат за спорт и омладину АП Војводине
5. Извештај о реализацији Акционог плана политике за младе у АП Војводини током 2011. године (2012). Покрајински секретаријат за спорт и омладину и Инжењери заштите животне средине
6. Извештај о реализацији Акционог плана политике за младе у АП Војводини током 2012. године (2013). Покрајински секретаријат за спорт и омалдин и Новосадски хуманитарни центар
7. Извештај о реализацији Акционог плана политике за младе у АП Војводини током 2013. године (2014). Новосадски хуманитарни центар Национална стратегија за младе Републике Србије за период од 2009-2014. (2008). Београд: Службени гласник РС, број 55/2008 Нацрт Националне сратегија за младе за период од 2015-2025. (2014); Београд: Министарство омладине и спорта. http://www.mos.gov.rs/mladisuzakon/index.php/2013-10-03-13-36-17/627-predstavljanje-radnog-nacrta-nacionalne-strategije-zamlade-2015-2025 "Стратешки оквир омладинске политике у Републици Србији - Изазови и перспективе", Београдска отворена школа, Београд, 2013
8. Закон о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 72/2009, 52/2011 и 55/2013)
9. Закон о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник РС", бр. 55/2013)
10. Закон о основном образовању и васпитању ("Службени гласник РС", бр. 55/2013) Информације о средњем образовању и васпитању, с посебним освртом на школовање припадника националних мањина – националних заједница у Аутономној Покрајини Војводини у школској 2013/14 Информација о упису студената на факултете универзитета у Новом Саду у школској 2013/2014. години, са посебним освртом на образовање припадника националних заједница (2014)
11. Информација о упису студената у високе школе струковних студија чији је оснивач Аутономна покрајина Војводина и на факултете универзитета у новом саду у школској 2012/2013. години, са посебним освртом на образовање припадника националних заједница (2013)
12. Информација о упису студената у високе школе струковних студија чији је оснивач аутономна покрајина војводина у школској 2013/2014. години, са посебним освртом на образовање припадника националних заједница Кука, Ј. (2013).
13. Студија о индикаторима омладинске политике у републици Србији. У С. Клашња (Ур.), Стратешки оквир омладинске политике у Републици Србији – изазови и перспективе. (Стр. 5–42). Београд: Београдска отворена школа Мојић, Д. и Мрђан, С. (2013).
14. Анализа положаја младих у стратегијама владе републике србије и новијим социолошким истраживањима. У С. Клашња (Ур.),
15. Стратешки оквир омладинске политике у Републици Србији – изазови и перспективе. (Стр. 19–26). Београд: Београдска отворена школа.
16. ”Неформално образовање – где је Србија у односу на Европу?” http://www.kursevi.com/blog/Neformalno-obrazovanje-gde-jeSrbija-u-odnosu-na-Evropu/43540 Павловић–Бабић, Д. и Бауцал, А. (2013). Инспириши ме, подржи ме, ПИСА 2012 у Србији: први резултати. Београд: Институт за психологију Филозофског факултета у Београду, Центар за примењену психологију Попис становништва Србије 2011. Школска спрема, писменост и компјутерска писменост, Републички завод за статистику (2011) Стратегија Развоја образовања у Србији до 2020. године, Влада Републике Србије, Министарство просвете и науке. Стратегија политике за младе Европске Уније за 2010 – 2018 година.

„Mladi – ulaganje i osnaživanje" Summaries of EU legislation. (01.10.2014.). Council Conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training (ET 2020) [Official Journal C 119 of 28.5.2009]. Last update 23.10.2009. Sa web sajta: http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/ef0016_en.htm

Министарство омладине и спорта,
Република Србија